

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Sofia Ylikoski

Tekoälysovimukset

Legal design osana tekoälysovimuksia

Laskentatoimen ja rahoituksen
akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu -
tutkielma
Talousoikeuden maisteriohjelma

Vaasa 2026

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Sofia Ylikoski		
Tutkielman nimi:	Tekoäly sopimukset: Legal design osana tekoäly sopimuksia		
Tutkinto:	Kauppatieteiden maisteri		
Koulutusohjelma:	Talousoikeuden maisteriohjelma		
Opintosuunta:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Mika Kärkkäinen		
Valmistumisvuosi:	2026	Sivumäärä:	88

TIIVISTELMÄ:

Generatiivinen tekoäly on yleistynyt useilla eri aloilla nykypäivänä, kuten oikeudenalalla. Sitä hyödynnetään useissa eri tilanteissa, kuten sopimusten laadintaprosesseissa. Lisäksi legal design on yhdistetty generatiivisen tekoälyn hyödyntämiseen. Legal designin idea on muuttaa oikeudelliset asiakirjat, kuten sopimukset ymmärrettävämpään muotoon esimerkiksi visualisoinnin avulla. Visualisoinnin sekä tekoälyn yhdistämisellä on mahdollista laatia sopimukset esimerkiksi kuvamuotoon, jolloin niitä voi olla helpompi tulkita. Oikeudenalalla ollessa tällä hetkellä murrosvaiheessa johtuen tekoälyteknologista, on todennäköistä, että tekoäly sopimukset tulevat olemaan tulevaisuuden oikeudenalalla merkittävässä roolissa. Tällä hetkellä tekoälyn käyttäminen on jo mahdollista oikeudenalalla, sillä esimerkiksi sopimusoikeudessa ei ole rajattu sitä, millä sopimus tulisi laatia.

Tässä lainopillisessa eli oikeusdogmaattisessa pro gradu -tutkielmassa tutkitaan generatiivisen tekoälyn hyödyntämistä sopimuksissa. Tutkielman tarkoituksena on selvittää Euroopan unionin oikeuden, kansallisen lainsäädännön sekä lain esitöiden, Unescon tekemän kyselytutkimuksen, oikeuskirjallisuuden sekä perinteisen kirjallisuuden avulla, voiko tekoäly sopimuksia laatia ilman asiantuntijan näkemystä, miten tekoälyä ja legal designia voi yhdessä hyödyntää sopimusten laadintaan sekä mitkä ovat tekoäly sopimusten hyödyt. Tutkielman kohteena ovat tekoäly sopimukset.

Tutkielman tutkimustuloksien perusteella ilmeni, ettei sopimuksia ole mahdollista vielä laatia itsenäisesti tekoälyllä. Edelleen on olennaista, että asiantuntijan tietämys sekä näkökulma otetaan huomioon. Tulosten perusteella selvisi myös, että tekoälyn ja legal designin yhdistäminen voivat mahdollistaa useita eri asioita sopimusten laadinnassa. Yhdessä ne voivat varmistaa sen, että sopimus saadaan laadittua mahdollisimman yksinkertaiseen muotoon. Lisäksi tekoäly tarjoaa useita hyötyjä sopimusten laadinnassa. Sen avulla on mahdollista esimerkiksi nopeuttaa sopimusten laadintaprosessia, jonka seurauksena laadintaprosessit toimivat tehokkaammin.

AVAINSANAT: generatiivinen tekoäly, sopimukset, legal design, asiakirjat, visualisointi, tekoäly, sopimusoikeus

Sisällys

1	Johdanto	7
1.1	Tutkimuksen kohde	9
1.2	Tutkimusongelma ja tutkimuksen rajaus	10
1.3	Tutkimusmenetelmä ja -aineisto	12
1.4	Tutkimuksen rakenne	13
2	Tekoälyn sääntelykehys	15
2.1	Tekoäly	15
2.2	Sopimusoikeudelliset periaatteet	17
2.3	Tekoälyn eettiset periaatteet	19
2.4	Tekoälyn sääntely	21
2.4.1	Suomen lainsäädäntö koskien tekoälyä	22
2.4.2	Euroopan unionin lainsäädäntö koskien tekoälyä	22
2.4.3	Euroopan unionin tekoälyviranomaiset	25
3	Tekoäly ja legal design juridiikan työvälineenä sekä tekoälyn käyttöönottamisen todennäköisyys sopimusprosesseissa	28
3.1	Legal design osana tekoälyn käyttöä	29
3.2	Legal designillä ja tekoälyllä laaditut sopimukset	31
3.3	Tekoäly ja legal design osana sopimusprosesseja	33
3.4	Tekoäly sopimusten käyttöönottamisen todennäköisyys	36
3.5	Tekoälykokeilut	42
3.5.1	Sopimusten laatijoista sopimussuunnittelijoita	42
3.5.2	Tekoälyllä laadittujen sopimusten hyödyt ja haitat	44
3.5.3	ChatGPT:n luoma käyttöopas	46
3.5.4	Yhteenveto	47
4	Tekoälyllä luodut sopimukset	48
4.1	Tekoäly sopimukset nykypäivänä sekä niiden tuomat hyödyt	48
4.2	Lohkoketju	52
4.3	Tekoäly sopimusten tulevaisuus	53

4.4	Organisaatioiden hyöty tekoälysojimuksista	56
4.5	Riskit tekoälyn käyttämisestä yleisesti sekä tietosuojan ja liikesalaisuuksien näkökulmasta	58
5	Vastuu tekoälysojimuksien sisällöstä	65
5.1	Vastuunjako laadituista tekoälysojimuksista	65
5.2	Organisaation vastuu käyttämästään tekoälystä	67
5.3	Sopimuksen laatiminen pelkästään tekoälyllä vai asiantuntijan läsnä ollessa	70
6	Johtopäätökset	74
	Kirjallisuuslähteet	81
	Virallislähteet	88

Kuviot

Kuvio 1. Tehtäviä, joihin oikeudenalan toimijat hyödyntävät tekoäly-chatbotteja	37
Kuvio 2. Tekoäly-chatbottien käyttö positiivista vai negatiivista oikeudellisessa työssä	38
Kuvio 3. Negatiivisia asioita, joihin tekoäly-chatbotit voivat vaikuttaa oikeudellisessa työnteossa	39

Säädösluettelo

Euroopan unionin tekoälyasetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1689, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusta (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta (tekoälysäädös)
Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus)
Hallituksen esitys 46/2025 vp.	Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi
Oikeustoimilaki	Laki varallisuusosoikeudellisista oikeustoimista 228/1929
Laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta (1377/2025)	
Liikesalaisuuslaki (595/2018)	
Sopimus Euroopan unionin toiminnasta	Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen konsolidoidut toisinnot (2016/C 202/01)

1 Johdanto

Tekoälyä on tärkeä analysoida niin yhteiskunnalliselta kuin myös oikeustieteelliseltä näkökannalta. Tärkeänä näkökulmana voidaan nähdä, mihin tekoälyohjelmat ohjaavat ihmisiä sekä minkälaiseen massadataan tekoälyn tuottamat sisällöt perustuvat. (Pöysti, 2025, s. 76.) Tekoälyn määritelmää ei ole rajattu tarkasti eikä sitä ole yksimielisesti hyväksytty edes tutkijoiden kesken. Osaltaan tekoälyyn sidotut oikeusvaikutukset myös aiheuttavat ongelmia koskien tekoälyn määritelmää. Erään määritelmän mukaan tekoäly nähdään sisältävän useita ihmisen toiminnalle tyypillisiä sekä älykkäältä vaikuttavan toimintaan kykeneviä tietojärjestelmä mekanismeja. (Kallioniemi, 2022, s. 14.)

Tekoälyllä on suuri vaikutus jokaiseen järjestelmään, kuten oikeusjärjestelmään ja sen sisältämiin ammatteihin (Alarie ja muut, 2018, s. 106). Sen nouseminen osaksi oikeudenalaa, tuo se samalla uusi kerroksia, jotka vaikuttavat muun muassa niin alan asiantuntijoihin, tuomareihin kuin myös muihin henkilöihin, jotka luovat oikeudellista sisältöä. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että oikeudenalan ammattilaiset ymmärtävät tekoälyn tuomat hyvät sekä huono puolet, sillä tekoäly tarjoaa niin mahdollisuuksia kuin myös uhkia. (Kerikmäe & Metin, 2025, s. 94.)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1689, tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten sekä direktiivien muuttamisesta (tekoälysäädös) (Euroopan unionin tekoälyasetus) mukaisesti tekoälyjärjestelmällä tarkoitetaan järjestelmää, joka toimii konepohjaisesti. Se on suunniteltu toimimaan käyttöönnoton jälkeen muuttuvilla autonomian tasoilla ja voi tuottaa ihmisten laatimien tavoitteiden mukaisia tuloksia, kuten erilaisia ennusteita sekä sisältöjä taikka päätöksiä, jotka vaikuttavat ympärillä oleviin niin fyysisiin kuin virtuaalisiin ympäristöihin. (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689 art. 3.1.) Asetuksen kyseiseen määritelmään on sisällytetty muun muassa ilmaisu ”voi”, joka oletettavasti tarkoittaa sitä, että määritelmää pystyy tulkitsemaan laaja-alaisesti. Määritelmä on toisin sanoen avoin. (Lindroos-Hovinheimo, 2024, s. 71.)

Chat Generative Pre-trained Transformer (ChatGPT) perustuu suureen kielimalliin, jonka yhdysvaltalainen OpenAI on kehittänyt. Se julkaistiin vuoden 2022 marraskuussa julkiseen käyttöön. (Koivisto ja muut, 2025, s. 224, 226; Siivonen, 2023, s. 1.) Sen myötä tekoälyn käyttö on lisääntynyt huimaa vauhtia ihmisten keskuudessa, kun se tuli laajan ihmisjoukon tietoisuuteen vuonna 2023. Tekoälykehitys ei kuitenkaan ole tapahtunut 2020-luvulla, sillä se juontaa juurensa vuoteen 1947. Kyseisenä vuonna Alan Turingin piti luennon, jota pidetään tekoälyn tutkimusalan alkuna. Vaikka tekoälystä on puhuttu suuren yleisön joukossa vasta reilun vuosikymmenen, on sitä kehitelty kuitenkin useamman vuosikymmenen ajan. (Keller, 2025, s. 132—133.)

Ensimmäisen tekoälyohjelman katsotaankin kehittyneen jo vuonna 1956 Allen Newell'n, Herbert Simonin sekä Cliff Shaw'n toimesta, kun he loivat tekoälysovelluksen Logic Theorist'n. Kyseisen ohjelman katsotaan tuolloin olleen erittäin ainutlaatuinen, sillä sellaista ei aiemmin ollut olemassa. Ohjelma oli suunniteltu suorittamaan automaattista päättelyä. (Kallio & Kolari, 2023, s. 11; Radanliev, 2025, s. 1046.)

Tekoäly mahdollistaa nykypäivänä paljon eri asioita. Sen avulla voi tehdä tehtäviä, kääntää tekstejä sekä laatia sopimuksia. Tärkeää on kuitenkin huomioida, ettei tekoäly ole täysin luotettava. On erittäin tärkeää, että ihminen valvoo sitä, mitä tekoäly tuottaa esimerkiksi, jos sitä käytetään hyväksi sopimusten laadinnassa. Ihmisten asiantuntemus on ydin siihen, että tekoälyä on mahdollista hyödyntää. Tekoäly tuottaa valtavan määrän sisältöä todella lyhyessä ajassa. Tällöin on tärkeää, että asiantuntija tarkistaa laaditun sisällön, jotta mahdolliset virheet ehditään havaita hyvissä ajoin sekä korjata. Toisin sanoen asiantuntijan tulee tarkistaa aina tekoälyn tuottama sisältö. (Salo, 2024, s. 220.)

Tärkeä huomio sopimusten laadinnassa on sopimusvapaus, johon Suomen oikeus perustuu. Sopimusvapaudella tarkoitetaan sitä, että sopimuksen osapuolet saavat laatia sopimuksen vapaasti haluamallaan sisällöllään. Laaditun sopimuksen ei tarvitse olla minkään tietyn lakikirjassa tuodun sopimuksen kaltainen. Se voi olla muodoltaan sellainen, kuin sopimuksen osapuolet haluavat sen olla. Kääntöpuolena

sopimusvapaudelle on se, että joitakin sopimustyyppisiä on rajoitettu pakottavilla säännöksillä koskien sopimuksen sisältöä. On myös olemassa sopimuksia, joissa muotovapauksia on rajoitettu muotomääräyksillä, kuten esimerkiksi sopimus, jossa otetaan huomioon kolmannen etu. (Annola & Saarnilehto, 2018, s. 17–18.)

Kun yhdistetään juridinen sopimus ja tekoäly, pohdittavaksi jää, ovatko ne hyvä yhdistelmä. Edellä mainitusti tärkeää on, että asiantuntija tarkistaa tekoälyn tuottaman sisällön mahdollisten virheiden vuoksi. Kuitenkin sopijapuolilla on oikeus laatia sopimus haluamallaan tavalla, kuten tekoälyä hyödyntäen. Tämän tutkimuksen aiheena on tutkia tekoälyn ja sopimuksen välistä toimintaa sekä sopimuksen luotettavuutta, mikäli tekoälyä käytetään.

Tekoälyä käsittelevä pro gradu -tutkielma on ajankohtainen, mutta siinä on riskinsä. Riskeinä voidaan pitää sitä, että koko ajan ilmenee uusia tekoälytyökaluja sekä tekoälytuotteita, jotka vauhdittavat tekoälyn merkittävyyttä. Tätä tutkimusta voi pitää tämänhetkisenä katsauksena tekoälyn käyttämisestä koskien sopimusten laadintaa. Tarkoituksena on tuoda ilmi, mikä on tekoälysovimusten nykytila keväällä 2026. Fakta on, että tekoäly kehittyy jatkuvasti. Tämän vuoksi on mahdollista, että vuoden päästä asiat voivat olla ihan eri tavalla. Se, mikä vahvistaa tätä niin sanottua epävarmuutta ilmenee siitä, että tekoälykehittäjien piirissä näyttäisi myös ilmenevän paljon epävarmuutta koskien heidän luomiaan keinotekoisia aivoja (Haapio ja muut, 2025, s. 72).

Seuraavaksi käydään läpi tutkimuksen kohde, tutkimuksen ongelma sekä sen rajaaminen. Tämän lisäksi tuodaan ilmi tutkimuksen menetelmä sekä siihen käytettävä aineisto. Lopuksi tuodaan ilmi, miten tutkimuksen rakenne jäsennellään tässä tutkimuksessa.

1.1 Tutkimuksen kohde

Tutkimuksessa tutkitaan tekoälyn hyödyntämistä sopimuksissa. Tekoälysovimukset ovat generatiivisen tekoälyn, kuten ChatGPT:n tuottamia sopimuksia. Generatiivisella

tekoälyllä viitataan edistyneimpiin koneoppimismalleihin. Ne pystyvät synnyttämään uudenlaista sisältöä, joka mukailee muun muassa ihmisen luovuutta. (Corrales Compagnucci ja muut, 2025, s. 2.) Tutkimuksessa on valittu tutkittavaksi tekoälysovimusten mahdollinen laatiminen ilman asiantuntijan läsnäoloa sekä sen kääntöpuoli eli kyseisten sovimusten laatiminen asiantuntijan läsnä ollessa. Lisäksi tutkimuksessa tutkitaan, kuinka tekoälyä ja legal designia voi yhdessä hyödyntää sovimuksen laadintaan sekä, mitkä ovat tekoälysovimusten mahdolliset hyödyt.

Generatiivisella tekoälyllä on mahdollisuus laatia sekä tarkistaa sovimuksia. Tärkeää on huomioida, että se hyödyntää julkista dataa. Tämän takia tekoäly ei välttämättä kykene huomioimaan kaikkia oikeusnormeja, joita sovimuksen tulisi pitää sisällään. Myös ihmisen sekä tekoälyn väliseen vuorovaikutukseen vaikuttaa paljon ihmisen oma toiminta. Jos ihminen laatii epäselviä kysymyksiä tekoälylle, niin silloin saa mahdollisesti myös heikkolaatuisia vastauksia. (Cummins & Guyer, 2025, s. 37, 43.)

On totta, että tekoäly on osa nykypäivää sekä vuorovaikutus sen kanssa kasvaa entisestään, jonka vuoksi tämän tutkimuksen aihe on myös ajankohtainen. Nykypäivänä, kun laaditaan tekoälysovimuksia, tulee huomioida sen riskit sekä hyödyt. Tekoäly on jo nyt osoittautunut olevan tehokas työväline, kun sovimuksia laaditaan sekä allekirjoitetaan (Cummins & Guyer, 2025, s. 37). Kuitenkin sen käyttäminen pitää sisällään riskejä, jotka kohdistuvat muun muassa tekoälyn luomaan sisältöön sekä läpinäkyvyyteen (Gutierrez, 2024, s. 9). Tämän vuoksi on tärkeää selvittää, onko tekoälysovimuksia mahdollista laatia pelkästään tekoälyllä, vai asiantuntijan näkökulman ja osaamisen avulla sekä kuinka tekoälyn sekä legal designin avulla on mahdollista laatia sovimuksia ja mitkä ovat tekoälysovimusten hyödyt.

1.2 Tutkimusongelma ja tutkimuksen rajaus

Tämän tutkimuksen tarkoitus on tutkia, miten tekoälyä on mahdollista soveltaa sovimusten laadintaan. Tutkimuksen kohteena on tekoäly, jota tutkitaan näkökulmista, voiko sovimuksen laatia pelkästään tekoälyä hyödyntäen vai vaatii se asiantuntijan

näkökulman ja osaamisen. Toisena näkökulmana on se, kuinka tekoälyä on mahdollista hyödyntää sopimusten suunnittelussa ja laadinnassa yhdessä legal designin kanssa. Kolmas näkökulma kohdistuu siihen, mitkä ovat tekoälysovimuksen mahdolliset hyödyt niin yleisesti kuin organisaation näkökulmasta. Huomio kääntyy myös riskeihin, joita tekoälysovimukset voivat mahdollisesti aiheuttaa niin yleisesti kuin myös tietosuojan sekä liikesalaisuuksien kannalta. Usein, kun laaditaan sovimuksia ne pitävät sisällään arkaluonteista tietoa. Yksityisyyden suoja kuin myös liikesalaisuudet nähdään haasteena tekoälyn hyödyntämisessä.

Yksityisyyden suojan ongelmaan on tuotu esiin erilaisia ratkaisuja koskien sekä teknillistä että oikeudellista näkökantaa kohden. Yhtenä ajatuksena nähdään, että kehiteltäisiin erilaisia algoritmeja. Niiden tarkoitus olisi tunnistaa sekä suojata automaattisesti niin henkilötietoja kuin myös materiaaleja, jotka kuuluvat tekijänoikeuden alaan. Toinen mahdollinen tapa olisi asettaa esimerkiksi selkeät sovimusmallit, joilla taataan alkuperäisten tekijöiden sekä omistajien suostumus käytettävään dataan. (Salo, 2024, s. 222.) Liikesalaisuuden osalta on esitetty, mikäli generatiivista tekoälyä käytetään yrityksessä, hyödynnettäisiin tällöin yrityksen sisäistä tekoälyä, jottei liikesalaisuuden tiedot leviäisi kolmannelle osapuolelle (Hrdy, 2025, s. 345).

Tutkimusta ei ole rajattu Suomen tasolle, sillä tekoäly on teknologiana vielä niin uusi. Tutkimuksessa pyritään Euroopan unionin tasoisen lainsäädännön, kansallisen lainsäädännön ja lain esitöiden sekä oikeuskirjallisuuden avulla selventämään tutkimuskohteena olevia ongelmia. Tässä tutkimuksessa hyödynnetään myös kansainvälistä oikeutta, sillä Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Unesco), järjestämä kyselytutkimus koskien oikeudenalan ammattilaisten käyttämiä tekoälyjärjestelmiä on osa tätä tutkimusta. Oikeuskirjallisuuden rooli on erittäin vahva tässä tutkimuksessa kuin myös muu kirjallisuus koskien tekoälyä. Tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset on rajattu kolmeen kysymykseen, jotka ovat:

Voiko tekoälyllä laatia itsenäisesti sopimuksen vai vaatiiko se asiantuntijan näkökulman sekä osaamisen?

Kuinka tekoälyä voi hyödyntää sopimuksen suunnittelussa ja laadinnassa yhdessä legal designin kanssa?

Mitkä ovat tekoälyopimuksen hyödyt?

Tutkimuksessa tuodaan useaan otteeseen esiin näkökulma koskien sopimuksen laatimista pelkästään tekoälyllä sekä sen kääntöpuolen, vaatiiko tekoälyn käyttö asiantuntijan tietotaidon. Legal designin sekä tekoälyn yhdistäminen ovat myös osa tätä tutkimusta. Niiden yhdistäminen tuo hyvin ilmi sen, kuinka molemmat hyötyvät toinen toisestaan sopimusten laadintaprosessissa. Tutkimuksessa käydään lisäksi eri näkökulmista läpi tekoälyn hyötyjä sekä sen tuottamia mahdollisia riskejä, joihin tulee kiinnittää huomiota.

1.3 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto

Tämä tutkimus suoritetaan lainopillisena eli oikeusdogmaattisena tutkimuksena. Kyseessä on oikeustieteellinen ala, jonka avulla tulkitaan jo voimassa olevia oikeusnormeja sekä niiden sisältöä ja systematisoidaan niitä. Kun tarkastellaan siis oikeudellisia tutkimuksia, lainoppi eli oikeusdogmatiikka on yksi keskeinen osa oikeudellisia tutkimuksia. (Aarnio, 2011, s. 11; Husa ja muut, 2001, s. 13.)

Koska lainoppi eli oikeusdogmatiikka on tulkintatiede, jonka tarkoituksena on tutkia oikeudellisia tekstejä, on se tulkintansa vuoksi keskeinen osa lainoppia. Syynä tähän on, että se tutkii eri oikeusnormien sisältöä. Lainopin ollessa tulkintatiedettä, erilaisia tulkintametoodeja käytetään apuna, kun tutkitaan eri oikeuslähteitä. Tutkimuksessa on tarkoitus hyödyntää sekä systemaattista tulkintaa että sanamuotoista tulkintaa. Systemaattinen tulkinta pitää sisällään muun muassa oikeusnormien sekä oikeuden alan yleisten oppien huomioimisen niiden kokonaisuudessaan, kun taas sanamuotoisen

tulkinnan eli kieliopillisen tulkinnan tarkoitus on huomioida lakitekstin luonnollisesti ilmaistu kieli, joka muodostuu kielen arkikielisessä normaalimerkityksessä. (Hirvonen, 2011, s. 36, 38—39.) Nämä eri tulkintametodit mahdollistavat sen, että tämän tutkimuksen aihetta on mahdollista tutkia jokaisesta eri näkökulmasta, joka on tutkimuksen kannalta oleellista. Tulkinnan avulla on mahdollista luoda oikeudellisille teksteille sekä lakiteksteille sisältöä, joilla on merkitystä tämän tutkimuksen kannalta. Tässä tutkimuksessa on tarkoitus tutkia lainopin menetelmien avulla tekoälysovimusten mahdollista laatimista itsenäisesti tai asiantuntijan tarkistamana sekä tekoälyn ja legal designin hyödyntämistä sopimusten laadinnassa kuin myös tekoälysovimuksen tuomia hyötyjä.

Tutkimusaineisto koostuu Euroopan unionin oikeudesta, kuten asetuksista, Suomen tasoisesta lainsäädännöstä, oikeuskirjallisuudesta sekä kirjallisuudesta liittyen tekoälyyn. Tutkimuksessa on hyödynnetty lakia varallisuus oikeudellisista oikeustoimista (228/1929), lakia eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta (1377/2025) ja liikesalaisuuslakia (595/2018) sekä hallituksen esitystä 46/2025 vp. Euroopan unionin keskeiset oikeuslähteet, joita on hyödynnetty tässä tutkimuksessa ovat Euroopan unionin tekoälyasetus (2024/1689) ja Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus (2016/679). Tutkimuksessa on käyty myös läpi Euroopan unionin eri tekoälyviranomaisia sekä viitattu sopimukseen Euroopan unionin toiminnasta (2016/C 202/01). Tässä tutkimuksessa on huomioitu myös Unescon tekemä kyselytutkimus oikeudenalan toimijoiden tekoälyjärjestelmien käytöstä. Tutkimuksen tutkimusaineistosta suurin osa pohjautuu oikeustieteelliseen kirjallisuuteen, koska tekoäly on lainsäädännössä vielä niin uusi käsite. Tämän takia tutkimuksen aiheeseen liittyen ei ole olemassa vielä esimerkiksi korkeimman oikeuden taikka Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksiä.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tämä tutkimus koostuu kuudesta eri pääluvusta. Tutkimuksen ensimmäisessä pääluvussa eli johdannossa esitellään lukijalle aihe, jota tutkimuksessa tutkitaan. Siinä tuodaan ilmi tutkimuskohteen ajankohtaisuus sekä merkitys. Ensimmäisessä luvussa

ilmenee lisäksi tutkimuksen kohde, tutkimusongelma sekä, miten tutkimus on rajattu. Tämän lisäksi ensimmäisessä luvussa käydään läpi tutkimusmenetelmä ja -aineisto. Toinen pääluku koostuu tekoälyn sääntelykehyksestä, jota käydään läpi oikeudellisesta näkökulmasta. Lisäksi sopimusoikeudelliset sekä tekoälyn eettiset periaatteet on otettu yhdeksi näkökulmaksi luvussa kaksi. Tämän jälkeen perehdytään tekoälyn sääntelyyn kansallisella sekä Euroopan unionin tasolla.

Kolmas pääluku koostuu tekoälyn sekä legal designin käyttämisestä juridiikan työvälineenä hieman eri näkökulmista. Luvussa tuodaan ilmi tekoälyn käyttöönottamisen todennäköisyys sekä erilaisia tekoälykokeiluja, joita alan ammattilaiset ovat tehneet hyödyntäen generatiivista tekoälyä. Neljäs pääluku koskee tekoälyllä laadittuja sopimuksia. Luvussa käsitellään tekoälynsopimuksia nykypäivänä sekä sen tuomia hyötyjä. Näiden lisäksi luvussa sivutaan hieman käsitettä lohkoketju sekä tarkastellaan tekoälyn tulevaisuutta. Lopuksi luvussa käsitellään organisaatioiden saamaa hyötyä tekoälynsopimuksista sekä yleisesti mahdollisia riskejä, joita tekoälyn käyttäminen voi mahdollisesti aiheuttaa.

Viides pääluku koostuu vastuusta koskien tekoälynsopimusten sisältöä. Kyseistä aihetta tarkastellaan vastuunjaon kautta. Vastuunjako käsitellään sopimusten osapuolten näkökulmasta. Luvussa tuodaan lisäksi ilmi organisaatioiden vastuu käyttämästään tekoälystä. Viidennessä luvussa käsitellään myös mahdollisuus laatia sopimus ilman asiantuntijan näkökulmaa sekä osaamista ja sen kääntöpuoli eli asiantuntijan tietotaidon liittäminen osaksi tekoälynsopimuksen laadintaprosessia. Viimeinen pääluku eli luku kuusi käsittelee tämän tutkimuksen johtopäätöksiä. Siinä pyritään tuomaan ilmi tutkimustulokset systemaattisesti. Johtopäätös luvun tarkoituksena on tutkimustulosten lisäksi käsitellä mahdollisia vaihtoehtoja, joihin tekoälyä on mahdollista hyödyntää sopimusprosesseissa itsenäisesti sekä yhdessä legal designin kanssa. Lisäksi johtopäätöksissä esitetään pohdinnan kautta mahdollisia hyötyjä, joita tekoälynsopimukset voivat tarjota niin yleisesti kuin myös organisaation tasolla.

2 Tekoälyn sääntelykehys

Tekoälyä määriteltäessä on tärkeä huomioida, että on olemassa käsitteitä, jotka aiheuttavat tekoälyä tarkasteltaessa väärinymmärryksiä sekä sekaannuksia. Tämän vuoksi oikeudellisten kysymysten tutkiminen voi osaltaan osoittautua vaikeaksi, mikäli lukija ei ole perehtynyt siihen liittyvän alan peruskäsitteistöön sekä niiden yhteys toisiinsa nähden ei ole lukijalle valmiiksi tuttuja. Käsitteet, joista sekaannus yleisesti johtuu ovat itse tekoäly, kuin myös muun muassa algoritmit ja koneoppiminen. Syynä sekaannukselle usein on se, ettei käsitteitä käytettäessä tuoda ilmi niiden keskinäistä yhteyttä sekä sisältöä toisiinsa nähden. (Kallioniemi, 2022, s. 13.)

Tekoälyn sääntelystä on ollut maailmanlaajuisia keskustelua koskien sitä, tulisiko sen käyttöä säädellä ja miten. Vuonna 2024 Euroopan unioni hyväksyi tekoälyasetuksen, jota on pidetty niin maailman ensimmäisenä sekä perusteellisimpana sääntelevänä oikeudellisena välineenä koskien tekoälyä. (Koivisto ja muut, 2025, s. 3.) Tässä luvussa käydään läpi tekoälyä niin yleisestä kuin oikeudellisesta näkökulmasta. Luvussa tuodaan myös ilmi sopimusoikeudelliset periaatteet koskien tekoälyä, jonka jälkeen käsitellään tekoälyn eettisiä periaatteita. Lopuksi käsitellään tekoälyn sääntelyä niin Suomen kuin myös Euroopan unionin tasolla sekä Euroopan unionin tekoälyviranomaisten toimesta.

2.1 Tekoäly

Selvytyden vuoksi tässä tutkimuksessa tekoälyllä tarkoitetaan oikeudellisesta näkökulmasta tietojärjestelmä toimintoja, jotka kykenevät ihmisen toimintaan rinnastettavaan sekä älykkäältä vaikuttaviin toimintoihin, kuten aiemmin on jo tuotu ilmi. Kun käsitettä tekoälyä lähdetään tarkastelemaan, on suositeltavaa ymmärtää se laajaksi kokonaisuudeksi. Tekoälyn ala koostuu useista eri osa-alueista, kuten myös oikeustiede. (Kallioniemi, 2022, s. 14.)

Tietokoneohjelma on jokaisen tekoälyjärjestelmän ydin. Vaikka kyseiset järjestelmät voivat mahdollisesti poiketa todella paljon perinteisistä tietokoneohjelmista, kyseessä

on silti tietokoneohjelma. Näiden järjestelmien oikeudellinen suoja kytkeytyy tekijänoikeuslakiin (404/1961). Tärkeä huomio kuitenkin on se, että tekoälyjärjestelmät kehittävät itse materiaaleja, jonka vuoksi tekijänoikeuden antamat suojat voivat olla erilaisia suhteessa perinteiseen tietokoneohjelmaan. (Kallioniemi, 2022, s. 25.)

Kuten aiemminkin on tullut ilmi, tekoälystä voidaan puhua myös generatiivisena tekoälynä, jolla viitataan edistyneimpiin koneoppimismalleihin. Ne pystyvät synnyttämään uutta sisältöä, joka mukailee ihmisen luovuutta, kuten muun muassa tekstiä sekä kuvia, jotka ovat aidonoloisia. Perinteinen tekoäly viittaa siihen, että se perustuu ennalta määrättyyn dataan sekä sääntöihin. Generatiivinen tekoäly oppii valtavista tietomääristä asioita, joilla se voi luoda alkuperäisiä ja asiayhteydessä relevantteja tuotoksia sekä sitä koulutetaan datajoukkiolla. Esimerkiksi ChatGPT on generatiivinen tekoäly. (Corrales Compagnucci ja muut, 2025, s. 2; Koivisto ja muut, 2025, s. 227.)

Voidaan puhua yleiskäyttöisestä tekoälymallista sekä yleiskäyttöisestä tekoälyjärjestelmästä. Yleiskäyttöisellä tekoälymallilla viitataan malliin, joka pitää sisällään valtavan määrän dataa, joka on koulutettu. Se käyttää kokonaisvaltaisesti itsevalvontaa sekä se on yleisluonteinen ja kykenee suoriutumaan asianmukaisesti monista eri tehtävistä siitä huolimatta, kuinka kyseinen malli on tuotu markkinoille. Yleiskäyttöisellä tekoälyjärjestelmällä tarkoitetaan järjestelmää, joka pohjautuu yleiskäyttöiseen tekoälymalliin sekä pystyy tuottamaan palvelua eri tilanteisiin niin itsenäisesti kuin myös yhteydessä muihin tekoälyjärjestelmiin. (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689 art. 3.63, 3.66.)

ChatGPT on yleiskäyttöinen tekoälymalli, joka jäljittelee ihmisen keskustelua sekä se perustuu suurelle kielimallille, jonka OpenAI on kehittänyt. Sitä käyttävä henkilö pystyy keskustelemaan vuorovaikutteisesti kyseisen tekoälymallin kanssa. Suurilla kielimalleilla tarkoitetaan tekoälyjärjestelmää, joka on tilastollinen sekä se on koulutettu suurilla tekstiaineistoilla. (Koivisto ja muut, 2025, s. 224—226.)

Suurien kielimallien soveltaminen oikeudenalalla voi mahdollisesti johtaa merkittävään muutokseen oikeuskäytännössä. Tämä muutos voi kohdistua erityisesti oikeudellisten asiakirjojen, kuten sopimusten laadintaan. Lakimiehet voivat esimerkiksi käyttää suuria kielimalleja sopimusten luonnostelemista varten. Kun lakimies syöttää suurelle kielimallille sopimukseen liittyvät tiedot, voi tekoälyjärjestelmä tällöin tuottaa luonnoksen sopimuksesta. Tämän jälkeen lakimies voi tarkistaa sekä varmistaa, että sopimus pitää sisällään vaaditut asiat. (Dascalu ja muut, 2024, s. 10.) Tämä ilmentää sitä, että yleiskäyttöisiä tekoälyjärjestelmiä voidaan käyttää osana sopimusten laadintaa.

2.2 Sopimusoikeudelliset periaatteet

Sopimusoikeus antaa lainsäädännöllisen näkökulman sopimuksille, jotka laaditaan tekoälyä hyödyntäen. Sopimusoikeudellisista periaatteista keskeisimmät sekä klassisimmat periaatteet ovat sopimussitovuus sekä sopimusvapaus. Kyseiset periaatteet linkittyvät toisiinsa. Sopimus tulee laatia niin, että se olisi sitova sekä se noudattaisi sopimusvapauden periaatteita. Sopimusvapaudella tarkoitetaan sitä, että sopimuksen sopijapuolet voivat tehdä sisällöltään sellaisia sopimuksia, kuin he haluavat. (Annola & Saarnilehto, 2018, s. 17.)

Sopimusvapauden ollessa yksi sopimusoikeuden lähtökohta, mahdollistaa sopimusvapaus sen, että sopimuksia saa laatia sopijapuolten haluamallaan tavalla sekä tekoälyä on mahdollista hyödyntää sopimusten laadinnassa. Siitä huolimatta on olemassa tilanteita, jolloin sopimusvapaus eikä -sitovuus ole ehdottomia. Tämä ilmenee lainsäädännöstä. Sopimuksen muotovapaudesta voi joutua myös poikkeamaan, sillä tietyntyyppisiä sopimustyyppisiä koskee tietyt muotovaatimukset eli muotomääräykset. Syynä tähän voi olla esimerkiksi kolmannen osapuolen etu, joka vaatii muotomääräyksiä. Lisäksi itse sopimusvapautta on osiltaan rajoitettu merkittävästi, kun aikomuksena on esimerkiksi turvata markkinoiden tehokas toiminta. (Annola & Saarnilehto, 2018, s. 18–19; Norros, 2018, s. 28.)

Kun sopimus on saatu laadittua ja se on syntynyt, oli se sitten normaalilla käytännöllä taikka tekoälyä hyödyntäen, katse kohdistuu sopimuksen sitovuuteen eli periaatteeseen *pacta sunt servanda* eli sopimus on pidettävä. Pääsääntö sopimusoikeudessa on, mikäli sopimus on pätevä, ei sitä voida yksipuolisesti muuttaa taikka peruuttaa. Sopimus on toisin sanoen sitova. (Annola & Saarnilehto, 2018, s. 19.)

Oikeustoimilaki (laki varallisuusoikeudellisista oikeustoimista 228/1929) sääntelee sopimusten tekemisestä. Kyseinen laki soveltuu kuitenkin vain oikeustoimiin, jotka ovat varallisuusoikeuden piirissä. (Annola & Saarnilehto, 2018, s. 41.) Kun sopimuksen tekemisestä on annettu tarjous sekä sellaiseen tarjoukseen on vastattu, on vastaus tällöin sitova niin tarjouksen tekijää kuin myös vastauksen antajaa kohden (Oikeustoimilaki 1.1 §). Edellä mainittu lain pykälä tuo ilmi sopimuksen keskeisimmän tavan syntyä. Tarjous-vastaus-mekanismi ei kuitenkaan ole ainoa tapa, jolla sopimuksia syntyy. Oikeustoimilaissa ei ole haluttu tähdätä kattavaan sääntelyyn koskien sopimuksen tekemistä. Sopimuksen synty voi tapahtua myös niin, että sen osapuolet allekirjoittavat joko sopimuksen, joka on valmiiksi laadittu taikka neuvottelupöytäkirjan, joka sisältää sopimuksen ehdot. Näin sopimus syntyy osapuolten päätöksellä, joka on yhteinen. (Annola & Saarnilehto, 2018, s. 42.)

Sitovan sopimuksen tulee noudattaa kyseisen sopimuksen sääntöjä. On mahdollista, mikäli sopimuksessa ilmenee virheellinen menettely eli puute, voidaan se korjata korvaavilla toimenpiteillä. (Annola & Saarnilehto, 2018, s. 164.) Epäselvyytilanteissa on lähtökohtaisesti aiheellista valita sen ehdon sisältö, joka johtaa sopimuksen sitovuuteen (Annola & Kärkkäinen, 2022, s. 145).

Itse sopimuksen käsite pitää sisällään sen, että sopimuksen osapuolet ovat velvollisia noudattamaan tekemäänsä sopimusta. Toisin sanoen, kumpikaan sopimuksen osapuoli ei voi peräännyä sopimastaan sopimuksesta. Tämän vuoksi periaate koskien sopimuksen sitovuutta pidetään koko oikeusjärjestyksen kuin myös sopimusoikeuden kulmakivenä. (Annola & Saarnilehto, 2018, s. 164—165.)

Sopimus sitoo aina siihen asti, mihin sen voimassaoloaika on sovittu. On kuitenkin mahdollista, että sopimuksen osapuolet voivat milloin vain sopia sopimuksen sitovuuden päättymisestä. He voivat esimerkiksi joko purkaa sopimuksen taikka korvata sopimuksen solmimalla uuden sopimuksen. Lähtökohtaisesti sopimuksen voimassaoloaika päättyy, kun sopimuksessa sovitut velvoitteet on täytetty kummankin osapuolen osalta. Sopimus voi olla voimassa toistaiseksi taikka määrätyn ajan. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus päättyy siten, että toinen sopimuksen osapuolista on irtisanonut sopimuksen ja irtisanomisaika on päättynyt. Määräaikainen sopimus on voimassa sopimuksessa määrätyn ajan. (Annola & Saarnilehto, 2018, s. 166.)

Sopimusvapaus sekä sopimuksen sitovuus ovat molemmat sopimusoikeuden lähtökohtia. Molemmat periaatteet ovat tärkeitä, kun käsitellään tekoäly sopimuksia. Sopimus on sitova, vaikka sen laadintaan olisi käytetty tekoälyä, sillä sopimuksen osapuolet voivat sopimusvapauden nojalla määrätä sopimuksen sisällön haluamallaan tavalla (Annola & Kärkkäinen, 2022, s. 40, 145).

2.3 Tekoälyn eettiset periaatteet

Eettisyys sekä moraalikäsitteen monimuotoisuus tulevat esille, kun tekoälylle on määritelty eettisiä sääntöjä. Kulttuurien välillä on eroavaisuuksia, jonka vuoksi käsitys oikeasta sekä väärästä vaihtelevat. Kansainvälisesti katsottuna yhteiskunnissa on useita eri näkemyksiä moraalisesti oikeutetusta toiminnasta. Tämän vuoksi on laadittu seitsemän kohdan lista periaatteista, jotka koskevat tekoälyn eettisyyttä. (Keller, 2025, s. 188–189.)

Ensimmäinen kohta listalla on ihmisen toimijuus sekä suorittama valvonta. Tämä tarkoittaa sitä, että tekoäly tulee käyttää työkaluna sekä kehittää siten, että se palvelee erityisesti ihmisiä sekä toimii heidän asettamillaan ehdoilla. Tällä kohdalla halutaan myös tuoda ilmi, että tekoälyjärjestelmien olisi tarkoitus kunnioittaa ihmisten itsemääräämisoikeutta sekä ihmisarvoa. Tekninen vakaus sekä turvallisuus on toinen kohta eettisistä periaatteista. Tällä eettisyysohjeella viitataan siihen, että tekoälyn käyttö

olisi luotettavaa teknisestä näkökulmasta eli mahdolliset ongelmatilanteet ratkaistaisiin vakaasti. (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689, johdanto 27.)

Kolmantena kohtana on yksityisyyden suoja ja datanhallinta. Kyseisellä kohdalla tarkoitetaan sitä, että tekoälyjärjestelmät kehitetään toimimaan niin, että yksityisyyden suoja sekä tietosuojatoteutuvat edelleen asetettujen säännösten mukaisesti, kun tekoälyjärjestelmät käsittelevät edellä mainitun kaltaisia tietoja. Avoimuus on neljäs eettinen ohje. Se pitää sisällään myös läpinäkyvyyden. Näillä tarkoitetaan monia eri asioita, kuten avoimuuden näkymistä siinä, kun tekoälynkäyttäjälle ilmoitetaan hänen keskustelewansa esimerkiksi tekoälyn kanssa. (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689, johdanto 27; Keller, 2025, s. 189.)

Viides kohta on monimuotoisuus, syrjimättömyys sekä oikeudenmukaisuus. Näillä tarkoitetaan sitä, että tekoälyn kehittämisessä on mukana monimuotoisia tekijöitä sekä tekoälyjärjestelmä edistää ihmisten välistä tasapuolisuutta ja mahdollisuutta sekä tasa-arvoa. Yhteiskunnan sekä ympäristöön liittyvä hyvinvointi viittaa siihen, että tekoälyjärjestelmien tulee toimia ympäristöystävällisesti. Viimeinen eli seitsemäs kohta on vastuuvollisuus. Sillä tarkoitetaan, että jollekin on annettu selkeästi vastuu päätöksistä koskien järjestelmien kehittämistä. (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689, johdanto 27; Keller, 2025, s. 190.)

Nämä edellä mainitut periaatteet eivät kuitenkaan ole sitovia. Periaatteiden ideana on auttaa varmentamaan, että käytetty tekoäly olisi eettisesti hyväksyttävä sekä luotettava. Edellä mainitut seitsemän periaatetta tulisi ottaa huomioon, kun tekoälymalleja laaditaan sekä käytetään, mikäli se on vain mahdollista. Asetuksessa on annettu tehtäväksi sekä mahdollistaa että rohkaista vapaaehtoisia eettisiä sääntöjä, suunnaten ne niin jäsenvaltioille kuin myös tekoälytoimistolle. (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689, johdanto 27; Keller, 2025, s. 191.)

2.4 Tekoölyn sääntely

Tekoölyä on säännelty Euroopan unionin toimesta Euroopan unionin tekoölyasetuksella (2024/1689). Suomi on tietenkin riippuvainen Euroopan unionin sääntelystä, sillä Euroopan unionin tekoölyasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta. Tämä johtaa siihen, että Suomen tulee toimia asetuksen mukaisesti. Ennen Euroopan unionin tekoölyasetusta katsottiin, että tasapainoinen yritys laillistaa tekoöly voi todennäköisesti johtaa lakiin (Magnusson Sjöberg, 2019, s. 183—184). Näin on jälkikäteen tapahtunut, kun Euroopan unioni koki tarpeelliseksi laatia tekoölyasetuksen. Vuoden 2026 alusta alkaen Suomessa tuli voimaan laki eräiden tekoölyjärjestelmien valvonnasta (1377/2025).

Vuonna 2021 United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Unesco) antoi suosituksen koskien tekoölyn etiikkaa, jonka sen 193 jäsenvaltioita hyväksyivät samaisena vuonna. Tekoölyetiikkaa koskeva suositus oli ensimmäinen globaali standardi, joka koski tekoölyn hallintoa. Suositus perustuu yleisesti hyväksytyihin arvoihin sekä periaatteisiin. Siinä korostetaan myös tekoölyjärjestelmien arvoa osaamisen sekä tiedonsaannin parantamisen perusteella sekä lisäksi tarvetta kohentaa oikeuslaitoksien valmiuksia toimia tekoölyjärjestelmiin liittyvien päätöksien sekä oikeusvaltioperiaatteen että kansainvälisen standardien ja oikeuden perusteella. (Gutierrez, 2024, s. 4—5.)

On ollut erittäin tärkeää, että tekoölyä kohtaan on laadittu edes jonkinlaista lainsäädäntöä. Jos tekoölyyn suhtauduttaisiin passiivisesti ja se kehittyisi yhteiskunnan mukana ilman, että ihmiset puuttuisivat siihen taikka siihen kohdennettaisiin oikeudellista ohjausta, voisi se silloin mahdollisesti altistaa niin ihmiset yksilöinä kuin myös organisaatiot erilaisille riskeille. (Magnusson Sjöberg, 2019, s. 184.) Todennäköistä on, että tekoölyasetuksen lisäksi tekoölyä tullaan tulevaisuudessa vielä entistä enemmän sääntelemään yksityiskohtaisemmin.

2.4.1 Suomen lainsäädäntö koskien tekoälyä

Suomessa tuli voimaan vuoden 2026 alussa laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta (1377/2025), joka on yhteydessä eräisiin tekoälyjärjestelmiin. Kyseistä lakia sovelletaan Euroopan unionin tekoälyasetuksen 2 artiklan soveltamisalan mukaan (Laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta 1.2 §). Kyseisessä artiklassa määritetään Euroopan unionin tekoälyasetuksen soveltamisala eli toisin sanoen se, keihin ja mihin tekoälyjärjestelmiin kyseistä sääntelyä sovelletaan sekä mihin kyseistä sääntelyä ei sovelleta (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689 art. 2).

Hallituksen esityksessä (HE) 46/2025 tuodaan ilmi, miten Euroopan unionin tekoälyasetuksen (2024/1689) tarkoituksena on taata, että tekoälyjärjestelmät, jotka tuodaan markkinoille, eivät vaaranna ihmisten perusoikeuksia, turvallisuutta tai terveyttä. Asetus tarjosi Euroopan unionin alueelle yhteiset pelisäännöt koskien tekoälyjärjestelmien käyttöönottoa sekä tarjoamista. Kyseinen asetus ottaa kantaa erityisesti haitallisiin käyttötapauksiin koskien tekoälyä. Vaikka asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta Suomessa, edellytys on, että sitä tulee täydentää kansallisella lainsäädännöllä, kuten on tehty. Hallituksen esityksessä ehdotettiin säädettäväksi laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta. Kyseistä lakia on tarkoitus soveltaa Euroopan unionin tekoälyasetusta täydentävästi. (HE 46/2025 vp s. 6, 98.)

2.4.2 Euroopan unionin lainsäädäntö koskien tekoälyä

Kun verrataan sääntelyä koskien digitaalista teknologiaa, ero on suuri Kiinan, Yhdysvaltojen sekä Euroopan unionin kesken. Euroopan unionin tarkoituksena on keskittyä kansalaisten oikeuksiin, kun taas Kiina on ottanut käyttöönsä valtio-ohjauksen ja Yhdysvallat noudattavat markkinoita kohtaan lähestymistapaa, jossa korostetaan esimerkiksi vapaata internettiä. Euroopan unioni on ensimmäinen, joka on tehnyt ehdotuksen koskien tekoälylainsäädäntöä, sillä vuonna 2021 komissio antoi ehdotuksen nyt jo hyväksytystä Euroopan unionin tekoälyasetuksesta (2024/1689). (Ojanperä, 2023, s. 156.)

Euroopan unionin tekoälyasetus (2024/1689) käsittelee tekoälyjärjestelmiä riskien avulla. Asetuksessa kielletään täysin tietynkaltaisten tekoälyjärjestelmien käyttäminen. Suurin osa säännöksistä liittyy suuririskisiksi rajattuihin tekoälyjärjestelmiin, jonka vuoksi asetuksella on asetettu näille kyseisille järjestelmille valtavia määriä arviointi- sekä dokumentointivelvoitteita. (Keller, 2025, s. 127.) Koska sääntely perustuu arviointiin koskien riskejä, on sen tarkoituksena mitata mahdollisia riskejä ihmisten turvallisuudelle sekä terveydellä ja perusoikeuksille, kuten aiemmin on jo tullut ilmi. Asetuksen tarkoituksena on taata, että tekoälyjärjestelmiä käyttävät henkilöt voivat luottaa siihen, mitä tekoäly heille tarjoaa. (Ojanperä, 2023, s. 158.)

Tekoälyasetus on melko pitkä sekä erittäin monimutkainen. Sitä valmisteltiin tovin Euroopan unionissa. Asetuksen olennainen oikeusperusta on Euroopan unionin tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen konsolidoidut toisinnot (2016/C 202/01) (Sopimus Euroopan unionin toiminnasta) 114 artikla. Kyseisen artiklan päämäärä on harmonisoida sisämarkkinoita. Tällä tarkoitetaan sitä, että tarkoituksena on pyrkiä poistamaan sisämarkkinoiden kilpailun esteitä sekä helpottamaan niin yritysten mahdollisuutta liikkua kuin myös edistää niiden luottamusta markkinoilla. (Lindroos-Hovinheimo, 2024, s. 67—68.) Tämä edellä mainittu näky Euroopan unionin tekoälyasetuksen 1 artiklassa, josta ilmenee asetuksen tarkoitus. Tarkoituksena on parantaa sekä sisämarkkinoiden toimivuutta kuin myös edistää ihmiskeskeisen ja luotettavan tekoälyn käyttöönottamista samalla, kun varmistetaan muun muassa turvallisuus sekä perusoikeusasiakirjassa vahvistettujen perusoikeuksien suojelu haitallisilta vaikutuksilta, jotka tekoälyjärjestelmät voivat Euroopan unionissa aiheuttaa (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689 art. 1.1).

Euroopan unionin tekoälyasetuksen liitteessä III on listattu tekoälyjärjestelmiä suuririskisen käyttötarkoituksen perusteella. Liite koostuu kahdeksasta eri käyttöalueesta koskien suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä. Se pitää sisällään muun muassa tekoälyjärjestelmien käytön tiettyihin tarkoituksiin työpaikalla. Esimerkiksi työsuhteiden ehtoja päätettäessä, tekoälyn käyttäminen nähdään suuririskisenä työpaikalla.

(Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689, LIITE III kohta 4 b.) Jos työsopimus laaditaan hyödyntäen tekoälyä, voi se johtaa pahimmillaan erittäin huonoon tilanteeseen, mikäli sopimukseen tulee virhe ja sitä ei ehditä havaita ajoissa (Keller, 2025, s. 160).

Ennen Euroopan unionin tekoälyasetusta, Euroopan unionissa ei ollut aikaisempaa lainsäädäntöä koskien tekoälyä. Tällöin toimivalta oli jaettu unionin jäsenmaiden sekä Euroopan unionin välille. Kun asetus astui voimaan, harmonisoi se käytännössä kaiken, mikä liittyi tekoälyyn. Tämän seurauksena vain Euroopan unionilla on toimivalta koskien tekoälyä. (Lindroos-Hovinheimo, 2024, s. 69.)

Euroopan unionin tekoälyasetuksen tausta kumpuaa eettisistä periaatteista koskien tekoälyä. Näiden periaatteiden lähtökohtana on ihmisten perusoikeudet. Tarkoituksena on, että tekoälyjärjestelmiä kehitettäisiin siten, että ne ottaisivat perusteellisesti huomioon edellä mainitut ihmisten perusoikeudet. Tekoälyjärjestelmän laatiman datan tulee olla sellaista, ettei se johtaisi lopputuloksiin, jotka olisivat syrjiviä. Myös läpinäkyvyys on yksi asia, joka tulee asetuksen mukaan huomioida. Sillä tarkoitetaan sitä, että dokumentaatioiden välityksellä tulee ilmetä tekoälyjärjestelmän toiminnan pääpiirteet. Ihmisille tulee olla selkeää, missä tilanteissa heitä palvelee tekoäly. (Keller, 2025, s. 127–128.)

Tärkeä huomio on, että Euroopan unionin tekoälyasetuksen kaikki säännökset eivät ole vielä sovellettavissa. Helmikuussa 2025 voimaan tulleet säännökset koskevat tekoälylukutaitoa ja kiellettyjä tekoälyjärjestelmiä. Elokuussa 2025 tulivat voimaan säännökset koskien yleiskäyttöisiä tekoälymalleja. Loput tekoälyasetuksen säännöistä tulee voimaan vasta 2.8.2026. (Keller, 2025, s. 128.)

Luotettavana tekoälynä Euroopan unionissa pidetään sellaista tekoälyä, joka pitää sisällään seuraavat edellytykset. Se on teknisesti luotettava sekä turvallinen, ihmiset toimivat sekä suorittavat valvontaa koskien tekoälyä, tekoäly on läpinäkyvää,

yksityisyyden suoja säilyy sekä dataa on mahdollista hallita, syrjimättömyys sekä monimuotoisuus kuin myös oikeudenmukaisuus säilyvät, vastuuvollisuus sekä ekologinen ja yhteiskunnallinen hyvinvointi säilyy. (Euroopan komissio, 2019, s. 3—4.) Nämä edellä mainitut edellytykset ovat samoja kuin eettiset säännöt koskien tekoälyä, joita käsitellään luvussa 2.3.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojeluista henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (yleinen tietosuoja-asetus) määrää minimivaatimukset päätöksenteolle, joka on automaattista sekä yksityisellä kuin myös julkisella sektorilla. Tärkeä huomio kuitenkin on se, että yleinen tietosuoja-asetus on teknologianeutraali. Tällöin luotettavaa tekoälyä koskevat samat periaatteet kattavat sekä datavetoisen sekä sääntöpohjaisen päätöksenteon. (Raskulla, 2023, Luku 9, Tekoäly oikeusvaltiolla? Automaattinen päätöksenteko ja julkisen vallan käyttö.)

2.4.3 Euroopan unionin tekoälyviranomaiset

Euroopan unionin tasolla on useita viranomaisia, jotka valvovat tekoälyasetuksen käyttöä. Euroopan tekoälyneuvosto, komission alla oleva tekoälytoimisto, kuin myös foorumi, joka antaa neuvoa sekä tiedelautakunta, joka koostuu riippumattomista asiantuntijoista ovat viranomaisia, jotka valvovat asetuksen noudattamista Euroopan unionin tasolla. Suomen tasolla tekoälyasetuksen viranomaisvalvonta on jaettu monen eri viranomaisen kesken. (Keller, 2025, s. 128.)

Euroopan tekoälytoimiston asiantuntemisen ala on tekoäly kaikkialla Euroopan unionissa (Euroopan tekoälytoimisto, n.d.). Tekoälytoimiston käsite ilmenee Euroopan unionin tekoälyasetuksesta. Siinä tuodaan ilmi, että toimistolla tarkoitetaan Euroopan komission tehtävää edistää yleiskäyttöisten tekoälymallien, tekoälyjärjestelmien sekä tekoälyyn kohdistuvaa hallinnoinnin täytäntöönpanoa, valvontaa ja seurausta (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689 art. 3.47). Sen tarkoituksena on kehittää sekä taloutta että yhteiskuntaa hyödyttäviä ratkaisuja koskien tekoälyn käyttöönottamista ja sen

kehittämistä kuin myös olla perusta yhdenmukaiselle eurooppalaiselle tekoälyn hallintojärjestelmälle. Tekoälytoimiston olennainen rooli on täytäntöönpanossa koskien tekoälynsäädöstä. Se vie eteenpäin muun muassa Euroopan unionin lähestymistapaa koskien tekoälyä. (Euroopan tekoälytoimisto, n.d.; Keller, 2025, s. 143.)

Euroopan unionin tarkoituksena on taata, että tekoäly on niin luotettavaa kuin myös turvallista. Euroopan unionin tekoälyasetus takaa tämän puolen koskien tekoälyä. Tekoälytoimistolla on useita tehtäviä. Sen tehtävänä on tukea tekoälynsäädöstä eli tekoälyasetusta sekä panna täytäntöön yleiskäyttöisiä tekoälynsäätöjä. Tarkoituksena on myös kehittää luotettavaa tekoälyä sekä vahvistaa sen käyttöä. Toimisto myös kehittää Euroopan unionin valmiuksia ja asiantuntemusta koskien tekoälyn alaa. Tekoälytoimiston tulee lisäksi edistää kansainvälistä yhteistyötä sekä yhteistyötä eri asiantuntijoiden, instituutioiden sekä sidosryhmien välillä. (Euroopan tekoälytoimisto, n.d.; Keller 2025, s. 143.)

Euroopan tekoälytoimiston lisäksi on olemassa Euroopan tekoälyneuvosto, joka on neuvoa-antava elin (Euroopan tekoälytoimisto, n.d.). Siihen kuuluu jokaisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta yksi edustaja sekä Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistuu neuvoston toimintaan tarkkailijana. Tekoälyneuvostoa tukee tekoälytoimisto. Neuvoston tärkein tehtävä on varmistaa, että tekoälynsäädös on pantu täytäntöön tehokkaasti kaikkialla Euroopan unionissa. Tämä varmentuu sillä, että neuvosto koordinoi kansallisia viranomaisia, jakamalla muun muassa asiantuntemusta liittyen sääntelyyn. (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689 art. 65.2, 66 a.) Tekoälyneuvoston tarkoituksena on edistää johdonmukaisia sekä tulevaisuuteen suuntautuvia linjauksia, joilla voidaan ohjata tekoälypolitiikkaa (Euroopan tekoälytoimisto, n.d.).

Neuvoa-antavan foorumin ideana on tarjota tekoälyneuvostolle sekä komissiolle neuvoja ja teknistä tukea. Tämän lisäksi foorumi tukee neuvostoa sekä komissiota tekoälyasetuksen mukaisissa tehtävissä. Riippumattomista asiantuntijoista koostuva tiedelautakunnan tarkoituksena on tukea Euroopan unionin tekoälyasetuksen mukaisia

täytäntöönpanotoimia. Tiedelautakunta koostuu komission valitsemista asiantuntijoista, joiden osaamisalue koostuu tieteellisestä ja teknillisestä osaamisesta. (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689 art. 67.1, 68.1—2a.)

3 Tekoäly ja legal design juridiikan työvälineenä sekä tekoälyn käyttöönottamisen todennäköisyys sopimusprosesseissa

Kun vuoden 2022 marraskuussa julkaistiin ChatGPT, käynnisti se täysin uudenlaisen vaiheen koskien tekoälyn saavutettavuutta. Syynä on, että sen toiminta pohjautuu suureen kielimalliin, joka käsittelee luonnollista kieltä. Se on koulutettu toimimaan nimenomaan niiden ohjeiden mukaisesti, jotka tekoälyn käyttäjä on sille antanut. Kun luonnollista kieltä käyttää, on sen avulla mahdollista ohjata tekoälyjärjestelmiä, kuten ChatGPT:tä. Sen tuotokset perustavat luonnolliselle kielelle. Toisena syynä voidaan nähdä sen olevan helppokäyttöinen nettisovellus, jonka käyttäminen ei vaadi juuri minkäänlaista osaamista. (Koivisto ja muut, 2025, s. 224; Siivonen, 2023, s. 1.)

Tekoälyn lisääntyessä osaksi ihmisen arkea, on selvää, että se tulee lopulta myös näkymään ihmisten työelämässä. Tekoälyn käyttö helpottaa ja nopeuttaa joidenkin työtehtävien tekoa. Myös legal designin sekä tekoälyn yhdistäminen voivat luoda vielä entistä enemmän uusia mahdollisuuksia työelämässä. Niiden yhteiskäytöllä sopimusprosessit voivat muun muassa nopeutua vielä enemmän verrattuna siihen, mikäli pelkästään tekoälyä hyödynnettäisiin.

Tässä luvussa käsitellään tekoälyä juridiikan työvälineenä, kun se yhdistää voimansa legal designin eli oikeusmuotoilun kanssa. Ensin käydään läpi, mitä legal design tarkoittaa sekä, kun se on osana tekoälyn käyttöä. Sitten siirrytään käsittelemään tekoälyllä sekä legal designilla yhdessä laadittuja sopimuksia, jonka jälkeen käsitellään sopimusprosesseja siitä näkökulmasta, miten tekoälyä ja legal designia voi niihin hyödyntää. Tämän jälkeen käsitellään tekoälysovimusten käyttöönottamisen todennäköisyyttä. Lopuksi tuodaan ilmi muutama tekoälykokeilu, jossa on hyödynnetty muun muassa ChatGPT:tä.

3.1 Legal design osana tekoälyn käyttöä

Jopa vuosisatojen ajan sopimukset ovat olleet dokumentteja, jotka sisältävät pelkästään tekstiä. Tämä sopimusten perinteinen muoto on rajoittanut osaltaan sopimusten välistä kommunikointia. Jatkuva digitalisaatio sekä visualisointi ovat alkaneet särkemään tätä vanhentunutta mallia. Kun uusi digitaalinen aikakausi alkoi koskien sopimuksia, tarkoitti se sitä, etteivät sopimukset olleet enää pelkästään vain asiakirjoja, jotka olivat kirjallisia. Tämä uusi aikakausi mahdollisti sen, että sopimukset kyetään allekirjoittamaan, tallentamaan sekä jakamaan sähköisesti sopimuksen osapuolille. (Haapio, 2025, s. 19.)

Suuri harppaus tapahtui itsestään toteutuvien ja laskennallisten sopimuksien myötä, joita voitiin kutsua muun muassa älysopimuksiksi. 1990-luvun loppupuolella alkoi muotoutumaan sopimusten visualisointi, joka on osa oikeusmuotoilua eli legal designia. Myös niin sanottu visuaalinen laki, jota upotettiin osaksi visuaalisia sopimuksia, oli tärkeä osa visuaalisten sopimusten syntymistä. (Haapio, 2025, s. 19.)

Tärkeä huomio on, että vielä vuonna 2011 sopimusten visualisointia pidettiin edelleen vieraana ajatuksena. Ajatus siitä, että sopimukset olisivat visuaalisia viestinnävälineitä, ei ollut vielä hyväksytty. Merkittävänä muutoksena voidaan nähdä vuosi 2016, kun asianajaja Robert de Rooy toi ihmisten tietoisuuteen mahdollisuuden laatia sopimuksia sarjakuvamaisesti eli niin ikään visuaalisella tavalla. Sarjakuva itsessään muodosti sopimuksen. Tämä tapaus osoitti, että sopimuksia on mahdollista laatia oikeusmuotoilua hyödyntäen. Sopimukset voivat olla oikeudellisesti ymmärrettäviä sekä sitovia, vaikka ne eivät näyttäisi perinteiseltä sopimusmallilta. Sopimusten visualisointi johti uuteen toimintatapaan, kuten legal designiin eli oikeusmuotoiluun, joka tunnetaan oikeudenalalla tänä päivänä jo melko hyvin. (Haapio ja muut, 2016, s. 4; Haapio, 2025, s. 19–20.)

Legal design eli oikeusmuotoilu on ihmiskeskeisen oikeuden suunnittelun ala, jossa parannetaan juridisia palveluja ymmärrettävämpään muotoon. Oikeusmuotoilulla halutaan vaikuttaa siihen, että oikeuspalveluista sekä -järjestelmistä tulisi

käytettävämpiä sekä tyydyttävämpiä kuin myös ihmiskeskeisempiä. Se on tapa luoda sekä arvioida oikeudellisia palveluita keskittymällä siihen, kuinka kiinnostavia, hyödyllisiä sekä käytettäviä kyseiset palvelut ovat. Kyseessä on lähestymistapa, joka sisältää kolme eri ensisijaista resurssia, jotka on tarkoitettu oikeuden alan ammattilaisten käyttöön. Nämä resurssit ovat prosessi, ajattelutapa sekä mekaniikka. Edellä mainitut kolme resurssia voivat mahdollistaa oikeusmuotoilua suunnittelemaan, rakentamaan sekä testaamaan parempia menetelmiä, joita voi hyödyntää oikeudessa. Oikeusmuotoilun tarkoituksena on luoda selvyyttä niin maallikoille kuin myös oikeuden alan ammattilaisille. (Hagan, 2026, Luku 1.)

Legal design on yleiskäsite oikeudelliselle ajattelulle, joka suuntautuu tulevaisuutta kohden sekä suunnitteluajattelun yhdistämiselle. Se pitää sisällään niin ennakoivan sekä monitieteisen lähestymistavan koskien sopimuksia sekä lakia. Oikeudelliset tiedot kuin myös asiakirjat, oikeudelliset palvelut sekä järjestelmät ja prosessit ovat osa oikeusmuotoilua. Tarkoituksena on, kun legal designia käytetään sopimuksissa, että silloin keskitytään yhteistyön tukemiseen sekä edistämään haluttuja tuloksia. Myös ongelmien ehkäiseminen ennen kuin niitä ilmenee ja mahdollisuuksien luominen ovat osa oikeusmuotoilua. (Corrales ja muut, 2019, s. 6.)

Oikeusmuotoilulla on kyky auttaa sekä saada itse apua teknologiasta, kuten tekoälystä. Kun esimerkiksi tekoälytyökalujen käyttö lisääntyy vielä entisestään, myös ennakoivan oikeusavun merkitys lisääntyy todennäköisesti. Mikäli tekoälylle syöttää huonolaatuisen tiedon, tuottaa tekoäly tällöin mahdollisesti ei toivottuja tuloksia. Ennakoivaa oikeusapua tarvitaan myös siinä, että sen avulla tehdään muutoksia, joilla parannetaan muun muassa tekoälysovelluksia sekä niiden tuottamia tietoja. (Barton ja muut, 2021, s. 64.)

Koska oikeusmuotoilun tarkoittaa ihmiskeskeisen suunnittelun soveltamista, on sen päämääränä ratkaista sekä ehkäistä oikeudellisia ongelmia. Sen tarkoitus on asettaa kaikki lainkäyttäjät etusijalle. Oikeusmuotoilu lähestymistapana on erityisen tärkeä

älysovimusten kuin myös oikeudellisten teknologioiden osalta. Henkilöt, jotka toimivat oikeusmuotoilun ammattilaisina, voivat tuoda uudenlaisia näköpintoja suunnitteluun koskien älysovimuksia kuin myös tekoälysovimuksia. (Corrales ja muut, 2019, s. 7.)

Tärkeää olisi, oli sitten kyse älysovimuksista taikka tekoälysovimuksista, että sovimuksia sekä ohjeita luodaan edelleen sillä tavoin, että sitä käyttävät ymmärtäisivät sen sisällön sekä osaisivat toimia sovimuksen mukaisesti. Tarkoitus ei ole tarrautua pelkästään tietotekniikan luomaan sovimukseen. Koska oikeusmuotoilu korostaa visuaalisuutta, olisi sitä myös hyvä tällöin hyödyntää tekoälysovimuksissa. Visualisointi voi mahdollisesti helpottaa ihmisiä muun muassa kommunikoidaan paremmin toisten kanssa sekä ajattelemaan kuin myös se voi auttaa monikielisissä ympäristöissä välttämään väärinkäsityksiä. Vaikka kyse on visualisoinnista, sen tarkoitus ei ole luoda mielikuvia, vaan sillä pyritään saavuttamaan ymmärrys. Kun kyseessä on tekoälysovimus, visualisointi voi edesauttaa luomaan käyttökelpoisia sekä toimivia ja hyödyllisiä prosesseja. Esimerkiksi sovimuksen osapuolet voivat paremmin ymmärtää sovimuksen kokonaiskuvan. (Autto ja muut, 2025, s. 122—123; Corrales ja muut, 2019, s. 7.)

3.2 Legal designilla ja tekoälyllä laaditut sovimukset

Generatiivinen tekoäly avaa uusia väyliä tänä päivänä muun muassa sovimusten suunnittelulle. Kun tekoäly liitetään oikeusmuotoiluun eli legal designiin, on mahdollista väistyä reaktiivisesta laista ennakoivaan lakiin eli muutokseen, joka aktivoi lain kuin myös sovimusten ennaltaehkäisevän sekä edistävän voiman. Tekoälyavusteinen suunnittelu auttaa ennaltaehkäisemään muun muassa mahdollisia riitoja sekä sääntelyhaasteita, jo ennen kuin niitä on edes syntynyt. Edistävyydellä tarkoitetaan sitä, että edistävä toiminta voi auttaa muun muassa muuttamaan sovimukset strategisten tavoitteiden mukaisiksi, jotta sovimus menee läpi. (Corrales Compagnucci ja muut, 2025, s. 4.)

On mahdollista, kun oikeudenalalla otetaan käyttöön digitaalisia teknologioita, kuten tekoäly, voi se pahentaa digitaalista kuilua tietyissä tilanteissa. Digitaalisella kuilulla on kerrottu olevan kolme eri tasoa, joista ensimmäinen on internetin käyttäminen. Toisena

tasona nähdään teknologian käyttäminen, digitaaliset taidot kuin myös verkko-osallistuminen. Kolmas ja viimeinen taso ovat tulokset, jotka tulevat ilmi niin hyötyjen kuin haittojen muodossa. On siis tärkeää, että oikeudellisilla teknologioilla, kuten tekoälyllä, jolla laaditaan esimerkiksi sopimuksia, otetaan huomioon sen loppukäyttäjä. Tällaisessa tilanteessa oikeusmuotoilun eli legal designin periaatteet ovat hyvä lähestymistapa. (Kerikmäe & Metin, 2025, s. 102—103; Lutz, 2019, s. 142—144.)

Kun puhutaan ennakoivasta lainsäädännöstä, joka perustuu ennakoivaan sopimusmenettelyyn, painotetaan siinä paljon legal designia sekä käyttäjäkeskeisyyttä. Ennakoivan sopimusmenettelyn tarkoituksena on keskittyä niin sopimusprosesseihin kuin myös itse sopimukseen. Ennakoiva lainsäädäntö on taasen sovellettavissa jokaisella oikeuden alalla sekä kaikkeen viestintään, joka on oikeudellista. Ennakoivassa lainsäädäntölähestymistavassa korostuu muun muassa tarve huomioida lainsäädäntö sekä muut oikeudellisen viestinnän käyttävät henkilöt koskien lainsäädäntöprosessia. Oikeusmuotoilu koskien oikeudellista viestintää voi mahdollisesti sisältää viestinnän kielen, sisällön, esitystavan sekä koko luomisprosessin, jota siihen on käytetty. Tärkeää on käyttäjäkeskeisyyden edistämisen vuoksi muun muassa, että ihmisten muisti, lukutaitoa, tapa käsitellä tietoja sekä niin ymmärrykseen kuin myös kuormitukseen liittyvät seikat otetaan huomioon. (Autto ja muut, 2025, s. 117—118.)

Auton, Hurmerinta-Haanpään, Nuottilan sekä Wengin artikkelissa *Proactive Privacy Communication Design for Emotional Robots* (2025) tuodaan hyvin esille, miten viestinnän suunnittelu voi vaikuttaa yksityisyyden suojaan sekä mitä asioita suunnittelussa tulee huomioida. Näitä jäljempänä olevia asioita voidaan soveltaa legal designiin niin tekoälyopimuksissa kuin myös pelkästään. Ensinnäkin olisi hyvä huomioida suunnittelussa ikääntyneet ihmiset sekä muut käyttäjäryhmät. Tärkeinä työkaluina voidaan pitää myös äänensävyä, jonka sopimus antaa, selkeää kieltä, sopimuksen personointia aina sopimuksen osapuolia kohden kuin myös visualisointia. (Autto ja muut, 2025 s. 118—119.)

Oikeudellisen tiedon suunnittelu, joka toimii tekoälyavusteisesti, on olennaisessa roolissa, kun se varmentaa oikeudellisten asiakirjojen saavutettavuutta, ihmiskeskeisyyttä sekä ymmärrettävyyttä. Tekoälyn ja legal designin ollessa yhdessä toimiva työkalu, avustavat ne sopimuksen suunnittelussa. Ne voivat auttaa muuntamaan niin oikeudelliset asiakirjat kuin myös sopimukset juridisesti sekä strategisesti ennakoiviksi. (Corrales Compagnucci ja muut, 2025, s. 4.) Nykypäivänä, kun sopimuksia halutaan tiivistää, kääntää kielestä toiseen, yksinkertaistaa ymmärrettävämpään muotoon taikka selittää monimutkaista tekstiä sekä toteuttaa ja ehdottaa parannuksia, jotta sopimuksista muodostuisi kokonaisuudessaan helpommin ymmärrettäviä sekä saavutettavia kaikille, tekoälytyökalut sekä legal design voivat tämän yhdessä mahdollistaa (Hietanen-Kunwald, 2024, s. 9).

3.3 Tekoäly ja legal design osana sopimusprosesseja

Sopimusten tarkoituksena on ilmentää sopimuksen osapuolien aikomuksia, velvollisuuksia kuin myös heidän oikeuksiaan. Kielen ymmärtäminen sekä sen tuottaminen ovat kuuluneet alusta asti tekoälytyökalujen toimintakuvaan kuin myös muun muassa päätöksenteko sekä ongelmanratkaisu. Myös kaikki osa-alueet, jotka liittyvät sosiaaliseen vuorovaikutukseen sekä ajatteluun, joihin liittyy esimerkiksi jonkinlainen konteksti, ovat osa sopimusten ydintä. (Haapio ja muut, 2025, s. 73—74.)

Kansainvälinen standardointijärjestö (the International Organization for Standardization, ISO) on julkaissut standardin koskien selkokielisyyttä. Standardi määrittelee ymmärrettävän sekä selkeän kirjallisen viestinnän ohjeet ja periaatteet. Se koostuu eri osista, joista standardin toinen osa pitää sisällään oikeudellisen viestinnän, joka soveltuu myös niin sopimukseen kuin lomakkeisiin ja käytäntöihin, oli sitten kyseessä organisaatioiden välinen sopimus taikka yksityishenkilön ja organisaation välinen sopimus. Sopimusprosessin osalta tämä standardi voidaan nähdä arvokkaana resurssina sopimusten laadinnassa sekä suunnittelussa. (Hietanen-Kunwald, 2024, s. 12.)

Selkokielisyyden lisäksi, jotta sopimukset olisivat ymmärrettäviä, voidaan visualisoinnilla, kuten legal designin avulla helpottaa tätä. Visualisoinnin tarkoituksena ei ole ainoastaan lisätä kuvia esimerkiksi sopimukseen, vaan sillä pyritään helpottamaan sopimuksen osapuolia oivaltamaan, mitä jokin asia tarkoittaa. Visualisoinnin käyttö on keskeinen osa sopimussuunnittelua, joka on ennakoivaa. Tämän lisäksi sopimuksen suunnittelijoille sopimukset ovat muutakin kuin pelkkä oikeudellinen väline. Ne ovat työkaluja, joilla edistetään liiketoiminnallisia, sosiaalisia sekä ympäristötavoitteita. Ennakoivassa sopimussuunnittelussa on aina keskitytty isosti sopimusten käyttäjäystävällisyyteen sekä niiden esittämisen merkitykseen. Nämä usein jätetään huomioimatta, kun sopimuksia laaditaan perinteisesti sekä kirjoitetaan oikeudellisesti. Ennakoivan sopimussuunnittelun alan ammattilaiset sekä tutkijat ovat korostaneet esimerkiksi tekoälyn käyttämistä parantaakseen sopimussuunnittelua. (Hietanen-Kunwald, 2024, s. 12–13.)

Lähtökohtaisesti laki ei vaadi, että sopimusten tulisi näyttää oikeudellisilta asiakirjoilta eikä niiden tarvitse olla ainoastaan tekstimuotoisia. Oikeusmuotoilun eli legal designin ollessa läsnä, kun sopimuksia, kuten tekoäly sopimuksia laaditaan, visualisointi on vahvasti osana. Visualisointi voi ilmetä siten, että sopimukseen laaditaan muun muassa taulukoita taikka kuvioita. Niiden tarkoitus on auttaa sopimuksen osapuolia ymmärtämään paremmin sopimusta sekä avaamaan esimerkiksi numeraalisia kohtia sopimuksesta. Taulukoiden laadintaan voidaan käyttää apuna tekoälytyökaluja. Visualisointi voi olla hyvä keino jo sopimuksen suunnitteluvaiheessa, sillä se voi helpottaa havaitsemaan sopimuksen osapuolten odotukset sekä tavoitteet, jolloin ne on helpompi yhtenäistää. (Corrales ja muut, 2019, s. 7–8.)

Lainkäyttöalueita on useita. Tämä johtaa siihen, että on olemassa myös erilaisia vaatimuksia, jotta sopimus on pätevä. Kuitenkin sopimusvapaus vallitsee yleensä, joka antaa sopimuksen osapuolille mahdollisuuden valita, haluavatko he sitouttaa itsensä sopimuksella. Osapuolilla on sopimusvapauden lisäksi oikeus valita sopimuksen muoto, ellei jokin laki vaadi erityistä huomiota. Siihen asti, kun osapuolten aikomus sitoutua sekä sopimuksen järjestely on selvä, on sopimuksen osapuolilla oikeus personoida

sopimukseen kuuluvia asioita sekä suunnitella se haluamassaan muodossa. Tarkoitus on, että sopimus toimisi osapuolien tarpeiden sekä etujen mukaisesti. Mahdollisuus on, että osapuolet voivat poiketa perinteisestä tekstisopimuksesta. Tekoäly tekee tämän vielä helpommaksi, kun se voi laatia visuaalisen sopimuksen perinteisen sopimusmallin pohjalta niillä saatesanoilla, jotka sopimuksen osapuolet antavat. (Corrales ja muut, 2019, s. 8.)

Generatiivinen tekoäly voi huomattavasti vähentää perinteisiä rutiininomaisia sopimusprosesseja, kuten sopimusten analysointia. Kun esimerkiksi sopimusten analysointi automatisoidaan, se mahdollistaa oikeudenalan ammattilaisten mahdollisuuden keskittyä monimutkaisempiin sekä sellaisiin toimintoihin, jotka tuottavat lisäarvoa. (Kerikmäe & Metin, 2025, s. 97.) Legal design antaa sopimusprosesseihin myös oman osansa sillä, että sopimuksen osapuolet voivat laatia sopimuksen esimerkiksi visuaalisesti sillä tavoin, kun he haluavat. Sopimus voidaan laatia esimerkiksi sarjakuvamaisesti, kuten aiemminkin mainittu asianajajan Robert de Rooy on tuonut esille. Sarjakuvamaisten sopimusten tarkoituksena on tehdä sopimuksista helpommin ymmärrettäviä ihmisille, joiden lukutaito on heikomman puoleinen ja jotka ovat muutenkin huonommassa asemassa. (Autto ja muut, 2025, s. 122; Haapio ja muut, 2016, s. 4; Haapio, 2025, s. 20.)

Sopimusprosessit voivat pitää alusta loppuun saakka mukanaan tekoälyn sekä legal designin eli sopimuksen suunnittelemisesta siihen asti, kun sopimus on allekirjoitettu osapuolien toimesta. Mahdollista on, että näitä kyseisiä työkaluja käytetään vain jossakin sopimusprosessin vaiheissa, kuten suunnitteluvaiheessa. Tekoälyn sekä legal designin tarkoitus on helpottaa sopimusten laadintaa. Tekoäly mahdollisesti nopeuttaa sen laadintaa, kun taas legal designilla avulla sopimus saadaan muokattua ymmärrettävämpään muotoon kirjallisesti sekä visuaalisesti.

3.4 Tekoälysovimusten käyttöönottamisen todennäköisyys

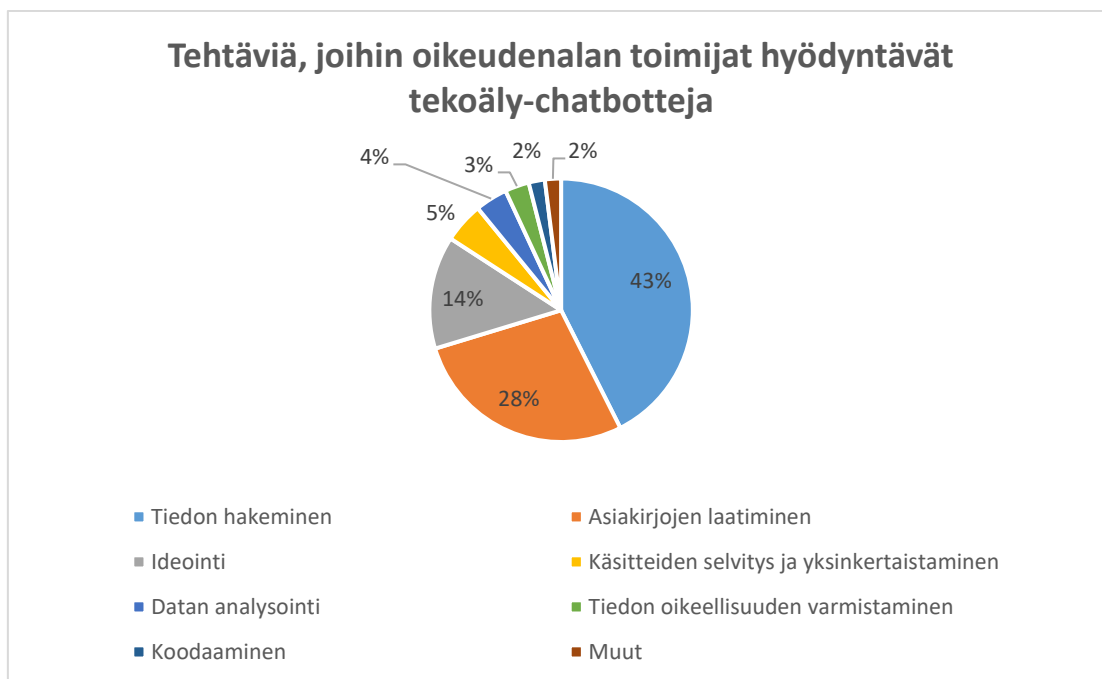
Tässä tutkimuksessa tullaan käymään läpi erilaisia mahdollisuuksia koskien tekoälysovimusten käyttöönottamista. On kuitenkin epätodennäköistä, että vielä lähitulevaisuudessa perinteiset kirjallisesti laaditut sovimukset hylättäisiin. Syitä on useita. Useat oikeusjärjestelmät vaativat, että sovimukset laaditaan sekä allekirjoitetaan kuin myös säilytetään perinteisessä muodossa. Jotta voitaisiin siirtyä täysin digitaalisiin sovimuksiin, jotka tekoäly on luonut, vaatisi se merkittäviä sääntelymuutoksia. (Cummins & Guyer, 2025, s. 43—44.)

Monet yritykset kuin myös lakialan ammattilaiset luottavat vielä tänä päivänä enemmän perinteisiin sovimuksiin, sillä ne tarjoavat hyväksi havaitun kehyyksen sekä tutun toimintamallin koskien velvoitteiden sekä suhteiden hallintaa. Tietysti tekoäly pystyy muun muassa laatimaan sovimuksia tehokkaammin. Tekoälyn luomat sovimukset kuitenkin kohtaavat edelleen kritiikkiä tiettyjen sidosryhmien kesken, joka on merkittävä este. Muun muassa arkaluonteiset sovimukset vaativat vielä ihmisten keskinäistä neuvottelua sekä harkintakykyä. On mahdollista, että sovimukset, joihin on esimerkiksi räätälöity sovimuksen osapuolille tarkoitettuja ehtoja, tulevat ne aina tarvitsemaan ihmisen asiantuntijaosaamista, jotta sovimus olisi yhdenmukainen. (Cummins & Guyer, 2025, s. 44.)

UNESCO teki vuoden 2023 syyskuun ja joulukuun välillä kyselyn oikeudenalan toimijoille. Se halusi selvittää, käyttävätkö toimijat tekoälyjärjestelmiä, minkälaisia ongelmia ratkaistaan käyttämällä tekoälyjärjestelmiä sekä mitä oikeudellisia yhteyksiä oikeudenalan toimijat näkevät tekoälyteknologioiden käytössä. Kyseiseltä ajanjaksolta rekisteröitiin 563 vastausta 96 eri maasta eri oikeudenalan toimijoilta, johon kuului asianajajia, tuomareita, oikeushallinnon virkamiehiä, syyttäjiä sekä tutkijoita. (Gutierrez, 2024, s. 6.)

Unescon kyselyyn vastanneiden kysymyksiä käydään läpi kuvioden avulla. Tähän tutkimukseen on otettu vain esille ne Unescon tekemät kyselyt, jotka ovat olennaisia

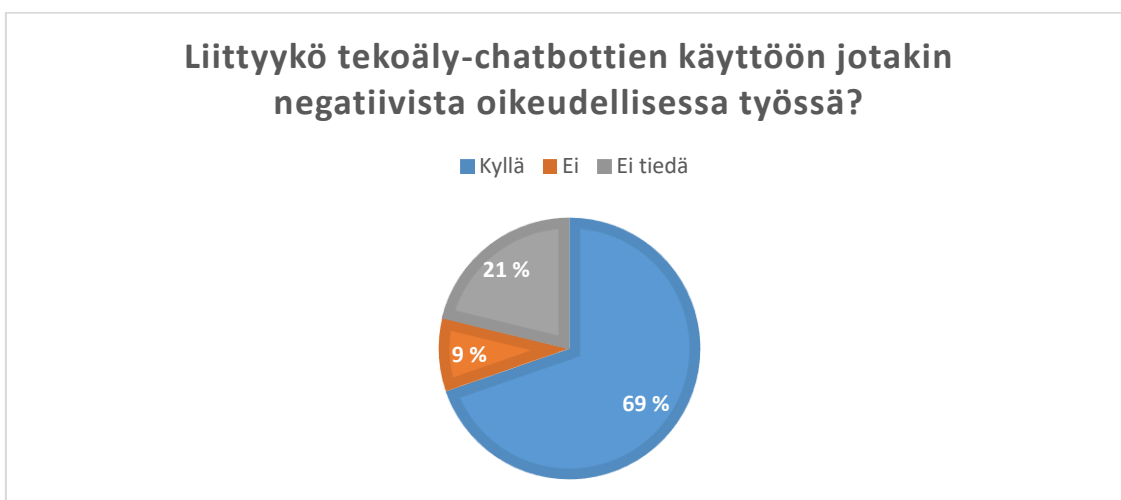
tämän tutkimuksen kannalta. Koska kyselyyn on vastattu 96 eri maasta, sitä voidaan pitää lupaavana, koska niin moni maa on edustettuna. Tärkeä huomio on se, että kysely on toteutettu vuoden 2023 lopussa, jonka vuoksi kaikki vastaukset eivät välttämättä ole enää täysin ajankohtaisia.

Kuvio 1. Tehtäviä, joihin oikeudenalan toimijat hyödyntävät tekoäly-chatbotteja (Gutierrez, 2024, s. 8.)

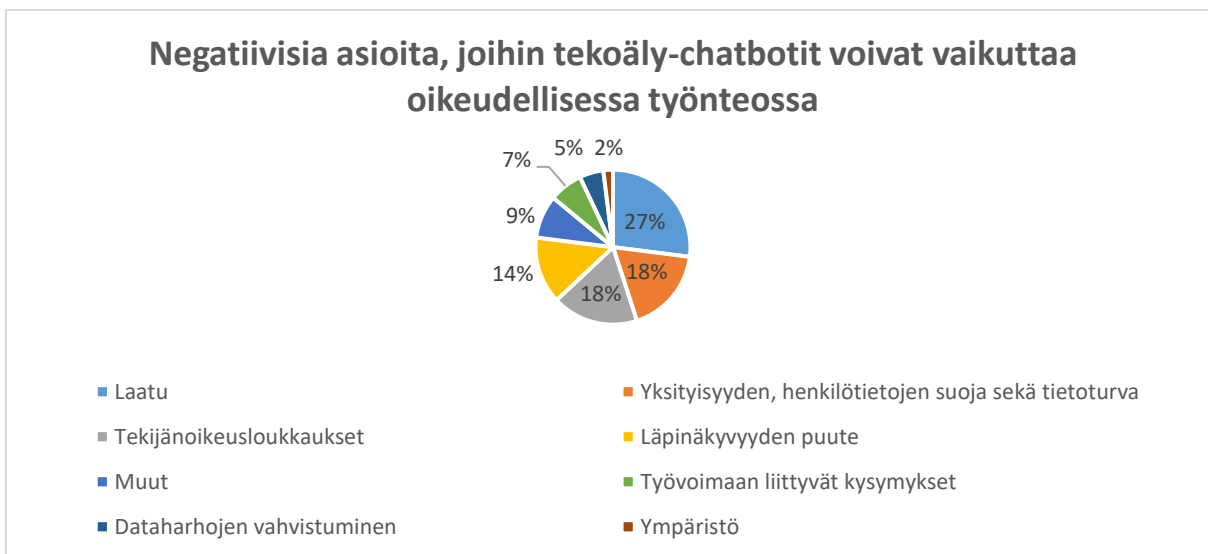
Kuvio 1 pitää sisällään ne oikeudenalan toimijat, jotka hyödyntävät työssään tekoäly-chatbotteja, kuten ChatGPT:tä. Kuvioista ilmenee kolme laajaa tehtäväaluetta, joihin esimerkiksi ChatGPT:tä oli käytetty. Nämä ovat tiedon hakeminen (43 %), asiakirjojen laatiminen (28 %) sekä ideointi (14 %). Tiedon hakemisella viitataan siihen, että henkilöt ovat hakeneet lainsäädäntöön, oikeuskäytäntöön sekä ynnä muihin asioihin liittyviä tietoja hyödyntämällä muun muassa ChatGPT:tä. Asiakirjojen laadinta pitää sisällään muun muassa laajojen tekstien laadinnan, kuten oikeudelliseen lausuntoon sisällytettävät argumentit, tekstin yksinkertaistamisen sekä tekstien yhteenvedon laatimisen. Ideoinnilla viitataan siihen, miten tekoäly-chatbotteja käytetään esimerkiksi ideoiden testaamiseen. (Gutierrez, 2024, s. 8–9.)

Kyselyyn vastanneista 55 % kertoi, että he käyttävät tekoäly-chatbottien tuottamaa sisältöä tekstin kirjoittamista varten. 39 % kertoi käyttävänsä esimerkiksi ChatGPT:n tuotoksia vasta sen jälkeen, kun he olivat tarkastaneet sen tuottaman sisällön sekä muokanneet sitä tarvittaessa. 6 % kertoi käyttävänsä tekoäly-chatbotin tuottamaa sisältöä sellaisenaan ilman, että he tarkistavat tai edes varmensivat kyseistä sisältöä. (Gutierrez, 2024, s. 9.) Se, että 39 % kertoi käyttävänsä ChatGPT:n tuotoksia vasta sitten, kun he olivat tarkastaneet sekä mahdollisesti muokanneet sisältöä, kieli siitä, etteivät he luota tekoälyn laatimaan sisältöön. Tämä johtaa siihen, että kyselyn aikaan esimerkiksi asiakirjoja ei ole ainakaan täysin laadittu tekoälyllä, lukuun ottamatta 6 % vastanneista, jotka luottivat ChatGPT:n laatimaan sisältöön.

Kuvio 2. Tekoäly-chatbottien käyttö positiivista vai negatiivista oikeudellisessa työssä (Gutierrez, 2024, s. 9.)

Merkityksellistä näissä kyselyn havainnoissa on se, että 69 % oikeuslaitoksessa työskentelevistä tunnusti, että tekoäly-chatbottien käyttöön voi liittyä riskejä oikeudellisessa työssä. 9 % vastanneista olivat sitä mieltä, ettei tekoäly-chatbottien käyttö aiheuta mitään negatiivista. 21 % ei osannut vastata, voisiko tekoäly-chatbottien käyttö aiheuttaa mahdollisesti jotakin negatiivista oikeuden alalla vai ei. (Gutierrez, 2024, s. 9.) Tämä mahdollisesti viestii siitä, että luottamus tekoäly-chatbotteja kohtaan ei ole kyselyn aikana ollut vielä kovin suuri.

Kuvio 3. Negatiivisia asioita, joihin tekoäly-chatbotit voivat vaikuttaa oikeudellisessa työnteossa (Gutierrez, 2024, s. 10.)

Kyselyssä on tuotu myös esiin tärkeä näkökulma siitä, mitä mahdollisia riskejä tekoälyn käyttäminen voi aiheuttaa, kun sitä käytetään oikeudenalalla. Kyselyyn vastanneet tunnistivat eniten riskiksi tekoälyn tuottaman sisällön laadun (27 %). Myös yksityisyyden sekä henkilötietojen suojaan ja tietoturvaan (18 %) nähtiin liittyvän riskejä. Kolmanneksi suurimmaksi ryhmäksi nousi tekijänoikeuteen liittyvät loukkaukset (18 %). Läpinäkyvyyden puute (14 %) nähtiin myös yhtenä riskinä tekoälyn hyödyntämisessä. (Gutierrez, 2024, s. 9.)

Nämä edellä esitetyt kuviot, jotka liittyvät Unescon laatimaan kyselyyn oikeudenalan toimijoiden tekoälyjärjestelmien käytöstä, tukee hyvin tämän tutkimuksen suuntaa. Kyselystä ilmenee hyvin ne riskit, joita tekoäly voi mahdollisesti oikeudenalalle tuoda sekä ne tehtävät, joihin oikeudenalan ammattilaiset hyödyntävät tekoälyjärjestelmiä. Koska raportti on laadittu vuonna 2024, ei se välttämättä ole täysin verrattavissa nykypäivään. Kysely antaa kuitenkin näkökulman sekä tukee tämän tutkimuksen aihetta.

Generatiivinen tekoäly, kuten ChatGPT, mahdollistaa sopimusten viemisen uudelle tasolle muun muassa sopimusten luomisen sekä tarkastamisen näkökulmasta. Kääntöpuolena nähdään se, että vastaavat tekijät voivat myös niin viivästyttää sekä

rajoittaa tekoälyn siirtymistä tälle uudelle tasolle. Tekoälytyökalut, jotka ovat mukana sisäisissä järjestelmissä, ovat usein tehokkaita. Niiden käyttöönotto on monesti silti hidasta. Syynä tähän voidaan nähdä haasteet koskien epätarkkaa dataa sekä hajautuneita prosesseja, sillä tekoäly voi omata hallusinoinnin ongelman eli se voi mahdollisesti tuottaa harhaanjohtavaa sisältöä. Esimerkiksi generatiivisen tekoälyn kyky laatia sopimuksia tulee mullistamaan organisaatioiden tavan laatia sopimuksia. Fakta on, että sopimusten laadintaprosessit tulevat kehittymään entistä enemmän älykkäämmiksi kuin myös jokaisen organisaation tavoitteiden mukaisiksi. (Cummins & Guyer, 2025, s. 44; Siivonen, 2023, s. 2.)

Vaikka generatiivinen tekoäly tulee olemaan osa tulevaisuutta, on mahdollista, että vielä tänä päivänä se laatii virheellistä sisältöä. Sen tekoäly tuo ilmi erittäin vakuuttavasti. Tekoäly voi viitata esimerkiksi uskottavasti eri tutkimuksiin, joita ei ole todellisuudessa edes olemassa. Tulevaisuudessa ongelmana voidaan myös nähdä, että tekoälymallien jatkuvan kehittymisen myötä ihmisen luottamus kasvaa tekoälyä kohtaan. Tämä voi mahdollisesti johtaa siihen, että tekoälyn luomaa sisältöä ei enää niin helposti kyseenalaisteta. (Siivonen, 2023, s. 2.) Tämän seurauksena virheelliset teot voivat lisääntyä, jos esimerkiksi tekoälyllä luotu sopimus pitää sisällään virheen.

Tärkeä huomio sekä näkökulma liittyy siihen, mitä tapahtuu, jos generatiivisen tekoälyn riskeihin ei puututa. Samalla on syytä pohtia, mitä kaikkea on mahdollista saavuttaa, kun sitä käytetään vastuullisesti sekä harkiten. Kun suunnittelulähtöinen ajattelu yhdistetään generatiiviseen tekoälyyn, se voi auttaa avaamaan perinteisen juridisen kirjoittamisen synkän perinnön. Sen avulla voidaan muun muassa merkitä sekä tunnistaa eri lausekkeita, parantaa sopimusmalleja sekä ehdottaa selkokielisempiä vaihtoehtoja, jotta sopimukset olisivat hyödyllisempiä ja niiden käyttöominaisuus olisi parempi. (Haapio, 2025, s. 29.)

Tekoälyn käyttöönoton kannalta on tärkeää huomioida, että oikeudenalan ammattilaisten tulee jatkuvasti kouluttaa itseään se osalta. Näin he voivat pysyä ajan

tasalla tekoälyn tuoreimmista uudistuksista. Samalla he oppivat, miten näitä uudistuksia on mahdollista soveltaa oikeudenalalla. (Kerikmäe & Metin, 2025, s. 96.)

Tällä hetkellä vielä opetus painottuu todella voimakkaasti oikeustieteellisissä tiedekunnissa muun muassa lakimiesten osalta keskeisten oikeudellisten sisältöjen haltuunottoon. Tekoäly voidaan nähdä syynä siihen, miksi lakimiesten ammatti on tällä hetkellä muutosvaiheessa. Tämän takia oikeustieteellisen opetuksen tulisi mukautua tähän murrosvaiheeseen. Tulevaisuudessa voi olla mahdollista, että oikeuden alan osaajat voivat joutua valmistautumaan uudentyyppisiin työrooleihin. (Mansnerus, 2025, s. 288.) Näiden mahdollisten muutosten seurauksena on käyty kattavaa keskustelua koskien oikeudenalan opiskelijoiden kyvystä käsitellä tekoälytyökaluja, jossa tutkijat ovat pohtineet jopa tekoälyteknologian liittämistä osaksi oikeustieteellistä opetusta. (Ajevski ja muut, 2023, s. 357; Kerikmäe & Metin, 2025, s. 96.)

Tekoälyn avulla on mahdollista suunnitella uudelleen niitä asioita, jotka perustuivat vanhoihin toimintamalleihin. Kun oikeudellisen kirjoittamisen painopiste muutetaan merkitykselliseen viestintään, antaa se tilaisuuden nähdä sopimukset työkaluina. Näiden tarkoitus on tukea niin tavoitteiden saavuttamista kuin myös yhteistyötä eri kumppanien kesken. Generatiivisen tekoälyn avulla on mahdollista muuttaa sopimusten roolia sekä yhteiskunnassa että liiketoiminnassa, kun harkittu suunnittelu on mukana. (Haapio, 2025, s. 29.)

Sopimusautomaatioiden tullessa osaksi lakimiesten työtä, helpottavat ne työntekoa. Kääntöpuolena on, että työtahdin kiihtyessä sekä työnteon automatisoituessa, työhön voi alkaa kohdistumaan enemmän kuormitustekijöitä. Vaikka tekoälytyökalujen tarkoitus on helpottaa lakimiesten työtä, ne voivat tuoda mukanaan myös uudenlaisia paineita. Nämä työhön kohdistuvat paineet voivat olla sellaisia, joita aikaisemmin ei ollut olemassa. (Mansnerus, 2025, s. 288–289.) Tämän vuoksi on tärkeä punnita tekoälyn tuomat hyödyt ja haitat työnteossa, sillä se on apuväline, jonka tarkoitus on helpottaa työntekoa eikä päinvastoin.

3.5 Tekoälykokeilut

Teoksessa *Generative AI, Contracts, Law and Design (2025)* tulee ilmi erilaisia tekoälykokeiluja, jotka liittyvät sopimusten laadintaan. Tähän lukuun on valittu sellaiset kokeilut, jotka ovat tämän tutkimuksen kannalta olennaisia. Niiden avulla on tarkoitus tuoda ilmi, miten tekoälyä voi mahdollisesti hyödyntää käytännötasolla sopimusprosesseihin sekä mitä riskejä tulee huomioida. Tämä alaluku on jaettu vielä neljään alalukuun, jossa kolmessa ensimmäisessä käsitellään eri tekoälykokeiluja sekä viimeisessä alaluvussa tehdään yhteenveto kaikista kokeilusta.

Tarkoituksena on tuoda ilmi käytännön kautta, miten tekoälyä on mahdollista soveltaa sopimusmenettelyihin. Kokeilut ovat myös luotettavia, sillä Haapio on yksin laatinut ensimmäisen kokeilun sekä kaksi viimeistä kokeilua ovat laatineet Haapio, Shone sekä Waller. Heillä kaikilla kolmella on erinomainen asiantuntijuus koskien kyseistä aihetta, jonka vuoksi näitä kokeiluja voidaan pitää luotettavina.

3.5.1 Sopimusten laatijoista sopimussuunnittelijoita

Haapio kirjoittaa artikkelissaan *No More Legal Writing in Contracts – Time to Break the Magic Spell (2025)* vuoropuhelukokeilusta ChatGPT:n kanssa koskien sopimuksia. Kokeilussa ilmennetään sitä, miten sopimusten laatijoista voi tulla sopimussuunnittelijoita generatiivisen tekoälyn eli tässä tapauksessa ChatGPT:n avulla. Vertauksena kokeilussa on käytetty taikatempua eli, miten ChatGPT kykenee auttaa rikkomaan taikatempun koskien sopimuksia. (Haapio, 2025, s. 25.)

Keskustelu koostuu seitsemästä kehotuksesta, jotka ChatGPT kävi läpi koskien sopimuksen laadintaa. Ensimmäinen huomio koskee ammatti- sekä lakikielen tunnistamista eli sitä, että ChatGPT voi auttaa tunnistamaan oikeudelliset vanhahtavat tekstirakenteet. Tämän jälkeen käsitellään kääntämistä selkokielelle eli ChatGPT muuttaisi lauseet, jotka pitävät sisällään lain jargonia, selkeämmiksi. Seuraavaksi tuodaan ilmi vaihtoehtoisten rakenteiden suunnittelu, kuten yhteenvetöjen laatiminen.

Huomio nostetaan tämän jälkeen siihen, että ChatGPT:n kanssa voi laatia dialogin koskien sopimuksen muodostamista. Sen tarkoitus on valmistella, mitä tulee tapahtumaan. Sitten ilmi tuodaan, miten ChatGPT toimii matalalla kynnyksellä, kun se antaa käyttäjälle muun muassa mahdollisuuden kysyä kysymyksiä taikka muokata sopimuksen sisältöä. Tämän jälkeen tuodaan esille, kuinka sopimus muutetaan tasapainoisempaan muotoon eli miten ChatGPT voi auttaa muun muassa siinä, jos sopimus vaikuttaa toista osapuolta kohtaan liian puolueelliselta. Tästä seuraten se voi muokata sopimuksen sävyä neutraalimmaksi. Lopuksi tuodaan vielä ilmi, että ChatGPT:n avulla voi esimerkiksi testata sopimuksen luettavuutta. (Haapio, 2025, s. 25—26.)

Kun ChatGPT on käynyt edellä mainitut asiat läpi, kysyy se, halutaanko lukuun esimerkkikehotteita taikka esimerkkejä. Tähän, kun Haapio (2025, s. 27) on vastannut; ”Kyllä kiitos”, tarjosi ChatGPT aiemman seitsemän esimerkin mukaisesti esimerkkikehotteita. Se myös laati bonus kehotteen koskien sitä, että se tekisi koko kokonaisuudesta selkeämmän ja kokonaisen. (Haapio, 2025, s. 27.)

Tämän jälkeen on testattu vielä sitä, miten tekoäly eli ChatGPT kykenee purkamaan sopimuksen oikeudellisen tekstin. Kokeilussa käytettiin eurooppalaisten mallilausekkeiden joukossa olevaa lauseketta. Lauseke syötettiin ChatGPT:lle ja sitä pyydettiin soveltamaan kahta sen edellä mainittua antamaa kehotusta kyseiseen lausekkeeseen. Se ehdotti ensin, että tekstiä muutettaisiin joiltakin osin selkokielisemmäksi eli vanhentuneet tekstit sekä lain jargonia muutettaisiin ymmärrettävämpään muotoon. Tämän jälkeen ChatGPT suositteli vielä, että lauseke muutettaisiin uudelleenkirjoitettuun selkokieliseen muotoon. Kokeilu ei päättynyt tähän, sillä ChatGPT ehdotti lisää vaiheita, joita se olisi voinut lausekkeen osalta vielä muokata. Tämän kokeilu osoitti Haapiolle sen, että kokeilu oli vakuuttava todiste siitä, että ChatGPT toimii konseptina. Generatiivisella tekoälyllä on siis mahdollisuus tulla osaksi sopimusmaailman tulevaisuutta. (Haapio, 2025, s. 27—28.)

3.5.2 Tekoälyllä laadittujen sopimusten hyödyt ja haitat

Haapion, Shonen ja Wallerin artikkelissa *Generative AI, Can You Help Us Bridge the Implementation Gap in Contracting?* (2025) toisessa luvussa käydään läpi kyseisten kirjoittajien sekä kahden tekoälyohjelman keskusteluja. He lähtivät liikkeelle siitä, että tekoäly on todella hyvä tuottamaan kirjoitusta sekä muokkaamaan sitä. Artikkelin kirjoittajien tarkoituksena on selvittää testaamalla, voiko tekoäly mahdollisesti auttaa heitä rajaamaan ongelmaa, vastaamaan tarpeisiin, joita yleisö vaatii sekä löytämään ratkaisuja. He käyttivät kyseisessä kokeilussa tekoälyvälineenä tekoälytyökaluja Claudea ja ChatGPT:tä. (Haapio ja muut, 2025, s. 74.)

Kokeilu aloitettiin niin, että he pyysivät tekoälytyökaluja saattamaan kuilun umpeen koskien sopimusten toteutusvajetta. Ensin käsiteltiin tekoälymallin Clauden tuottamaa sisältöä. Claude tuo ilmi, että sopimusten toteutusvajeella tarkoitetaan tässä kokeilussa ristiriitaa, joka ilmenee monesti kirjallisessa sopimuksessa sovittujen ehtojen sekä käytännön välillä. Se koskee sitä, mitä tapahtuu sinä aikana, kun sopimukset todellisuudessa laitetaan täytäntöön ja toteutetaan. Koska sopimukset ovat usein monimutkaisia sekä pitkiä sisältäen paljon lakikieltä, jota voi olla vaikea ymmärtää, kirjoittajat uskovat, että generatiiviset tekoälykielimit voisivat auttaa siinä suhteessa. (Haapio ja muut, 2025, s. 74–75.)

Claude tuo myös ilmi, kun tekoälykielimalleja koulutetaan tarpeeksi esimerkiksi isoilla sopimusaineistoilla, niiden kyky kehittyä. Tämä johtaa siihen, että tekoälykielimit kykenee paremmin lukemaan sekä ymmärtämään sopimuksen keskeiset ehdot sekä sisällön. Olisi mahdollista, että malleja voitaisiin käyttää esimerkiksi laatimaan yhteenvetoja muun muassa tärkeimmistä velvoitteista ja ehdoista. Lisäksi sopimuslausekkeista voitaisiin luoda selkokielisempiä ja tekoäly voisi kääntää lain jargonian arkikielelle sekä mahdolliset riskit voitaisiin ennakoita. Näiden kaikkien mahdollisuuksien lisäksi tekoäly tuo myös riskejä sekä haasteita, joita tulee hallita. Tekoälymallit voivat tehdä virheitä eikä tekoäly korvaa ihmisasiantuntijan asiantuntemusta. Jotta tekoälymalleja voitaisiin kouluttaa, vaatii se pääsyn isoihin

määriin sopimustietoja, jotka voivat olla osittain arkaluonteisia. Tekoälyn käyttäminen ei myöskään korvaa aikaa, jota sopimusten osapuolet tarvitsevat varmistukseen esimerkiksi, että sopimus on laadittu yhteisymmärryksessä. (Haapio ja muut, 2025, s. 75.)

Tekoäly Clauden kohdalla kokeilu osoitti, että generatiivinen tekoäly tuo ilmi sen potentiaalisuuden, jolla se kykenee edistämään organisaatioita parantaakseen sopimusten toteuttamista sekä vähentämään niihin liittyviä toteutusvajeita. Tärkeä huomio on, että tekoälyä käytetään apuvälineenä huolellisesti ihmisen asiantuntemuksen täydentämiseksi. Sen ei ole tarkoitus olla mikään keino, jonka avulla työnteon voisi siirtää kokonaan sille. (Haapio ja muut, 2025, s. 75.)

ChatGPT toi kokeilussa ilmi vaatimukset siitä, miten sopimusten toteutusvajeen välinen kuilu saataisiin suljettua. Sopimusten ei tulisi olla pelkästään kirjallisia sopimuksia vaan lisäksi niiden tulisi ohjata käyttäytymistä, yhteistyötä sekä päätöksentekoa koko sopimuksen elinajan. Se painotti sitä, että kuilun kurominen umpeen edellyttäisi sitä, että sopimussuunnittelu tulisi muuttaa ammattikielettömään muotoon. Tällöin kaikkien sidosryhmien ymmärrys paranisi. ChatGPT ehdotti myös muun muassa visuaalisten elementtien liittämistä osaksi sopimuksia, jotta ne voisivat parantaa sopimuksen käytettävyyttä sekä varmentaa sopimusten toimimisen tuottavina työkaluina. Lopuksi se ilmensi vielä, että sen tuoma lähestymistapa edistäisi sopimuksia yhteistyöhön pohjautuvaksi työkaluiksi, jotka edistävät esimerkiksi läpinäkyvyyttä. (Haapio ja muut, 2025, s. 75–76.) ChatGPT:n ehdottama visualisointi ilmensi legal designin merkitystä koskien tekoälyn käyttöä. Se tuo ilmi sen, että tekoäly sekä legal design ovat yhteydessä toisiinsa nähden.

Haapio, Shone sekä Waller olivat vaikuttuneita molemmista yhteenvedoista, jotka tekoälytyökalut olivat laatineet. Kumpikin tekoäly lähti suoraan ideoimaan. Haapio ym. (2025, s. 76) toteavat sen, että tekoäly Claude oli ehdotuksissaan huomattavan varovainen olettaen, että se on koulutettu asiakirjoihin, jotka ovat olemassa. Claude ei niinkään lähtenyt ehdottamaan legal designin tuomia visuaalisia asioita, kuten graafisia

muotoja. Tärkeänä asiana kuitenkin nähdään, että ChatGPT ja Claude toimivat oletettua paremmin. Tekoälyjen tuottama teksti ei jäänyt pelkästään lakikielen yksinkertaiseen kääntämiseen, vaan ne ehdottivat apuvälineitä sopimuksien vaatimuksien pohjalta sekä tiivistelmiä. (Haapio ja muut, 2025, s. 76.)

Tärkeäksi huomioksi kokeilussa nousi se, että tekoälyt keskittyivät eri asioihin. Myös aika vaikuttaa tekoälyn tuottamaan sisältöön, joka johti siihen, että eri päivänä tekoäly antoi eri vastauksia. Kun Haapio, Shone ja Waller kokeilivat ChatGPT:tä ja Claudea omaksumaan eri persoonia, johti se siihen, että tekoälyjen vastaukset myös vaihtelivat merkittävästi. Huomioitavaa on, että molemmat tekoälyt ymmärsivät sopimuksen tarkoittavan muutakin kuin sopimusasiakirjaa. (Haapio ja muut, 2025, s. 76, 79.)

3.5.3 ChatGPT:n luoma käyttöopas

Haapion, Shonen ja Wallerin artikkelissa *Generative AI, Can You Help Us Bridge the Implementation Gap in Contracting?* (2025) käydään myös toisenlainen kokeilu koskien ChatGPT:tä. He halusivat tutkia, voiko ChatGPT muodostaa irrallisen käyttöoppaan koskien erilaisia käytännön toimintoja, jotka ilmenevät asiakirjassa hajanaisesti. Tarkoituksena oli, että käyttöopas sisältää kaikki lausekkeet, jotka pitävät sisällään vaatimukset koskien tietojen säilyttämistä ja tiedottamista sekä vaatimuksen sopimuksen kummankin osapuolen sopimisesta. Haapio, Shone sekä Waller pyysivät, että ChatGPT tekisi saman työn, jonka ihminen oli jo tehnyt. Sen tuli lukea yleiset ehdot sekä listata lausekkeet, jotka koskivat edellä mainittuja vaatimuksia. (Haapio ja muut, 2025, s. 79.)

Suurimmalta osin ilmeni, että ChatGPT oli kykeneväinen laatimaan käyttöoppaan, vaikka tulokset eivät olleet täysin samanlaisia verraten ihmisen tekemään työhön. Tietyissä tilanteissa ChatGPT ja ihminen olivat eri mieltä siitä, mihin vaatimuksen osioon lauseke kuului. ChatGPT tulkitsi myös joissakin tilanteissa lausekkeen liian tarkasti. Se havaitsi myös muutaman asian, jonka ihminen oli unohtanut. Lopputulos oli, että ChatGPT:n tulokset olivat käytännössä melko samankaltaisia, mikäli ihminen olisi laatinut

käyttöoppaan. Huomioitavaa on, että ChatGPT:n laatima sisältö oli hyödyllistä, mutta se vaatii siitä huolimatta tarkistamista. (Haapio ja muut, 2025, s. 79, 81.)

Kokeilu jatkui vielä siten, että ChatGPT:tä pyydettiin lukemaan yleiset alkuperäiset ehdot koskien sopimusta. Tämän jälkeen pyydettiin, että se kirjoittaa lukemansa perusteella oman oppaansa. Ensisilmäyksellä katsottuna Haapio, Shone sekä Waller pitivät ChatGPT:n tuottamaa työtä erinomaisena. Se kuitenkin antoi hieman epäselviä neuvoja, jonka seurauksena Haapio ym. (2025, s. 81) kysyivät, mistä ChatGPT oli saanut neuvon. Tämä johti lopulta siihen, että ChatGPT perääntyi hieman, kun sitä alettiin kyseenalaistamaan. (Haapio ja muut, 2025, s. 81.)

3.5.4 Yhteenveto

Nämä kolme eri kokeilua, jotka ilmenevät saman teoksen *Generative AI, Contracts, Law and Design* (2025) alla, osoittavat niin tekoälyn mahdollisuuksia kuin myös riskejä, kun se otetaan mukaan sopimussuunnitteluun sekä laadintaan. Kaksi edellistä kokeilu myös kuvasi sitä, että tekoälytyökalut toimivat vaikuttavasti. Kokeilut toivat esiin, että tekoälyt pystyivät tuottamaan eri yleisöille hyödyllistä ohjausta. (Haapio ja muut, 2025, s. 82.) Tärkeä huomio on, ettei tekoälyä voi pitää aina täysin luotettavana. Syy on, että usein se voi harhailla aiheesta, jota sen olisi tarkoitus käsitellä.

Fakta on, että tekoäly kehittyy huomattavaa vauhtia. Tämän vuoksi siitä tulee pakostakin ihmisiä älykkäämpi, sillä se kykenee omaamaan sekä hallitsemaan paljon enemmän tietoa kuin ihminen. Tekoälyn avulla voi jo nyt auttaa kumpaakin sopimuksen osapuolta kuitenkin niin, että se vaatii edelleen ihmisasiantuntijan läsnäolon. (Haapio ja muut, 2025, s. 90.) Tekoäly on jatkuvasti kehittyvä työkalu. On selvää, että tulevaisuudessa sitä tullaan ottamaan eri organisaatioissa vielä enemmän käyttöön. Edellä esitetyt kokeilut toivat esiin sen potentiaalisuuden, joka tekoälyllä on jo tänä päivänä.

4 Tekoälyllä luodut sopimukset

Tekoäly sopimukset ovat laajeneva ilmiö nykypäivänä. Ennen tietokoneiden olemassaoloa sopimukset laadittiin käsin. Kun tietokoneet yleistyivät, sopimusten laatiminen muuttui sähköiseen muotoon. Nyt, kun tekoäly käyttö on lisääntynyt sekä yleistynyt niin yksityiselämässä kuin myös organisaatioiden sisällä, on sitä mahdollista hyödyntää oivana työkaluna muun muassa sopimusten suunnittelussa sekä laadinnassa.

Tässä luvussa käydään läpi tekoäly sopimuksia nykypäivänä sekä sen tuomat hyödyt. Tämän jälkeen käydään läpi, mitä lohkoketju tarkoittaa. Sitten keskitytään tarkastelemaan tekoäly sopimusten tulevaisuutta, jonka jälkeen tuodaan vielä ilmi, miten organisaatiot hyötyvät tekoäly sopimuksista. Lopuksi käsitellään riskejä, joita tekoälyn käyttäminen voi aiheuttaa sopimusten laadinnassa niin yleisesti kuin myös tietosuojan sekä liikesalaisuuksien näkökulmasta.

4.1 Tekoäly sopimukset nykypäivänä sekä niiden tuomat hyödyt

Ennen perinteiset sopimukset sekä oikeusjärjestelmät perustuivat ihmisten väliseen ajatteluun, päätöksentekoon sekä tulkintaan. Generatiivinen tekoäly haastaa edellä mainittuja asioita, sillä se käyttää automatisoitavaa, ennakoivaa analytiikkaa sekä sellaisenaan voimassa olevia oikeudellisia välineitä. Nykypäivänä nämä tekoäly pohjaiset teknologiat tarjoavat merkittäviä ratkaisuja optimoida oikeudellista työntekoa, vähentää transaktiokustannuksia sekä parantaa oikeussuojan saatavuutta. (Corrales Compagnucci ja muut, 2025, s. 3.)

Sopimustyökaluilla, jotka ovat tekoäly pohjaisia, on kyky laatia, tarkastaa, suunnitella ja parantaa yhteistyötä. Niillä voidaan myös optimoida kustannuksia, tiivistää tekstiä, käsitellä valtavia määriä sopimusdataa tarkasti ja nopeasti sekä neuvotella sopimuksia ennennäkemättömän tehokkaasti nykypäivänä. Lisäksi tekoäly tekee luonnollisen kielen käsittelyn sekä automaation avulla sopimuksista sekä oikeudellisista tiedoista ymmärrettävämpiä. Tämä lähentää kuilua monimutkaisen oikeudellisen ammattikielen

sekä käytännön liiketoimintasovellusten välillä. Esimerkiksi eräät alustat, kuten LawGeex, käyttää tekoälyä tarkastaakseen sopimuksen muutamassa sekunnissa. Se havaitsee virheitä kuin myös epä johdonmukaisuuksia, joiden tunnistaminen voi viedä ihmiseltä useita tunteja. On olemassa myös yrityksiä, joilla on kehittämiään tekoälytyökaluja. Niiden avulla ne auttavat alustoja, kuten LawGeexiä, noudattamaan sääntelyä jatkuvalla analysoimisella koskien muuttuvia oikeussääntöjä. (Corrales Compagnucci ja muut, 2025, s. 3; Myroslavskyi, 2025, s. 56; World Commerce & Contracting, 2024, s. 10.)

Kun tekoälyä on parannettu sekä kehitetty parempaan suuntaan, mahdollistaa se tekoälyn tehokkaan sekä tuloksellisen käyttämisen, niin oikeudellisiin tehtäviin kuin myös sopimusprosessien hyödyntämiseen. On mahdollista, että tekoäly voi automatisoida oikeuden alan eri osa-alueita, jotka ovat niin sanotusti arkipäiväisempiä, kuten asiakirjojen tarkistamisen taikka lomakkeiden luomisen. Lisäksi tekoäly voi kyetä suorittamaan näitä tehtäviä murto-osassa vaadittuun aikaan nähden sekä se voi saada tuotettua yhtä hyviä taikka jopa parempia tuloksi kuin oikeusavustaja tai nuorempi avustaja. (Neal, 2024, Perkins, 2024, s. 237.)

Tekoäly on työkaluna osoittautunut tehokkaaksi välineeksi koskien sopimusten luomista kuin myös sopimuksen allekirjoittamisen jälkeistä hallinnan parantamista. Esimerkiksi eräs Contract Lifestyle Management -järjestelmän tekoälytyökalut tarkistavat heti koneellisesti mahdolliset riskit sekä poikkeavuudet koskien sopimusten sisäisiä käytäntöjä ja sääntelyvaatimusten mukaisuuksia. Tämän lisäksi tekoäly auttaa muodostamaan vakiomuotoisia sopimuslausekkeita käyttäen apunaan muun muassa ennalta hyväksytyjä sopimuslausekkeita, jotta se voisi varmistaa sopimuksen johdonmukaisuuden sekä minimoida virheitä. World Commerce and Contracting - tutkimus on tuonut ilmi, että noin kahdeksan prosenttia suurista yrityksistä käyttää edellä mainittua järjestelmää sopimuksen tarkistamiseen. (Cummins & Guyer, 2025, s. 37.)

Tekoälyn keskeinen merkitys sopimusten jälkeisessä tarkastelussa on, että tekoäly tunnistaa velvoitteet sekä pystyy seuraamaan sopimusten suorituskykyä. Tällä ennakoivalla lähestymistavalla on tarkoitus mahdollistaa puuttuminen ennakoivasti sekä vähentää riitoja ja kalliiksi tulevia mahdollisia uudelleen neuvottelu riskejä. Tekoälytoiminnot ovat siitä huolimatta edelleen rajoittuneet organisaation järjestelmissä olevaan dataan. Tästä huolimatta generatiivisella tekoälyllä on mahdollisuus rakentaa toimintaansa näiden edistysaskelien pohjalta sekä muuttaa sopimusten laatimismuotoa hyödyntäen työkaluja, jotka ovat dynaamisempia sekä joustavampia. (Cummins & Guyer, 2025, s. 37.)

Vaikka generatiivinen tekoäly tuo mahdollisuuden laatia sekä tarkistaa sopimuksia, käyttäen apunaan julkisessa tiedossa olevaa dataa, on sen käyttämisessä kuitenkin rajoituksia. Esimerkkinä voidaan nähdä tilanne, jossa tulisi ymmärtää markkinaoikeutta. Saatavilla voi olla suuri määrä sopimuksia, koskien markkinoita, joihin on hyödynnetty markkinaoikeutta. Tekoäly sopimus ei välttämättä kuitenkaan osaa ottaa huomioon neuvoteltuja oikeusnormeja, jonka vuoksi sopimus ei pidä sisällään muun muassa kaikkia lainkäyttöalueita. (Cummins & Guyer, 2025, s. 37.)

Eräänä näkökulmana voidaan nähdä, että sopimuksia laatiessa, hyödynnettäisiin useita eri generatiivisia tekoälyjärjestelmiä. Nimittäin järjestelmät voivat pitää sisällään erilaisia näkökulmia sekä kokemuksia. Tämänkaltaisen toimintamalli voi jopa edistää tekoälyteknologioiden kehittämistä. Kun hyödynnetään useita tekoälyjärjestelmiä, on mahdollista, että niiden tuottamat tulokset ovat parempia. Tällöin laadittu sopimus ei jää yhden tekoälyjärjestelmän varaan. Useamman tekoälyjärjestelmän käyttäminen osana esimerkiksi sopimuksen laadintaprosessia voi mahdollisesti tuoda lisäuskottavuutta, mikäli jokainen tekoälyjärjestelmä olisi yhtä mieltä laaditusta sopimuksesta. Kääntöpuolena siinä on se, jos tekoälyjärjestelmien laatimat sopimukset poikkeavat osaltaan toisistaan. Tarkoittaa se silloin sitä, että asiantuntijan näkökulma on tärkeä osa tekoäly sopimusten sopimusprosesseja. (Beithon & Germann, 2024, s. 883—884.)

Sopimusluonnokset ovat toisaalta eri asia, sillä generatiivinen tekoäly on hyvä luomaan niitä. Se osaa hyvin tuottaa luonnoksen tietyn neuvottelun pohjalta taikka jonkin liikesuhteen erityistarpeisiin. Tekoäly pystyy nopeasti luomaan pohjan sopimukselle, vaikka se sisältäisi monimutkaisia sopimusrakenteita. Se pystyy lisäämään siihen alan ehtoja sekä erityisiä sääntelyvaatimuksia koskien aihetta, sillä tekoälyllä on mahdollisuus hyödyntää laajempaa dataa kuin mitä yksittäisellä organisaatiolla olisi todennäköisesti sisäisesti käytössä. (Cummins & Guyer, 2025, s. 38.)

Kun kyse on esimerkiksi kansainvälisistä kauppasopimuksista, sopimusluonnosten tekeminen generatiivisella tekoälyllä on mahdollista. Tekoäly pystyy hyödyntämään olemassa olevaa oikeutta, määräyksiä kuin myös sopimuslausekkeita, joita käytetään samankaltaisissa sopimuksissa, kuten kauppasopimuksissa. Tällöin on mahdollista, että generatiivinen tekoäly kykenee laatimaan sopimusehtoja, jotka ovat relevantteja sopimuksen kannalta. Toinen esimerkki koostuu pankki- ja rahoitusalailla tehtyihin sopimuksiin. Tekoälyä on mahdollista hyödyntää kyseisellä alalla sopimusten tarkistamiseen sekä se pystyy antamaan palautetta mahdollisista päällekkäisyyksistä, riskeistä sekä puutteista, joiden tunnistaminen veisi ihmisasiantuntijalta kauemmin. (Cummins & Guyer, 2025, s. 38.)

World Commerce and Contracting'n tutkimuksessa (2024) on tuotu viisi potentiaalista näkökulmaa siitä, miten tekoälystä on mahdollista hyötyä sopimusten laatimisessa. Ensimmäinen on riskianalyysi, jolla viitataan siihen, että tekoäly kykenee arvioimaan muutoksia, jotka tapahtuvat ulkoisesti. Toinen hyöty on vertailuanalyysi sekä optimointi, jolloin tekoäly kykenee muun muassa vertailemaan sopimusehtoja sekä niiden kykyä suoriutua. Kolmantena on ongelmanratkaisukyky, joka on innovatiivinen eli tekoäly luo enemmän luovia ideoita sekä ratkaisuja koskien sopimushaasteita. Neljäntenä hyötynä nähdään parannellut neuvottelustrategiat, jolloin tekoäly käyttää hyväkseen esimerkiksi historiallista dataa kehittääkseen neuvottelustrategioita. Viimeisenä hyötynä nähdään mahdollisten petosten havainnointi sekä vaatimuksenmukaisuus. Tällä tarkoitetaan sitä, että tekoäly valvoo ulkoisia määräyksiä kuin myös vaatimuksia koskien

vaatimuksenmukaisuutta. Valvonnalla tekoäly varoittaa mahdollisista petoksista kuin myös vaatimuksenvastaisuuksista. (World Commerce and Contracting, 2024, s. 7.)

Generatiivinen tekoäly tarjoaa useita hyötyjä sekä mahdollisuuksia koskien sopimuksia, jotka on luotu tekoälyllä. Sen käyttöä on osaltaan rajoitettua koskien turvallisuutta, tietosuojaa sekä sen tuottamien tietojen oikeellisuuden kyseenalaistamisen vuoksi. Syyinä tähän on, että tekoäly voi mahdollisesti tuottaa laitonta, loukkaavaa tai haitallista sisältöä. Sen vuoksi useat organisaatiot ovat varovaisia käyttäessään tekoälyä suoraan sopimusprosesseissa. Erityisesti tämä korostuu tilanteissa, joissa on kyse arkaluonteisten taikka omistusoikeudellisten tietojen jakamisesta julkisten tekoälyjärjestelmien kanssa, vaikka tekoälymalleja pyritään jatkuvasti kouluttamaan. (Cummins & Guyer, 2025, s. 38; Siivonen, 2023, s. 2; World Commerce & Contracting, 2024, s. 9.) Tämän vuoksi olisi tärkeää, mikäli sopimuksia tai sopimusluonnoksia laaditaan tekoälyllä, että käytössä olisi niin sanotusti yksityinen tekoälyjärjestelmä. Tällöin arkaluonteisia tietoja olisi mahdollista syöttää kyseiseen järjestelmään tietosuojan puitteissa.

4.2 Lohkoketju

Lohkoketju on yksinkertaisuudessaan digitaalinen tilikirja, joka on luotettava. Siihen merkitään aikajärjestyksessä erilaisia tapahtumia. Lähtökohtaisesti katsottuna se on uusi teknologia. Lohkoketjuilla on mahdollista luoda niin turvallinen kuin läpinäkyvä sekä muuttumaton totuus. Se on kehitelty kestävämaan manipulointia sekä erilaisia hyökkäyksiä. (Eerola ja muut, 2019, s. 26—28.)

Generatiivisen tekoälyn tuottamien sopimusten lisäksi on olemassa pelkkiä älysopimuksia, jotka sijoittuvat lohkaketjutasolle. Älysopimukset ovat sopimuksia, jotka toteuttavat itse itsensä. Niiden ehdot on kirjoitettu suoraan koodiin. Kun ennalta määritellyt tiedot täyttyvät, mahdollistaa lohkaketjutasot hajautetun sekä täysin automatisoidut tapahtumat. Tämä johtaa siihen, että älysopimukset mahdollistavat aiemminkin mainitut läpinäkyvyyden ja tehokkuuden kuin myös turvallisuuden koskien sen luomia sopimuksia. Siitä huolimatta älysopimusten laajuus on ollut vain rajallinen.

Syynä tähän on, että kyseiset sopimukset perustuvat selkeään sekä ennalta määriteltuihin ehtoihin. Ne on monesti laadittu yksinkertaisella päättelyllä, jonka vuoksi sopimuksia on vaikeampi soveltaa monimutkaisiin kaupallisiin sopimuksiin. (Cummins & Guyer, 2025, s. 39.)

4.3 Tekoälysovimusten tulevaisuus

Generatiivisten tekoälysovimusten sekä älysovimusten välille on muodostumassa uusia rajapintoja. Näiden kahden sovimustyyppin lähentyminen teknologisesta näkökulmasta luo uusia mahdollisuuksia luoda, toteuttaa sekä panna täytäntöön sovimuksia. Generatiivinen tekoäly mahdollistaa useita asioita älysovimuksille. Se kykenee luomaan sovimukseen muun muassa oikeudellisia lausekkeitä sekä kielen, joka voi mahdollistaa sen, että älysovimusten laatimiseen tarvitaan vähemmän aikaa sekä asiantuntijoiden työtä. Generatiivinen tekoäly pystyy myös antamaan parannusehdotuksia sekä analysoimaan älysovimusten sisältöä, jolloin sovimukset mukautuvat paremmin käyttötarkoitukseensa. Se voisi kenties mahdollistaa luomaan hybridisovimuksia, jotka pitävät sisällään koodattuja ehtoja eli älykkäitä sovimusehtoja kuin myös perinteisiä ehtoja, jotka perustuvat kieleen. Tämä tukisi yhteen toimivuutta sekä digitaalisten että perinteisten sovimusjärjestelmien piirissä. (Cummins & Guyer, 2025, s. 39–40.)

Vaikka vielä tänä päivänä tekoälyn käyttöönottoaminen on edelleen alussa koskien sovimusten laadintaprosessia sekä sen ymmärtäminen on alkuvaiheessa, halu tekoälyn käyttöönotolle on erittäin vahva. Tämä näkyy siten, että generatiivisen tekoälyn tulo on koettu yhdeksi mullistavimmista sekä merkittävimmistä voimista niin oikeustieteellisessä koulutuksessa sekä oikeudenalalla tänä päivänä. Se ilmenee siten, että tekoälyn syvyys sekä laajuus oikeuskäytäntöön ovat jo melko ilmeisiä, ellei jopa läpitunkevia. Tämä osoittaa, että siirtymävaihe koskien tekoälyn käyttöä on alkanut. (Perkins, 2024, s. 235; World Commerce and Contracting, 2024, s. 13.)

Tekoälyn vaikutus tuo oikeudenalalla niin mahdollisuuksia kuin myös haasteita. Mahdollisuutena voidaan nähdä tekoälyn käyttäminen tehokkaana työvälineenä

lakimiesten työskentelyssä, kuten sopimusten laadinnassa, joka johtaa päivittäisen työn tehokkaaseen toimintaan. Kääntöpuolena voi ilmetä, että tekoälyn tuomat tehokkuusedut voivat kääntyvät esimerkiksi lakimiehiä vastaan. Toisin sanoen tekoäly voi tulevaisuudessa johtaa siihen, että se syrjäyttää oikeudenalalla olevia työpaikkoja. (Perkins, 2024, s. 235.)

Generatiivisten älysopimusten sekä lohkoketjupohjaisten älysopimusten yhdistäminen ilmentää tätä muutosta, sillä niiden suuntana on tulevaisuus. Tällöin perinteiset paperisopimukset ja asiakirjapohjaiset sopimukset sekä niille olennaiset rajoitukset tulevat väistymään ja digitaaliset sopimukset tulevat niiden tilalle. Tämän seurauksena digitaalisista sopimuksista voi tulla uusi normi. Vaikka perinteiset paperiset sopimukset ovat vakaita asiakirjoja, eivät ne pysty niin hyvin tukemaan nykyaikaisia liikesuhteita. Kun paperinen sopimus allekirjoitetaan, voi sen jälkeen olla haastavaa uudelleen neuvotella. Generatiivinen tekoäly ja älysopimukset voivat yhdessä mahdollistaa uudenlaisen ratkaisun tälle ongelmalle. Yhdessä nämä kaksi sopimustyyppiä mahdollistavat joustavan sekä mukautuvan käytön. Mahdollista on, että generatiivinen tekoälysoy sopimus kykenee reaaliajassa ehdottamaan muutoksia sopimukseen, jotka voisivat olla hyväksi muuttuvien liiketoimintatarpeiden mukaisesti. (Cummins & Guyer, 2025, s. 40.)

Perinteisten paperisten sopimusten yksi haaste on niiden monimutkaisuus. Generatiivinen tekoäly kykenee tehostamaan sekä hallitsemaan edellä mainittua monimutkaisuutta esimerkiksi siten, että se mukauttaa sopimuksen lausekkeita automaattisesti lakien sekä muiden sääntelymuutosten perusteella. Älysopimukset taasen takaavat automatisoidun toteutuksen, jolla varmistetaan, ettei muutoksiin tarvitse puuttua perinteiseen tapaan manuaalisesti. (Cummins & Guyer, 2025, s. 41.)

Generatiivisen tekoälyn tulee olla kuitenkin helppokäyttöinen, jotta se saavuttaisi tulevaisuudessa potentiaalinsa oikeudenalalla. Muun muassa ChatGPT ilmentää jo tätä helppokäyttöisyyttä. Tärkeää on huomioida, että jokaisen teknologian kohdalla, kuten generatiivisen tekoälyn, kehittyminen vie aikaa. Toisin sanoen, vaikka ChatGPT voi

vaikuttaa jo valmiilta tekoälyapuvälineeltä, tulee se tulevaisuudessa kehittymään entistä paremmaksi. Tämä pätee myös muihin generatiivisiin tekoälytyökaluihin. Esimerkiksi, kun 1990-luvulla internet kasvoi poikkeuksellisen nopeasti, oli siihen syynä osittain sen helppokäyttöisyys. (Villasenor, 2024, s. 39—40.) Tänä päivänä on selvää, että internet ei ole enää yhtä helppokäyttöinen kuin 1990-luvulla. Se on maailma, joka sisältää käytännössä kaiken maailmanlaajuisesti. On siis mahdollista olettaa, että tekoäly tuo mukanaan helppokäyttöisyytensä lisäksi monimutkaisuutta, kun se kehittyy entisestään.

On todennäköistä, että generatiivinen tekoäly sekä lohkoketju lähentyvät tulevaisuuden sopimusteollisuudessa, se ei kuitenkaan ole ainoa kehityssuunta. Mahdollista on, että teknologiset huolenaiheet liittyen sääntelyä sekä eettisyyteen, voivat joko vaikuttaa taikka rajoittaa digitaalista tulevaisuutta. Vaihtoehtoinen tulevaisuus tekoälylle sekä lohkoketjulle on, että tekoäly kohdistuu ainoastaan perinteisiin sopimusjärjestelmiin täydentämisen roolissa ilman laajaa liittämistä lohkoketjutoimintaan. (Cummins & Guyer, 2025, s. 42.)

Eräässä mahdollisessa skenaariossa generatiivinen tekoäly voisi toimia ensisijaisesti perinteisissä hallintajärjestelmissä koskien sopimusten elinkaarta, johon liittyisi muun muassa sopimusten neuvottelu. Pääsääntöisesti sopimukset pysyisivät silti dokumenttipohjaisina. Tällöin älysopimukset eikä lohkoketju tulisi todennäköisesti hallitseviksi, mutta tekoäly sen sijaan auttaisi tuottamaan muun muassa joustavampia sopimuksia. Tällöin sopimusten tehokkuus sekä tarkkuus paranisivat. Todennäköistä on, että esimerkiksi toimialoilla, jotka sisältävät erityisen paljon sääntelyä voisi edellä mainittu toimintamalli olla hyväksyttävämpi sekä toteuttamiskelpoisempi. (Cummins & Guyer, 2025, s. 42.)

Toinen mahdollinen malli on hybridisopimusjärjestelmät. Tässä organisaatiot käyttäisivät sekä perinteisten sekä älysopimusten yhdistelmää. Tällöin tekoälyjärjestelmä laatisi muun muassa sopimukset sekä siihen liittyvän riskienhallinnan. Älysopimukset tuottaisivat taasen sopimusten riskialttiimmat osat, kuten taloudelliset selvitykset.

Kyseinen lähestymistapa sallisi organisaatioille mahdollisuuden yhdistää lohkoketjun sekä älynsopimukset siten, ettei koko sopimusten liiketoimintaverkosto muuttuisi. (Cummins & Guyer, 2025, s. 43.)

On lisäksi mahdollista, että tekoälynsopimuksien rinnalle voi muodostua uudenlaisia oikeudellisia järjestelmiä tulevaisuudessa. Esimerkiksi perinteiset tuomioistuimet, jotka muodostuvat ihmistuomareista, voivat olla vanhentuva oikeudellinen järjestelmä kehittyvän teknologian myötä. Tämän vuoksi on tärkeää, että oikeudenalan ammattilaiset pysyvät tarkkaavaisina, kun kyseessä on tekoälyn mukana tuoma kehitys koskien oikeudellisia järjestelmiä sekä niiden hallintaa. Ottaen huomioon, mikäli osa toiminnoista automatisoidaan tekoälyjärjestelmien myötä. Oikeudenalan ammattilaisten ei kannata tämän vuoksi vieraantua tekoälystä ja sen tuomista uusista mahdollisista toimintamalleista. Uudistukset tulisi nähdä luonnollisina kehityksinä, jotka ovat osa uutta oikeudellista aikakautta. Mahdollisuutena uuden aikakauden hyväksymiselle voitaisiin nähdä tarve perustaa uudenlaisia oikeudellisia koulutuksia, joissa tekoälyn vaikutus tunnistetaan. (Beithon & Germann, 2024, s. 866–867; Magnusson Sjöberg, 2019, s. 185–186.)

4.4 Organisaatioiden hyöty tekoälynsopimuksista

World Commerce and Contracting vertailuarvot ovat osoittaneet, että noin 29 prosenttia organisaation työvoimasta on jotenkin mukana sopimusten hallinnassa. Tällä 29 prosentin työvoimalla on kuitenkin vaikeuksia ymmärtää sekä saada haltuunsa oikeaa sopimusta. Kun puhutaan suurista organisaatioista, sopimukseen liittyviä informaatiota tallennetaan noin 24 eri järjestelmään. Näiden järjestelmien välillä on paljon vaihtelevia rajapintoja. Tämä voi pakostakin johtaa eri virhe- sekä viivästystilanteisiin. Digitalisoinnon avulla on mahdollista vähentää edellä mainittuja tilanteita tai jopa poistaa ne. Generatiivinen tekoäly on kyseisiin tilanteisiin hyvä työkalu, sillä se voi luoda sopimuksia, jotka ovat enemmän todellisen liiketoimintamallin kaltaisia. Lisäksi se vähentää muun muassa aikaa, jota kuluu neuvotteluihin. (Cummins & Guyer, 2025, s. 41.)

Kun digitaaliset sopimukset lisääntyvät generatiivisen tekoälyn myötä, mahdollistaa se organisaatiolle sen, että sopimukset ovat jatkuvan valvonnan alla sekä niihin liittyviä riskejä on mahdollista lieventää reaaliaikaisesti. Generatiivisella tekoälyllä on mahdollisuus valvoa eri toimia automaattisesti. Kun kyse on älysovimuksista, se voi taloustilanteen muuttuessa esittää esimerkiksi uusia toimenpiteitä, joilla sopimusta voitaisiin päivittää. Kun älysovimukset sekä generatiivinen tekoäly yhdistetään yhteiseksi voimaksi, mahdollistaa se kyvyn analysoida sekä käsitellä isoja määriä tietoja sekä tapahtumia. Tämä johtaa siihen, että digitaaliset sopimukset laajenevat. Ne tuovat ilmi eri näkökulmia, jotka ylittävät realistiset ihmiskyvyyt. Kun generatiivinen tekoäly kykenee analysoimaan informaatiota laajenevasti sekä lohkoketjulla on kyky käsitellä hajautettuja tapahtumia, digitaaliset sopimukset ovat mahdollisia vastaamaan organisaatioiden tarpeisiin, jotka ovat monikansallisia. (Cummins & Guyer, 2025, s. 41.)

Generatiivinen tekoäly voi olla suuri syy sille, miksi organisaatiot tulevat tulevaisuudessa vähentämään ihmistyöntekijöiden määrää. Myös liikesalaisuuksien näkökulmasta katsottuna organisaatioiden työntekijöiden väheneminen voi mahdollisesti jopa helpottaa osaltaan liikesalaisuuksien suojaamista, kun ohjelmistot ovat organisaation sisäisessä käytössä. Voi olla mahdollista, että liikesalaisuuksien säilyttäminen tekoälymalleissa voi tuoda haasteita tiedonhallinnassa. Tämä kuitenkin ratkeaa sillä, että organisaatioiden tulee käyttää tavanomaisia turvatoimia, kuten salasanoja. (Hrdy, 2025, s. 345.)

Kääntöpuolena voidaan nähdä, että lohkoketjujen sekä tekoälyn laajamittaisen käyttöönoton vuoksi pienemmät organisaatiot voivat asettua epäedullisempaan asemaan sellaisilla alueilla, joilla on rajoitettu pääsy edistyneimpiin teknologiainfrastruktuureihin. Tämänkaltaisen ilmiön voi mahdollisesti lisätä jo olemassa olevia eriarvoisuuksia maailmanlaajuisissa liiketoimintaympäristöissä sekä nostaa esiin mahdollisia hallintoon liittyviä kysymyksiä organisaatioille. (Cummins & Guyer, 2025, s. 42.) Lisäksi on tuotu ilmi, mitä enemmän ihmiset käyttävät tekoälyjärjestelmiä, havaitsevat he myös enemmän datahäiriöitä. Kun tieto dataan liittyvistä laatuongelmista

on lisääntynyt viittaa se siihen, että myös organisaatioiden tulee muun muassa investoida koulutukseen sekä parantaa tiedonhallintokäytäntöjä. (World Commerce & Contracting, 2024, s. 10.)

Tekoäly voi parantaa liiketoimintaprosessien tehokkuutta organisaatioissa. Sopimusten laatimisen nopeuttamisen lisäksi, tekoälyjärjestelmät voivat optimoida organisaation kustannuksia, vähentää riskejä ja parantaa yhteistyötä sekä organisaation ulkopuolisissa kuin myös sisäisissä prosesseissa. Sopimusten standardointi sekä tekoälyn käyttäminen eri liiketoimintaprosesseissa perustuu sopimusmallien standardointiin, sopimusanalytiikan ja -varmentamisen automatisointiin, inhimillisen tekijän riippuvuuden vähentämiseen sekä riskien analysointiin ja sopimusprosessien yhdistämiseen osaksi liiketoimintaympäristöä. (Myroslavskyi, 2025, s. 56.)

Älykkäät järjestelmät, kuten tekoälymallit tehostavat resurssien hallintaa. Edellä mainitut seikat voivat vähentää yksinkertaisuudessaan kustannuksia sekä lyhentää sopimusten tekoaikaa organisaatioissa, jonka vuoksi liiketoimintaprosessit muuttuvat entistä tehokkaimmiksi. Tärkeää on valita oikea tekoälymalli, jota hyödyntää organisaatiossa. Kun oikeaa tekoälymallia valitaan, tulee ottaa huomioon organisaation tarpeet, toiminnan mahdolliset erityispiirteet, organisaation koko sekä työmäärä. (Myroslavskyi, 2025, s. 57.)

4.5 Riskit tekoälyn käyttämisestä yleisesti sekä tietosuojan ja liikesalaisuuksien näkökulmasta

Tässä tutkimuksessa on tuotu esiin hyötyjä sekä riskejä, joita tekoäly voi tarjota. Tämän luvun tarkoitus on käydä vielä tiivistetysti läpi riskejä, joita tekoälyn käyttäminen niin yleisesti kuin myös sopimuksissa voi aiheuttaa. Aiemmin on tullut ilmi esimerkiksi Unescon laatimasta kyselytutkimuksesta, jota käsitellään luvussa 3.4, eri näkökulmia, jotka voivat aiheuttaa mahdollisesti riskejä, kun tekoälyä käytetään oikeudenalalla. Riskien katsottiin eniten kohdistuvan sisällön laatuun, yksityisyyden sekä henkilötietojen

suojaan, tietoturvaan ja tekijänoikeuteen liittyviin loukkauksiin sekä läpinäkyvyyden puutteeseen. (Gutierrez, 2024, s. 9.)

Mikäli läpinäkyvyys ominaisuutena puuttuu, on se suuri riski tekoälyjärjestelmän käyttäjälle. Läpinäkyvyys on välttämätön sekä se auttaa rakentamaan luottamusta tekoälyjärjestelmää kohden. Kun tekoälyjärjestelmä on läpinäkymätön, tekoälyn käyttäjät ymmärtävät, kuinka tekoäly toimii sekä miten sen tuottamat sisällöt muodostuvat. Jotta läpinäkyvyys toteutuu, tarkoittaa se käytännössä silloin sitä, että tekoälyn taustalla olevat lähteet, joista se saa tiedon sekä algoritmit ovat saatavilla sekä ymmärrettävissä oikeudenalan ammattilaisille sekä asiakkaille. Läpinäkyvyys mahdollistaa tekoälyn käyttäjää arvioimaan tekoälyn luomaa sisältöä. Tämä tuo ilmi sen, että tekoäly vain auttaa sen käyttäjiä. Se ei korvaa ihmisen harkintaa. (Heintz & Larsson, 2020, s. 2, 8; Kerikmäe & Metin, 2025, s. 98—99.)

Vaikka tekoäly tarjoaa uusia mahdollisuuksia oikeudenalalla, samalla sen nopea kehittyminen tuottaa haasteita. Ne voivat liittyä sekä lainsäädännön noudattamiseen kuin myös vastapuolen oikeuksien takaamisen varmistamiseen. Suurimpana uhkana voidaan nähdä se, että ihminen menettää täyden hallinnan tekoälylle koskien päätöksentekoprosessia. Koska useat koneoppimismallit tuottavat eri tuotoksia niin, ettei niiden tuottamaa logiikkaa pysty edes jäljittämään, voi tämä aiheuttaa oikeuskäytännössä suuren vaaratilanteen. Syynä tähän nähdään se, että päätösten on oltava hyvin perusteltuja sekä ennustettavia kuin myös avoimia tarkistettavaksi. Tällainen läpinäkyvyyden menettäminen voi johtaa erilaisiin seurauksiin, kuten muun muassa automatisoituihin päätöksiin sekä luottamuksen heikkenemiseen. Tällöin on mahdollista, että tilanteesta voi syntyä jopa oikeuskiista. (Myroslavskyi, 2025, s. 55.)

Vakavana uhkana voidaan pitää sitä, että oikeudenalan ammattilaiset tuottavat nykyaikaisten tekoälymallien avulla joko väärää taikka tekaistua tietoa, kun tekoälyn käyttäminen oikeudenalalla kasvaa entisestään. Oikeuskäytännössä tällainen mahdollinen uhka voi aiheuttaa jopa vakavia seurauksia. Esimerkiksi asiakkaan

luottamus voi heikentyä lakimiestään kohden kyseissä tapauksessa. Tämän vuoksi on tärkeää, että jokainen oikeudenalan ammattilainen ymmärtää niin mahdolliset riskit kuin myös hyödyt. Koska oikeudellinen toiminta sisältää usein tietoja, jotka kuuluvat luottamuksensuoja alaan, kuten henkilötiedot, näiden kyseisten tietojen siirtäminen tekoälymallille voi johtaa esimerkiksi Euroopan unionin tietosuoja-asetuksen rikkomiseen. (Kerikmäe & Metin, 2025, s. 94; Myroslavskiy, 2025, s. 55—56.)

Tekoälyn sääntelyn perusta koskien henkilötietoja kohdistuu Euroopan unionin yleiseen tietosuoja-asetukseen. Asetuksen tarkoituksena on turvata henkilötietojen käyttäminen. (Tirri & Turunen, 2025, s. 160.) Generatiivinen tekoäly luottaa siihen, että tietojen yksityisyys sekä turvallisuus säilyvät, kun se nojaa suuriin tietojoukkoihin, jotka kouluttavat sen tekoälymalleja. Mikäli generatiivista tekoälyä käytetään sellaisten sopimusten luomisessa taikka niiden analysoimisessa, jotka sisältävät erityisesti arkaluonteisia sopimustietoja, organisaation tulee toimia huolellisesti. Tällöin organisaation tulee varmistaa, että esimerkiksi Euroopan unionin alueella noudatetaan yleistä tietosuoja-asetusta. (Cummins & Guyer, 2025, s. 42.)

On kuitenkin mahdollista, että tekoäly sekä lohkoketju aiheuttavat huolta. Vaikka lohkoketju voi mahdollistaa muun muassa turvallisuutta, se kykenee aiheuttamaan myös haasteita koskien tiedon tallennusta sekä sen hallintaa. Kun tiedot ovat tallennettu lohkoketjuun, tietoja on käytännössä mahdotonta enää muuttaa. Tämän voidaan katsoa olevan ristiriidassa tietosuojamääräysten kanssa, jotka vaativat mahdollisuutta henkilötietojen poistamiseen henkilön pyynnöstä. (Cummins & Guyer, 2025, s. 42.) Tällä viitataan Euroopan unionin yleiseen tietosuoja-asetukseen, jonka mukaisesti rekisteröidylle henkilöllä on oikeus tulla unohdetuksi eli rekisterinpitäjän tulee rekisteröidyn pyynnöstä poistaa tiedot koskien rekisteröityä ilman aiheutonta viivettä (Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 art. 17.1).

Rekisteröidyn henkilön ei tarvitse joutua tilanteeseen, jossa päätös häneen kohdistuisi pelkästään automaattisen käsittelyn perusteella, kuten profiloinnin sekä tällä kyseisellä

päätöksellä olisi häntä koskevia oikeusvaikutuksia taikka päätös vaikuttaisi henkilöön muuten vastaavalla tavalla olennaisesti (Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 art. 22.1). Tämä artikla tuo ilmi sen, että Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus pitää sisällään viittauksia koskien nykypäiväistä digitaalista yhteiskuntaa. Kyseisen artiklan sanamuotoa pidetään hieman monimutkaisena. Esimerkiksi monesti pidetään itsestään selvänä, että päätöksentekoa, joka on automatisoitu, voi tapahtua ilman profilointia. Kun asiaa tutkii tekoälyn näkökulmasta, asiat mutkistuvat vielä enemmän. (Magnusson Sjöberg, 2019, s. 179.)

Rekisteröidyn tiedonsaantioikeus mutkistaa asioita tekoälyn osalta siten, että rekisteröidyllä on oikeus saada pääsy tietoihinsa myös koskien automaattista päätöksentekoa. Se sisältää muun muassa profiloinnin olemassaolon sekä kattaa kyseisissä tapauksissa ainakin merkittävät tiedot, jotka liittyvät käsittelyn logiikkaan ja tiedot koskien käsittelyn merkittävyyttä sekä mahdollisia seurauksia, joita voi koitua rekisteröidylle. (Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 art. 15.1, h.) Tekoälyn osalta etenkin vaatimus koskien käsittelyn logiikkaa, jota on käytetty tietoihin, voi mahdollisesti muodostua oikeustekniseksi haasteeksi, kun kyseessä on kehittyneempi tekoälytyökalu. Epäselvänä asiana voidaan nähdä se, ettei rekisterinpitäjälle ole aina välttämättä täysin selvää, milloin hänen tulee selittää taustalla oleva logiikka joko yleisellä tasolla taikka tiettyä rekisteröityä henkilöä kohden. (Magnusson Sjöberg, 2019, s. 179.)

Generatiivisen tekoälyn yksityisillä versioilla on ratkaiseva rooli siinä, että se varmistaa digitaalisten sopimusten luomisen, hallitsemisen sekä päivittämisen turvallisesti kyseisen organisaation omassa toimintaverkossa. Tällöin muodostuu luottamus turvallisuutta sekä yksityisyyttä koskeviin kysymyksiin. (Cummins & Guyer, 2025, s. 42.) Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus sisältää muun muassa myös säännöksiä koskien sitä, että henkilötietoja tulee käsitellä luottamuksellisesti sekä niiden tulee olla eheitä kokonaisuuksia. Tämä johtaa siihen, että henkilötietojen suoja sekä tietoturva ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa nähden. (Magnusson Sjöberg, 2019, s. 181.)

Tekoälysovimusten vaatimuksenmukaisuus eli esimerkiksi organisaation sitoutuminen Euroopan unionin yleiseen tietosuoja-asetukseen, riippuu pohjimmiltaan sovimusten toteutuksesta sekä suunnittelusta. Tällainen vankka lähestymistapa, jotta vaatimuksenmukaisuus varmennettaisiin, voi sisältää yleisen tietosuoja-asetuksen 25 artiklassa mainitun sisäänrakennetun yksityisyyden suojan lähestymistavan käyttöönottamisen. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että tietosuojaperiaatteet yhdistetään osaksi tekoälyjärjestelmiä, jotka ovat liitettynä älysovimuksen luomiseen. (Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 art. 25; Scattarreggia, 2025, s. 617.)

Aiemminkin mainitut läpinäkyvyys, ymmärrettävyys sekä ytimekkyys tulevat ilmi Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen artiklasta 12. Sen mukaan tiedot tulee antaa edellä mainittujen mukaisesti siten, että tiedot ovat helposti saatavassa muodossa sekä ne on laadittu yksinkertaisella ja selkeällä kielellä, erityisesti niissä tilanteissa, kun tiedot on lapsille tarkoitettuja. Myös visualisointi voidaan nähdä hyödyllisenä työkaluna esimerkiksi yksityisyyden suojaa liittyvässä viestinnässä. Se voi toimia niin, että sillä saadaan henkilön yksilöity kuin myös yksiselitteinen sekä tietoinen suostumus. Tämän avulla hänen yksityisyytensä suojaan perustavia tietoja on mahdollista käsitellä esimerkiksi sovimusten laadinnassa. (Autto ja muut, 2025, s. 116, 121; Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 art. 12.1.)

Henkilötietojen lisäksi, kun tekoälyä hyödynnetään sovimuksissa, on tärkeää ottaa huomioon sovimuksiin mahdollisesti sisällytettävät liikesalaisuudet. Liikesalaisuuslain (595/2018) 2 §:n 1 a kohdan mukaisesti liikesalaisuudella tarkoitetaan tietoa, joka ei ole helposti selville saatavissa taikka yleisesti tunnettu eli toisin sanoen tieto on salainen. Tämänkaltaisen salainen tieto tulee olla salaista henkilöille, jotka eivät yleensääkään saa haltuunsa salattua tietoa. Laissa ei kuitenkaan ole erikseen säädetty tiedon salaisuudesta, sillä se tulee selvittää ajatusmallin kautta eli, mitä tieto ei voi olla, jotta sitä pidettäisiin liikesalaisuutena. (Vapaavuori, 2019, s. 73.)

Kun generatiivinen tekoäly sekä liikesalaisuudet kohtaavat, yleisin tapa, jolla generatiivinen tekoäly voi aiheuttaa haittaa liikesalaisuuksille on, kun yrityksen työntekijät käyttävät tekoälyä. Käyttäessään sitä he voivat vahingossa paljastaa yrityksen liikesalaisuuksia. Tämä voi tapahtua niin, että generatiivinen tekoäly käyttää sille annettuja salattuja tietoja laatimiinsa vastauksiin, jotka on kohdennettu kolmansille osapuolille. Tämänkaltainen toiminta voi tuhota liikesalaisuuden tiedon statuksen. (Hrdy, 2025, s. 322.)

Liikesalaisuuden statuksen tuhoamisen syinä voidaan pitää muun muassa tilanteita, joissa tiedosta on tullut yleisesti tunnettu taikka tieto on helposti selvitettävissä sekä tiedot on mahdollista saada selville asianmukaisin keinoin (Hrdy, 2025, s. 322). Edellä mainitussa liikesalaisuuslain 2 §:n 1 a kohdassakin tuodaan ilmi, että tieto on silloin salaista, kun se ei ole helposti selvitettävissä tai tieto ei ole yleisesti tunnettu. Mikäli tiedon luonne muuttuu yleisesti tunnettuun taikka helposti selvitettävään muotoon, on kyse tällöin julkisesta tiedosta, jolloin liikesalaisuus on menettänyt statuksensa (Vapaavuori, 2019, s. 73).

Mikäli ChatGPT:lle syöttää tietoja tahallisesti taikka tahattomasti, jotka kuuluvat liikesalaisuuden piiriin, on mahdollista, että tietojen liikesalaisuuden suoja mitätöityy kokonaan. Toisin sanoen, mikäli yrityksessä annetaan mahdollisuus generatiivisen tekoälyn käytölle siten, että sille syötetään liikesalaisuuden piirissä olevia tietoja, jokainen mahdollinen käyttökerta mahdollistaa suuren riskin liikesalaisuuden paljastumisesta. Tällöin on mahdollista todeta, että liikesalaisuuden haltija on niin sanotusti hylännyt taikka menettänyt vapaaehtoisesti tiedot, jotka olivat ennen liikesalaisuuksia. Tämän jälkeen jokainen voi mahdollisesti hyödyntää tietoja, jotka kuuluivat aiemmin liikesalaisuuksien piiriin. On hyvin todennäköisestä, että tiedot ovat generatiivisen tekoälyn käyttämisen jälkeen kaikkien ulkopuolistenkin saatavilla. (Hrdy, 2025, s. 323—324.)

Tärkeä huomio on se, miten generatiivista tekoälymallia käytetään, mikäli käyttöön liittyy liikesalaisuuksien käsittely. Helpompaa sekä turvallisempaa yritykselle olisi, jos se käyttäisi vain generatiivista tekoälyä, joka toimii ainoastaan yrityksen sisällä. Julkisia malleja, kuten ChatGPT:tä on vaikeampi suojata. Syynä tähän on se, että tekoäly jakaa tietoja helposti kolmansille osapuolille, kuten aiemmin on jo tullut ilmi. Suurin riski, jonka generatiivinen tekoäly tuo, mikäli sille syötetään liikesalaisuuden alaisia tietoja, on niin sanottu ”käänteisen suunnittelun” riski. Tällä tarkoitetaan sitä, että muut toimijat voivat oppia tarkastelemalla julkisesti jaettuja versioita jäljentämään generatiivista tekoälymallia. (Hrdy, 2025, s. 321, 345.)

Kun tekoälysopimuksia laaditaan, ne muodostuvat yleensä reaaliaikaisen datan perusteella. Ne voivat mahdollisesti sisältää liikesalaisuuksia taikka yksityisyyden suojan alaan liittyviä tietoja. Perinteiset älysopimukset pohjautuvat sen sijaan ennakolta määriteltäviin sekä muokkaamattomiin sääntöihin. Sääntelyn noudattamatta jättäminen on yksi yleisin riski, mikäli generatiivista tekoälyä hyödynnetään. Tekoälyllä on kyky analysoida sen käyttäjää sekä mahdollistaa sopimuksen personoinnin henkilöä kohden. Vaikka tämänkaltaisen kyky sopeutua mahdollisesti parantaa oikeudenmukaisuutta sekä tehokkuutta, on sillä voimavara luoda epätasapainoa sopimuksen osapuolia kohden. (Gardot, 2024, s. 8920; Scattarreggia, 2025, s. 609.)

On tärkeää, että kaikki riskit koskien tekoälyn käyttöä otetaan huomioon, kun sopimuksia laaditaan. Kun tekoälyä käytetään oikeudellisissa yhteyksissä, sisältää sen käyttö usein henkilötietojen käsittelyä, jotka ovat arkaluonteisia. Organisaatioiden laatimat sopimukset sisältävät usein henkilötietojen lisäksi liikesalaisuudelle ominaisia tietoja. Riskien huomioimisella minimoidaan se, että tekoälyn laatima sopimus olisi oikeudellisesti pätevä. Vastuullisen tekoälyn lähestymistavan mukaisesti tekoälyä omaavia järjestelmiä tulisi edistää sekä käyttää niin, että järjestelmät kunnioittaisivat ihmisoikeuksia, -arvoa sekä autonomiaa. Toisin sanoen eettisiä ohjeita tulee noudattaa, joissa etusijalla on läpinäkyvyys, oikeudenmukaisuus sekä vastuullisuus. (Kerikämäe & Metin, 2025, s. 101.)

5 Vastuu tekoälysovimuksien sisällöstä

Oikeudellinen vastuu koskien tekoälysovimuksia jakaantuu sovimusten osapuolten kesken. Vastuu kohdistuu myös siihen organisaation, joka hyödyntää sovimusten laadinnassa sekä muussa toiminnassaan tekoälyä. Vastuun jaon lisäksi huomio voidaan kohdistaa siihen, voiko tekoäly luoda sovimuksen jo itsenäisesti vai ei.

Tässä luvussa käydään läpi vastuunjako koskien laadittuja tekoälysovimuksia. Tämän jälkeen tuodaan ilmi organisaation vastuu käyttämästään tekoälystä koskien sovimusten laadintaa. Lopuksi tarkastellaan, voidaanko sovimuksia laatia pelkästään tekoälyllä vai vaatiiko sovimusten laadinta asiantuntijan osaamisen sekä näkökulman.

5.1 Vastuunjako laadituista tekoälysovimuksista

Sopimusosoikeudessa sovimustulkinta on apuväline, jolla on tarkoitus selvittää, mitä sovimuksen sovimjapuolet ovat tarkoittaneet laatimallaan sovimuksella, oli kyseessä sitten perinteisesti laadittu sovimus taikka tekoälysovimus. Itse tulkinta kohdistuu aineistoon, joka on sisällytetty sovimukseen. Pääasiallisesti tulkinnalla on tarkoitus selvittää, onko sovimuksen sovimjapuolilla yhteinen tarkoitus koskien sovimusta. Mikäli sovimuksesta löytyy yhteinen tarkoitus, tulee sovimuksen sisältö tällöin vahvistaa myös tarkoituksen mukaiseksi. Sovimjapuolten yhteinen sisällöllinen tarkoitus on kirjallistakin sovimusta vahvempi. (Annola, 2016, s. 15; Annola & Kärkkäinen, 2022, s. 1–2.)

Riskinjakoperiaate on yksi osa sovimustulkintaa, jonka taustalla on yleensä jonkinlainen erityinen poliittinen tavoite. Riskinjakoperiaatteita on useita, kuten epäselvyyssääntö. Periaatteiden avulla ei ole tarkoitus muodostaa erityisten perusteellista kokonaisuutta, sillä ne ovat itsenäisiä. Epäselvyyssäännöllä on ensisijainen asema. Sääntö korostaa sitä, että sovimuksen laatija on vastuussa vahingosta. Mikäli sovimuksen laatija olisi voinut välttää sovimuksen ehtoon liittyvän epäselvyyden, joko laatimalla kyseisen ehdon selkeämmäksi taikka toimimalla eri tavalla, on sovimuksen laatija tällöin vastuussa epäselvyydestä. Vastuu kohdentuu sitä kohden, kenellä olisi ollut paras mahdollisuus

poistaa sopimuksessa ilmenevä epäselvyys. (Annola, 2016, s. 264; Annola & Kärkkäinen, 2022, s. 132, 136—137.)

Mikäli molemmat sopimuksen sopijapuolista ovat yhdessä laatineet sopimuksen taikka sopimuksen ehdoista on yksityiskohtaisesti neuvoteltu tai mikäli kumpaakaan osapuolta ei voi nimetä vastuulliseksi laatijaksi koskien sopimuksen ehtoa taikka sopimusta, tällöin vastuuta ei ole mahdollista kohdentaa kumpaakaan sopijapuolta kohden. Lähtökohtana voi olla se, jos sopimuksen toinen osapuoli on laatinut ehdot taikka ottanut ehdot käytettäväksi, luo se oletuksen vastuusta koskien sopimuksen ehtojen epäselvyyttä. Siitä huolimatta, kun tarkastellaan sopimuksen laatimista, joka on monesti laaja-alainen, vastuun mahdollinen kohdistaminen pelkän sopimuksen ehdon laatimisen taikka käyttämisen perusteella ei ole välttämättä mahdollista. (Annola & Kärkkäinen, 2022, s. 137.)

Jos vastuuta lähdetään kohdentamaan sopimuksen toiselle osapuolelle, tulee tarkastella sitä, kuinka paljon sopimuksen sisältö on ollut konkreettisesti tämän kyseisen osapuolen määrättävissä. Tämän jälkeen, kun sopimuksen ehtojen laatija taikka sen käyttöönottaja on selvitetty, tulee pohtia mahdollisia asioita, jotka voivat tukea vastuun vähentymistä tai sen siirtymistä joko kokonaan taikka osittain sopimuksen vastapuolelle. On mahdollista, että vastuun siirtymistä tukevat tosiasiat saattavat johtaa siihen, että painoarvo koskien epäselvyyssääntöä laskee, jonka vuoksi kyseistä sääntöä ei sovelleta. (Annola & Kärkkäinen, 2022, s. 137—138.)

Kun puhutaan tekoälyllä laadituista sopimuksista, huomioitavaa on, että tekoälykehittäjillä tulisi olla myös jonkinlainen vastuu. Vastuu kohdistuisi nimenomaisesti siihen, että kehittäjien tulisi vastata siitä, että tekoälyjärjestelmät olisivat suunniteltu sekä lisäksi testattu toimimaan lakisääteisten vaatimuksien sekä eettisten standardien mukaisesti. Jotta nämä kyseiset vaatimukset täyttyisivät, tulisi tekoälyjärjestelmiin tehdä säännöllisiä päivityksiä sekä tarkastuksia. Lisäksi oikeudenalan ammattilaisten tulisi ymmärtää, miten tekoälyteknologia toimii sekä mitkä ovat sen

rajoitukset. Oikeuden alalla on tärkeää, että määritellään niin tekoälykehittäjien, oikeudenalan ammattilaisten kuin myös organisaatioiden vastuut, jotta tekoälyteknologioiden varmistettaisiin niiden laillinen sekä eettinen käyttö. (Kerikmäe & Metin, 2025, s. 99, 105.)

Tekoälysovimusten laadinnassa vastuu tulee siis huomioida. Vaikka tekoäly tarjoaa sopimuksen osapuolille ison tuen niiden laadintaan, selvänä voidaan pitää sitä, että ihmiset eivät voi kokonaan siirtää vastuuta tekoälykoneille. Tämän vuoksi sopimusten osapuolien tulee tarkastella omaa toimintaansa, kun he käyttävät tekoälyä apunaan. Ihmiset ovat vastuussa, että sopimukset täyttyvät täysin, vaikka se olisi luotu hyödyntäen tekoälyä. Sopimuksessa tulee käydä selväksi, mistä siinä on sovittu ja miten sen mukaan toimitaan asianmukaisesti, jotta sopimuksesta on mahdollista pitää kiinni. (Haapio ja muut, 2025, s. 74, 90.)

5.2 Organisaation vastuu käyttämästään tekoälystä

Useat organisaatiot, jotka tuottavat generatiivista tekoälyä, kehittävät yhä enemmän niin turvallisia kuin yksityisiä versioita generatiivisesta tekoälystä. Syynä tähän on se, etteivät arkaluonteiset asiat paljastuisi julkisille tekoälymalleille. Nämä tekoälyversiot, joita kehitetään jatkuvasti turvallisemmiksi, on suunniteltu toimimaan yrityksen sisällä. Tällä halutaan varmistaa, että kaikki tiedot, jotka syötetään tekoälylle pysyvät turvassa sekä luottamuksellisina. (Cummins & Guyer, 2025, s. 38; Greenstein, 2024.)

Tälläkin hetkellä kansainvälisellä tasolla useat suuret asianajotoimistot kehittelevät omaan käyttöönsä tekoälyalustoja, joita he voivat hyödyntää työssään. Alustojen ideana on se, että ne ovat suljettuja sekä ne on kehitetty toimimaan kyseisen toimiston vaatimusten mukaisesti. Esimerkiksi alustat voivat tuottaa institutionaalista tietämystä sekä samalla varmistaa, että luottamus säilyy asiakkaita kohtaan. (Perkins, 2024, s. 236.)

Organisaatioiden sisäisten generatiivisten tekoälyjärjestelmien tärkeä etu on, että järjestelmiä on mahdollista kouluttaa. Kouluttaminen tapahtuu niin, että organisaatio

syöttää tekoälyjärjestelmälle kaikki sopimukset, jotka ovat historiallisesti olennaisia, eri neuvottelutuloksia, joita on syntynyt yrityksen sisällä sekä suorituskykytietoja, jotka mahdollistavat tekoälyä luomaan olennaisia sopimusluonnoksia, joita voi muokata muun muassa yrityksen käytäntöjen mukaisesti. Tällä tavoin on mahdollista varmistaa, että generatiivinen tekoäly toimii organisaation tarpeiden mukaisesti. (Cummins & Guyer, 2025, s. 39.)

Kun organisaation tekoälyjärjestelmä pidetään yrityksen sisäisenä, on sillä mahdollista välttää riskit siitä, että liiketoimintastrategioita taikka arkaluonteisia sopimusehtoja hyödynnettäisiin julkisiin malleihin. Mikäli näin tapahtuisi, voisi se johtaa siihen, että tahattomasti paljastuisi arvokasta tietoa. Tällöin tietosuojan tai liikesalaisuuksiin kuuluvat tiedot olisivat vaarassa. Tämä voisi johtaa organisaation kilpailukyvyn epäedulliseen asemaan. Siksi on tärkeää, että organisaatiot käyttävät toiminnassaan tehokkaita toimenpiteitä, kun ne hyödyntävät tekoälyä toiminnassaan. (Cummins & Guyer, 2025, s. 39; Gardot, 2024, s. 8928.)

Tärkeää on, että organisaatio kykenee sietämään tekoälyyn liittyviä riskejä. Organisaation vastuulla on, että sen tulee yhdenmukaistaa niin riskien sietokyky kuin myös määrittää lieventämistoimenpiteet organisaation epävarmuustekijöihin, jotka liittyvät toimintatapaan koskien tekoälyteknologioita. Jotta organisaatio voi käyttää vastuullisesti tekoälyä, tulee sen muun muassa ymmärtää hyväksyttävät riskitasot koskien tekoälyä. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että organisaatiossa toteutettaisiin säännöllisiä tekoälyn vaikutuksenarviointeja. Niiden avulla saataisiin selville tekoälyn mahdolliset seuraukset, kuten väärinkäyttötilanteet. On tärkeää, että organisaatio omaksuu ennakoivan asenteen koskien tekoälyn käyttöä, sillä sen avulla se kykenee lieventämään tekoälyn tuomia mahdollisia haittoja. (Gardot, 2024, s. 8925.)

On mahdollista, että generatiiviset tekoälytyökalut, jotka ovat yksityisiä, voivat sisältää eri turvaominaisuuksia. Nämä turvaominaisuudet voivat olla esimerkiksi salaus, jolloin tiedot muunnetaan sellaiseen muotoon, että pelkästään valtuutetulla järjestelmällä

taikka henkilöllä on oikeus päästä alkuperäiseen tietoon käsiksi. Käyttöoikeuksien hallinta on myös yksi mahdollinen turvaominaisuus. Generatiiviset tekoälytyökalut, jotka ovat yksityisiä, kykenevät sopeuttamaan tekoälyn oppimisalgoritmeja, jotta se kehittyisi sisäisen palautteen pohjalta. Lisäksi se kykenisi ymmärtämään entistä paremmin organisaation erityismielityksiä kuin myös erityistarpeita. (Cummins & Guyer, 2025, s. 39.)

Henkilöt, jotka vastaavat vaatimuksenmukaisuudesta organisaatiossa, tulee heidän toteuttaa ennakoivia toimenpiteitä. Niillä he varmistavat, että organisaatioilla on kyky noudattaa Euroopan unionin tekoälyasetusta. Tämän vuoksi organisaatiossa tulisi toteuttaa sisäisiä tarkastuksia sekä riskien arviointeja, laatia koulutusohjelmia työntekijöille sekä olla yhteistyössä sääntelyelinten kanssa. Lisäksi organisaatiossa tulisi varmistaa perusteellinen dokumentointi sekä läpinäkyvyys tekoälyä käytettäessä sekä asettaa vahvat eettiset suunnat sekä käytännesäännöt tekoälyn käyttämisestä. Olisi myös tärkeää, että organisaatiot määrittelisivät tekoälyn käyttötarkoituksen tarkasti, mikäli tekoäly koodattaisiin toimimaan pelkästään tietyntyyppisissä tilanteissa. (Gardot, 2024, s. 8922—8923.)

Koska tekoälyn kehittyä maailmanlaajuisesti todella nopeasti, asettaa se tällöin organisaatioille sekä haasteita että mahdollisuuksia. Tämän lisäksi organisaatioiden vastuu kasvaa entisestään. Esimerkkinä tästä on se, että innovatiivinen tasapainottaminen on välttämätöntä vaatimuksenmukaisuusvaatimusten noudattamisen sekä kehittyvien eettisten standardien välillä. Organisaatioiden tulee huomioida niiden lisääntyvä vastuu käyttämänsä tekoälyn myötä. Tämä vastuu myös ilmenee siitä, että Euroopan unionin tekoälyasetuksen voimaantulon jälkeen Euroopan unionin maiden organisaatiot ovat joutuneet yhdenmukaistamaan tekoälykäytäntönsä asetuksen mukaiseksi. (Gardot, 2024, s. 8919.)

5.3 Sopimuksen laatiminen pelkästään tekoälyllä vai asiantuntijan läsnä ollessa

Fakta on, että tekoäly on osa nykypäivää, jonka vuoksi ihmiset ovat sen kanssa enemmän ja enemmän vuorovaikutuksessa. Tärkeä huomio kuitenkin on, että ihmisen sekä generatiivisen tekoälyn väliseen vuorovaikutukseen vaikuttaa paljon ihmisen oma toiminta sekä jopa ihmisen älykkyys. Jos ihminen muodostaa huonosti laadittuja ja epäselviä kysymyksiä tekoälylle, on mahdollista, että tekoäly vastaa heikkotasoisia vastauksia. Tämän vuoksi on tärkeää, että ihmisen valvonta pysyy olennaisena osana sopimusprosesseja. (Cummins & Guyer, 2025, s. 43.)

On mahdollista, että organisaatiot ottavat käyttöönsä tekoälyavusteisen sopimusprosessin. Siinä ihmiset tekevät yhteistyötä tekoälyjärjestelmien kanssa luodakseen sopimuksia sekä hallitakseen niitä. Tärkeä huomio kuitenkin on, että lopullinen päätöksenteko sekä sopimusten täytäntöönpano pysyvät edelleen suurimmaksi osaksi ihmisten eli asiantuntijoiden ohjaamina. Tämän kaltainen sopimusten laadintamalli vähentäisi riskejä, joita liittyy täydelliseen automatisointiin. Erityisesti tämä koskee aloja, jotka ovat todella riippuvaisia neuvottelutilanteista sekä hieman monimutkaisemmista ihmissuhteista. Valtion sopimukset ovat hyvä esimerkki tämänkaltaisesta sopimustilanteesta. Kyseisen sopimuksen kaltaisessa tilanteessa tekoäly voi mahdollisesti auttaa analysoinnissa sekä ennusteiden tekemisessä ja suorituskyvyn valvonnassa. Tarkoituksena on kuitenkin toteuttaa sopimukset perinteisellä tavalla. (Cummins & Guyer, 2025, s. 43.)

Huomioita herättävänä asiana voidaan pitää myös sitä, että lakimiehet sekä tuomarit suhtautuvat usein epäilevästi tekoälyyn. Syynä tähän on se, että he ovat huolissaan tekoälyn läpinäkyvyydestä sekä luotettavuudesta ja vastuuvollisuudesta. Tämän vuoksi on tärkeää, että oikeudenalan ammattilaisten sekä tekoälyjärjestelmien välille rakentuisi luottamus. Lisäksi on mahdollista, että oikeudenalan ammattilaisten asiakkaat suhtautuvat myös epäilevästi lakipalveluihin, jotka ovat tekoälypohjaisia. He voivat kokea

esimerkiksi, ettei heidän tilannettaan täysin ymmärretä taikka etteivät he saisi henkilökohtaista neuvontaa. (Kerikmäe & Metin, 2025, s. 98; Raymond, 2024.)

Vaikka oikeudenalalle on luonteenomaista sen käytäntöjen sekä perinteiden vuoksi, että se vastustaa uusia muutoksia, sopimusprosessit automatisoituvat silti yhä enemmän. Tämän vuoksi on olemassa mahdollinen riski, että niin sanotut perinteiset roolit, kuten lakimiesten rooli, voi menettää merkitystä sopimusten laadinnassa. Tämä voi mahdollisesti johtaa myös työvoiman häiriöihin, kun työnkuvat muuttuvat. Tällöin on tärkeää, että tekoälyjärjestelmien osoitettaisiin vain täydentävän harkinta- sekä toimintakykyä. (Cummins & Guyer, 2025, s. 42; Kerikmäe & Metin, 2025, s. 98.)

Eräässä tapauksessa henkilö, joka on liike-elämän ammattilainen, pyysi apua kysymykseen, joka liittyi yritysrahoitukseen. Kyseinen henkilö sai odottaa tarvitsemaansa apua kolme viikkoa, jonka jälkeen hän sai erittäin monimutkaisen muistion koskien kysymystään sekä 5000 dollarin laskun. Tämän lisäksi hän joutui osallistumaan tunnin kestävään kokoukseen. Henkilö kääntyi tämän jälkeen tekoälytyökalun Anthropicin Caluden puoleen samalla kysymyksellä, jonka hän oli esittänyt lakipalvelujen ammattilaiselle. Hän sai vain muutamassa sekunnissa vastauksen koskien kysymystään. Neuvot olivat periaatteessa aivan samat, kuin lakipalvelujen ammattilaisen antamat. Neuvot olivat myös paljon selkeämmät eivätkä nämä neuvot maksaneet 5000 dollaria. (Haapio, 2025, s. 23; Wilkinson, 2025.)

Edellä mainittu tapaus ilmentää sitä, että generatiivisen tekoälynkäyttö voisi olla joissakin määrin toimivaa, kun siltä pyydetään apua lakiasioissa. Lakimiehet olivat myös kommentoineet edellä mainittua tapausta niin, että generatiivisen tekoälyn käyttäminen voisi mahdollisesti vähentää asiakkaiden kustannuksia huomattavasti, kun se laatii oikeudellisia asiakirjoja. Siitä huolimatta huoli kohdistuu edelleen tässä tapauksessa siihen, onko tekoälyn tuottamat neuvot tarpeeksi tarkkoja sekä mitä tapahtuu, jos asiakirja sisältäisi mahdollisia virheitä. (Haapio, 2025, s. 23.)

Näkökulmana voidaan nähdä se, vaikka tekoäly tekee virheitä, niin myös ihmiset tekevät niitä. Tästä päästään siihen, pitäisikö lain olla reaktiivista eli reagoidaan asiaan jälkikäteen vai proaktiivista eli ennaltaehkäistään asioita, kuten aiemmin jo tässä tutkimuksessa on tullut ilmi. Proaktiivinen laki suuntautuu tulevaisuuteen, jossa laki nähdään välineenä, jolla saavutetaan tavoitteita. Lakia ei pidetä ainoastaan rajoitteena. Kun tekoäly on otettu osaksi proaktiivisen toimintamallin käytäntöihin, on se parantanut tekoälymallien tehokkuutta sekä avannut muun muassa uusia tutkimusmahdollisuuksia. (Berger-Walliser & Haapio, 2025, s. 3; Haapio, 2025, s. 24.)

Kun tekoäly otetaan käyttöön sekä samalla sisäistetään proaktiivinen lähestymistapa, voivat niin yritykset kuin lakialan ammattilaiset siirtyä perinteisten eli reaktiivisten menetelmien ulkopuolelle. Näin voidaan edistää uuden kehittämistä sekä luoda enemmän arvoa. Lisäksi kyseistä näkemystä tukee toimiala-analyysi, joka painottaa tekoälyn roolia niin liiketoiminta- kuin myös oikeudellisten prosessien muuttamisessa suoraviivaisimmiksi. (Haapio, 2025, s. 24.) Esimerkiksi Financial Times on raportoinut monista eri aloitteista, joissa tekoäly poistaa tehokkaasti esteitä, jotka ovat oikeudellisia ja normaalisti hidastaisivat liiketoimintaa (Saunders, 2024).

Erään kokeilun perusteella, jonka Haapio, Shone sekä Waller toteuttivat, antoi se kuvan siitä, että ihmisten valvonta on edelleen olennainen osa tekoälyllä laadituissa sopimuksissa. Ihmisten oleminen läsnä sopimusprosessia painottuu eritoten sellaisissa sopimuksissa, jotka pitävät sisällään vivahteita uusista oikeudellisista strategioista. Vaikka tekoälyä ei suositella käytettäväksi ilman asiantuntijan läsnäoloa, on se silti hyödyllinen apuväline. Se parantaa merkittävästi sopimusten laatimisen tehokkuutta ja varmentaa, että sopimukset kattavat korkeat standardit koskien johdonmukaisuutta, selkeyttä sekä tarkkuutta. (Haapio ja muut, 2025, s. 87.)

Tekoäly voi olla apuna oikeudenalalla tehtävissä, jotka ovat rutiininomaisia, kuten tietäntyyppiset sopimukset. On jopa mahdollista, että oikeudenalalan ammattilaisen tietämys voi olla parempi, kun hän hyödyntää tekoälyä työssään. Tärkeä huomio on, että

tekoäly ei kopioi ihmisen taitoja taikka työpanoksia, joita hän saattaa asettaa työtehtävässään. Tämän vuoksi oikeudenalan ammattilaisten on hyödynnettävä luovaa kykyään, omaa tietämystään ja harkintakykyään, joka on moraalinen. Lisäksi heidän tulee hyödyntää erityisesti omia tunteitaan, jotta he voivat antaa luotettavaa ohjausta sekä neuvontaa työssään. Tekoälyltä puuttuu tällainen luova toimintamalli, sillä se on tunteeton järjestelmä, jolta uupuu empatiakyky. Oikeudenalan ammattilaiset voivat mahdollisesti palvella asiakkaitaan paremmin, kun he käyttävät apunaan tekoälyjärjestelmiä, sisällyttäen toimintaansa inhimillisyytensä. Toisin sanoen tekoäly ei voi korvata oikeudenalan ammattilaisia, vaikka sen käyttö sisältää paljon etuja. (Sahoo, 2024, s. 2197—2198; Thomson Reuters, 2025, s. 3.)

Ihmisen valvonnan ollessa välttämätöntä, kun sopimuksia laaditaan tekoälyllä, kysymykseksi nousee, missä muodossa tämän valvonnan tulisi olla. Tekoälyä voitaisiin ajatella sellaisena työkaverina, joka harjoittelee vasta alaa. Voisi kuvitella, että se ei ole koskaan aikaisemmin työskennellyt sillä alalla, johon sitä käytetään. Huomioitavaa on, että sitä voi pitää pätevänä sekä erittäin kirjaimellisena. Tämän vuoksi sille annettavat kehotteet tulee olla täsmällisiä sekä selkeitä. Tekoälyä voidaan pitää siis älykkäänä työkaverina, joka tarvitsee kuitenkin tarkastuksen tuottamastaan sisällöstä. Vaikka sillä on huomattavia kykyjä koskien kielellistä sekä kontekstin tuottamista, on tekoäly silti vielä tänä päivänä riippuvainen ihmisasiantuntijan antamasta työpanoksesta. (Haapio ja muut, 2025, s. 87, 89—90.)

6 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tutkia, kuinka tekoälyä on mahdollista hyödyntää sopimusten laadinnassa. Tutkimuksen kohteena toimi tekoäly, jota tutkittiin eri näkökulmista. Pro gradu -tutkielmassa tutkittiin, onko tekoälyä mahdollista hyödyntää sopimusten laadinnassa itsenäisesti vai vaatiiko se asiantuntijan näkökulman sekä osaamisen, jotta sopimus olisi oikeudellisesti pätevä. Tämän lisäksi tutkittiin, onko tekoälyä mahdollista hyödyntää sopimusten laadinnassa yhdessä legal designin kanssa sekä mitkä ovat tekoälynsopimusten mahdolliset hyödyt, kun tekoälyä käytetään apuvälineenä sopimusprosesseissa. Tutkimuksessa huomioitiin näiden lisäksi mahdolliset riskit, niin yleisesti koskien sopimuksien laadintaan, kuin myös tietosuojaan sekä liikesalaisuuksiin liittyen.

Tutkimuksen aineisto koostui Euroopan unionin oikeudesta, kansainvälisestä oikeudesta sekä kansallisesta oikeudesta ja lain esitöistä. Oikeuskirjallisuus sekä muu kirjallisuus toimi myös erittäin vahvana osana tätä tutkimusta. Tässä luvussa on tarkoitus vastata tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksiin, jotka esitettiin tutkimuksen alussa. Lisäksi luvussa esitetään vastausten perusteella johtopäätöksiä sekä mahdollisia näkökulmia siitä, miten generatiivinen tekoäly tulee vaikuttamaan tulevaisuudessa sopimusten laadintaan.

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoitus oli tutkia, voiko tekoälyllä pelkästään laatia sopimuksen vai vaatiiko se asiantuntijan osaamisen sekä näkökulman. Tässä tutkimuksessa on usein tullut ilmi, että sopimusten sekä muiden asiakirjojen laadinnassa olisi vielä tänä päivänä oleellista asiantuntijan näkökulma sekä osaaminen. Niiden tulisi olla osa laadintaprosesseja, vaikka tekoälyä hyödynnettäisiin apuvälineenä. Erityisesti asiantuntijan tietämys on oleellista sopimusten laadintaprosessissa, kun kyseessä on monimutkaisia taikka uusiin oikeudellisiin strategioihin viittaavia sopimuksia. Tekoälyä voi hyödyntää kyseisissä tapauksissa apuvälineenä. Se mahdollisesti lisää sopimusten laadinnan tehokkuutta, mutta tärkeää on muistaa, ettei tekoälyn apuun nojaudu täysin. (Haapio ja muut, 2025, s. 87.)

Euroopan unionin tekoälyasetuksessa on listattu tekoälyjärjestelmiä suuririskisen käyttötarkoituksen perusteella. Liitteen III listauksessa on kahdeksan eri käyttöaluetta koskien suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä. Se pitää sisällään tekoälyjärjestelmien käytön tiettyihin tarkoituksiin työpaikalla. Tekoälyn käyttäminen nähdään suuririskisenä työpaikalla esimerkiksi tilanteessa, jossa päätetään esimerkiksi työsuhteen ehdoista. (Euroopan unionin tekoälyasetus 2024/1689, LIITE III kohta 4 b.) Jos siis työsopimus laaditaan hyödyntäen tekoälyä, voi se johtaa pahimmillaan katastrofaaliseen tilanteeseen, mikäli sopimukseen tulee virhe ja sitä ei huomata (Keller, 2025, s. 160). Esimerkiksi se voi johtaa työntekijän henkilötietojen tietosuojaloukkaukseen.

Unescon laatima kyselytutkimus ilmentää Euroopan unionin tekoälyasetuksen kanssa sitä näkökulmaa siitä, että asiantuntijan tietotaito on edelleen olennainen osa tänä päivänä, kun tekoälyllä laaditaan esimerkiksi sopimuksia. Suurin osa tutkimukseen vastanneista eli 69 % oli sitä mieltä, että tekoäly-chatbottien käyttöön liittyy riskejä oikeudellisessa työssä. Lisäksi kyselyssä ilmeni, että tekoäly-chatbottien tuottaman sisällön laatu koettiin suurimmaksi riskiksi. (Gutierrez, 2024, s. 9.) Kyselytutkimus osoittaa sen, että tekoäly ei ole teknologiana vielä itsenäisesti luotettava.

Tekoälyn käyttö oikeudenalalla on hyvä apuväline, kun sitä käytetään yhdessä asiantuntijan tietämyksen kanssa. Tärkeää on huomioida aiemmin tuotu näkökulma siitä, että tekoälyn tehdessä virheitä myös ihmiset tekevät virheitä (Haapio, 2025, s. 24). Tämä tarkoittaa sitä, että ihmistenkään toimintaan ei voi aina täysin luottaa, vaikka kyseessä olisi alan asiantuntija. Virheet ovat inhimillisiä, joita tapahtuu kaikille ihmisille niin arjessa kuin työelämässä. Kyseinen ajatusmalli voi tuoda ilmi sen ajatuksen, että tekoälyn käyttäminen yhdistettynä asiantuntijan tietämykseen, voi muodostaa entistä luotettavamman kokonaisuuden. Tämän kaltaisessa skenaariossa asiantuntija voisi tarkastaa tekoälyn laatiman osan sopimuksesta sekä tekoäly voisi vuorostaan tarkastaa asiantuntijan osuuden sopimuksesta.

Tekoälyä voisi mahdollisesti hyödyntää oikeudenalalla sellaisissa tehtävissä, jotka omaavat tietyn rutiinin, kuten sopimusluonnokset. Tekoälyn käyttö oikeudenalalla voi jopa parantaa asiantuntijoiden tietämystä työssään. (Sahoo, 2024, s. 2197.) Vaikka tekoälyllä ei voida vielä laatia itsenäisesti sopimuksia, sopimusluonnosten laatiminen on kuitenkin eri asia. Luonnokset eivät ole vielä tarkoitettu allekirjoitettavaksi ja niille on ominaista, että asiantuntija käy ne läpi ennen kuin niistä laaditaan lopullinen versio. Tämän vuoksi nykypäivän tekoäly voisi olla oiva työkalu, kun laaditaan luonnoksia sopimuksista.

Generatiivinen tekoäly kehittyi huomattavaa vauhtia. Voi olla jopa mahdotonta edes ajatella, mihin kaikkeen tekoäly pystyy esimerkiksi kymmenen vuoden päästä. Tekoälyn nopean kehityksen vuoksi on selvää, että se on jo ihmistäkin älykkäämpi. Se kykenee omaksumaan paljon enemmän tietoa kuin ihminen. Koska tekoäly kykenee jo nyt auttamaan sopimuksen osapuolia laatimaan sopimuksen, vaatien siitä huolimatta asiantuntijan tiedon sekä näkökulman. (Haapio ja muut, 2025, s. 90.) Voi olla hyvin mahdollista, että tulevaisuudessa tekoälyllä voidaan laatia sopimuksia ilman asiantuntijaa.

Toisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena oli tutkia, kuinka tekoälyä voi hyödyntää sopimuksen suunnittelussa ja laadinnassa yhdessä legal designin kanssa. Legal designin suuntautuessa tulevaisuutta kohden yhdistäen siihen suunnitteluajattelun, pitää se sisällään monitieteisen sekä ennakoivan lähestymistavan koskien lakia ja sopimuksia (Corrales ja muut, 2019, s. 6). Legal design omaa kyvyn auttaa muuttamaan oikeudelliset asiakirjat, kuten sopimukset, helpommin ymmärrettäviksi, johon se voi saada apua teknologiasta, kuten tekoälystä. Tutkimuksessa on tullut ilmi, että tekoälytyökalujen käyttö tulee tulevaisuudessa lisääntymään. Tällöin on todennäköistä, että legal designiin yhdistetty ennakoiva oikeusapu lisääntyy myös. (Barton ja muut, 2021, s. 64.)

Legal design korostaa ymmärrettävyyden lisäksi visuaalisuuden merkitystä. Esimerkiksi sopimukseen liittyen, visualisoinnin tarkoituksena on auttaa ihmisiä ymmärtämään

paremmin sopimuksen sisältö. Kuten älynsopimuksien taikka tekoälynsopimuksien kohdalla, visualisoinnin avulla on mahdollista luoda systemaattisia lopputuloksia. Esimerkiksi tekoälynsopimusten sekä legal designin visualisoinnin yhdistelmällä on mahdollista luoda paremmat mahdollisuudet kommunikoida sekä luoda kokonaiskuvia oikeudenalalla. Mikään laki ei määrää, että sopimuksen tulee näyttää tietyn tyyppiseltä. (Corrales ja muut, 2019, s. 7.) Merkittävä käännekohta oikeudenalalla voi todennäköisesti olla, kun tekoälyn ja legal designin yhdistetään yhtenäiseksi työkaluksi oikeudenalalla. Vaikka tekoälyn käyttäminen oikeudenalalla on suhteellisen uusia asia, myös legal design omaa vielä uutuuden tunteen. Nimittäin legal designin merkittävä käännekohta oli vasta vuonna 2016 (Haapio, 2025, s. 20).

Olenainen rooli tekoälyavusteisella legal designilla on silloin, kun se varmentaa oikeudellisten asiakirjojen, kuten sopimusten ymmärrettävyyttä, saavutettavuutta sekä ihmiskeskeisyyttä (Corrales Compagnucci ja muut, 2025, s. 4). Tekoälytyökalut sekä legal design voivat yhdessä taata sen, että nykypäivänä sopimukset voidaan saattaa tehokkaasti yksinkertaiseen muotoon. Tällöin sopimuksista saadaan muotoiltua sellaisia, että sopimuksen osapuolet ymmärtävät niitä paremmin. (Hietanen-Kunwald, 2024, s. 9.)

Sopimusprosessien kannalta generatiivinen tekoäly sekä legal design voivat muuttaa perinteistä toimintatapaa. Tekoälyn avulla sopimusprosessit voidaan automatisoida, jolloin oikeudenalalan ammattilaiset voivat keskittyä enemmän oleellisiin asioihin. (Kerikmäe & Metin, 2025, s. 97.) Tärkeää on siitä huolimatta tuoda ilmi, vaikka sopimusprosessit automatisoitaisiin, ei se tarkoita sitä, etteikö asiantuntija tarkastaisi sopimuksia. Legal design tuo sopimusprosessiin mahdollisuuden siitä, että sopimuksen osapuolilla on mahdollisuus laatia sopimus esimerkiksi visuaalisesti siten, kuin he haluavat.

Todennäköistä olisi, jos vaikealukuiset sopimukset jätettäisiin alkuperäiseen muotoon ja sopimuksen osapuolina olisi henkilöitä, joilla ei ole oikeudellisen alan koulutusta, eivät he ymmärtäisi sopimuksen sisältöä. Tämä voisi johtaa erilaisiin

väärinymmärrystilanteisiin. Tekoälyn sekä legal designin ottaminen osaksi sopimusten laadintaprosessia on tämän vuoksi tärkeää nykypäivänä. Kun on olemassa keinoja muuttaa sopimukset eri työkaluilla helpommin ymmärrettävään muotoon sekä tehostaa sopimusten laadintaprosessia, kysymys kuuluu, miksi näin ei tehtäisi.

Kolmannen tutkimuskysymyksen tarkoitus oli tutkia tekoälysovimuksen hyötyjä. Vaikka tekoälyllä laaditut sopimukset sisältävät riskejä, sisältävät ne siitä huolimatta paljon hyötyjä. Tässä tutkimuksessa on käyty läpi tekoälyllä laadittujen sopimusten hyötyjä niin yleisesti kuin myös organisaation tasolla. Generatiivisella tekoälyllä on mahdollista automatisoida sopimusten laadintaprosesseja, joka tekee sopimusten laadinnasta nopeampaa sekä tehokkaampaa (Corrales Compagnucci ja muut, 2025, s. 3; Myroslavskiy, 2025, s. 56). Tekoälypohjaiset sopimustyökalut sisältävät siis paljon erilaisia hyötyjä. Niiden avulla on muun muassa mahdollista parantaa yhteistyötä, tarkastaa laadittuja sopimuksia sekä tiivistää mahdollisia asiakirjoja lyhyempään ja ymmärrettävämpään muotoon (Corrales Compagnucci ja muut, 2025, s. 3; Myroslavskiy, 2025, s. 56).

Tekoälyllä laaditut sopimukset ovat osoittaneet tehokkuutensa sekä sopimusten luomisprosessissa kuin myös sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tapahtuvassa hallinnan parantamisessa. Hyötynä voidaan nähdä se, että tekoälylle on mahdollista muodostaa vakiomuotoisia sopimuslausekkeita. Tällöin se käyttää apunaan ennalta hyväksytyjä sopimuslausekkeita, jotka ovat tekoälyjärjestelmällä jo valmiiksi hallussa. Tästä seuraten tekoälyllä on mahdollisuus minimoida mahdollisia virheitä sekä pitää sopimus johdonmukaisena. (Cummins & Guyer, 2025, s. 37.)

Tekoälyn hyödyt näkyvät niin ennen sopimusten laadintaprosessia kuin myös sopimusten laadintaprosessin aikana. Lisäksi tekoälyä on mahdollista hyödyntää sopimusten jälkeisessä tarkastelussa (Cummins & Guyer, 2025, s. 37). Kun sopimusten laadintaa halutaan tarkastella eri näkökulmista sen perusteella, että sopimus olisi mahdollisimman luotettava, voidaan silloin hyödyntää useita eri generatiivisia tekoälyjärjestelmiä. Ne

pitivät sisällään erilaisia kokemuksia sekä näkökulmia, joita yhdistelemällä on mahdollista laatia parempia lopputuloksia. Tämänkaltainen toimintamalli voi mahdollisesti luoda lisäuskottavuutta laaditulle sopimukselle. (Beithon & Germann, 2024, s. 883–884.)

Organisaatioiden näkökulmasta generatiiviset tekoäly sopimukset voivat olla mahdollisuus. Tekoälyn avulla sopimukset ovat jatkuvan valvonnan alla, jolloin niihin liittyviä riskejä on mahdollista lieventää reaaliaikaisesti (Cummins & Guyer, 2025, s. 41). Generatiivisen tekoälyn myötä on olemassa suuri mahdollisuus sille, että organisaatioiden ihmistyöntekijöiden määrä vähenee (Hrdy, 2025, s. 345). Tällöin organisaation kulut vähenevät palkanmaksun osalta, jolloin organisaatio voi investoida uusiin mahdollisuuksiin enemmän. Organisaatio voi tekoälyn avulla mahdollisesti jopa laajentaa toimintaansa. Myös liikesalaisuuksien osalta on katsottu, että työntekijöiden määrän vähentyessä, liikesalaisuuksien suoja mahdollisesti paranee. Tällöin liikesalaisuudet jäävät organisaation turvatoimia sisältävään sisäiseen tekoälyjärjestelmään. (Hrdy, 2025, s. 345.)

Tekoäly tarjoaa organisaatiolle useita hyötyjä. Se voi parantaa organisaatioiden liiketoimintaprosessien tehokkuutta (Myroslavskyi, 2025, s. 56). Generatiiviset tekoälytyökalut, joita hyödynnetään sopimukseen, voivat mullistaa organisaatioiden sopimusten laadintaprosessin tulevaisuudessa. Mahdollista voi olla, että tulevaisuudessa isot yrityskaupat voidaan hoitaa yhden päivän aikana, kun vielä tänä päivänä kyseisen sopimuksen laadintaprosessiin harvemmin riittää yksi päivä. Organisaatiossa huomio tulee kuitenkin kohdentaa siihen, että organisaatiolle valitaan sellainen tekoälymalli, joka sopii sen tarpeisiin parhaiten (Myroslavskyi, 2025, s. 57).

Tärkeä huomio on se, vaikka tekoäly sopimukset tarjoavat paljon erilaisia etuja verraten normaalisti laadittuihin sopimukseen, tulee niiden silti vielä kehittyä. Tekoäly ei osaa ottaa huomioon välttämättä kaikkia oleellisia asioita, kuten tietosuojan taikka liikesalaisuuksiin liittyviä tietoja. On mahdollista, että tekoäly voi paljastaa näitä edellä

mainittuja arkaluonteisia tietoja kolmansille osapuolille. Tämä johtaa siihen, että tietosuojaan liittyviä säännöksiä rikotaan sekä liikesalaisuus voi mahdollisesti menettää merkityksensä. Tekoälysovimukset ovat siitä huolimatta osoittaneet useita hyötyjä niin yleisellä tasolla kuin myös organisaation näkökulmasta.

Tekoälysovimukset ovat selvästi tulevaisuus. On todennäköistä, että niiden merkitys oikeudenalalla tulee kasvamaan. Ne tarjoavat paljon erilaisia hyötyjä niin yleisellä kuin myös organisaation tasolla. Lisäksi legal designin sekä tekoälyn yhdistäminen yhdeksi työkaluksi on merkittävä muutos koskien sopimusten laadintaprosesseja. Yhdessä ne voivat muuttaa sopimusten laatimisen todella helpoksi, joka voi johtaa siihen, ettei asiantuntijan tietotaitoa tarvita enää tulevaisuudessa. Kun generatiivinen tekoäly kehittyy entisestään, tulee myös asiantuntijoiden rooli vähenemään huomattavasti. Tämä viittaa siihen, että tulevaisuudessa generatiivinen tekoäly kykenee todennäköisesti itsenäisesti laatimaan pätevän sopimuksen.

Kirjallisuuslähteet

- Aarnio, A. (2011). Luentoja lainopillisen tutkimuksen teoriasta. Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.
- Ajevski, M., Barker, K., Gilbert, A., Hardie, L. & Ryan, F. (2023). ChatGPT and the future of legal education and practice. *The Law Teacher*, Vol. 57, No. 3, 352—364. Taylor & Francis group. Noudettu 25.3.2026 osoitteesta <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/03069400.2023.2207426?needAccess=true>
- Alarie, B., Niblett, A. & Yoon, A. H. (2018). How Artificial Intelligence Will Affect the Practice of Law. *Artificial Intelligence, Technology and the Law, University of Toronto Law Journal*, Vol 68, Supplement 1 (January 2018), 106—124. Heinonline. Noudettu 23.3.2026 osoitteesta https://heinonline-org.proxy.uwasa.fi/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/utlj68&div=15&start_page=106&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults
- Annola, V. (2016.) *Sopimustulkinta: teoria, vaiheet, menettelyt* (ensimmäinen painos). Talentum Pro.
- Annola, V. & Kärkkäinen, M. (2022.) *Sopimustulkinnan perusteet* (ensimmäinen painos). Alma Talent.
- Annola, V. & Saarnilehto, A. (2018.) *Sopimusoikeuden perusteet* (kahdeksas uudistettu painos). Alma Talent.
- Autto, H., Hurmerinta-Haanpää, A., Nuottila, J. & Weng, Y-H. (2025). Proactive Privacy Communication Design for Emotional Robots. Teoksessa M. Corrales Comapagnucci, M. Fenwick & H. Haapio (toim.), *Generative AI, Contracts, Law and Design* (s. 109—126). Singapore Springer.
- Barton, T. D., Corrales Comapagnucci, M. & Haapio, H. (2021). Legal design for the common good: proactive legal care by design. Teoksessa M. Corrales Compagnucci, H. Haapio & M. Hagan (toim.), *Legal Design: Integrating Business, Design and Legal Thinking with Technology* (s. 56—81). Edward Elgar Publishing Limited.

- Beithon, R. & Germann, J. (2024). AI diversity and the future of “fair” legal AI. *Georgia State University Law Review*, Vol. 40, Issue 4 (Summer 2024), 863–888. Heinonline. Noudettu 17.3.2026 osoitteesta https://heinonline-org.proxy.uwasa.fi/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/gslr40&div=43&start_page=863&collection=journals&set_as_cursor=7&men_tab=srchresults
- Berger-Walliser, G. & Haapio, H. (2025). From concept to practice: a snapshot of proactive law after 25 years. *TalTech Journal of European Studies*, Vol. 10, No. 1 (30), Spring 2020, 3–8. Sciendo. Noudettu 27.3.2026 osoitteesta <https://reference-global.com/article/10.2478/bjes-2025-0001>
- Corrales Compagnucci, Fenwick, M. & Haapio, H. (2025). Generative AI and the Future of Contracts, Law and Design. Teoksessa M. Corrales Comapagnucci, M. Fenwick & H. Haapio (toim.), *Generative AI, Contracts, Law and Design* (s. 1–10). Singapore Springer.
- Corrales, M., Fenwick, M. & Haapio, H. (2019). Digital Technologies, Legal Design and the Future of the Legal Profession. Teoksessa M. Corrales, M. Fenwick & H. Haapio (toim.), *Legal Tech, Smart Contracts and Blockchain* (s. 1–15). Springer Singapore.
- Cummins, T. & Guyer, S. (2025). Contracting: Is generative AI really making a difference? Teoksessa M. Corrales Comapagnucci, M. Fenwick & H. Haapio (toim.), *Generative AI, Contracts, Law and Design* (s. 35–45). Singapore Springer.
- Dascalu, M., Iacob, R., Padiu, B. & Rebedea, T. (2024). To What Extent Have LLMs Reshaped the Legal Domain So Far? A Scoping Literature Review. *Information*, Vol 15(11), 662, 1–25. Noudettu 5.3.2026 osoitteesta <https://www.mdpi.com/2078-2489/15/11/662>
- Eerola, M., Innanen, A., Johansson, P. E. & Viitala, J. (2019). *Lohkoketju: Tiekartta päättäjille*. Alma Talent Oy.
- Euroopan komissio. (2019). Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Luottamuksen rakentaminen ihmiskeskeiseen tekoälyyn. Eur-Lex. Noudettu 24.3.2026 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0168&from=PT>

- Euroopan tekoälytoimisto. (n.d.). Euroopan unionin virallinen verkkosivusto. Noudettu 23.2.2026 osoitteesta <https://digital-strategy.ec.europa.eu/fi/policies/ai-office>
- Gardot, C. (2024). Actionable Insights for Organizations and Compliance Officers Amid AI Evolving Challenges and the Impending EU AI Act. *International In-house Counsel Journal*, Vol. 17, No. 66, Winter, 2024, 8919—8929. Heinonline. Noudettu 16.3.2026 osoitteesta https://heinonline-org.proxy.uwasa.fi/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/iihcj17&div=15&start_page=8919&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults
- Greenstein, B., Light, C. & Likens, S. (2024). The path to generative AI value: Setting the flyheel in motion. PWC. Noudettu 27.3.2026 osoitteesta <https://www.pwc.com/gx/en/issues/technology/path-to-generative-ai-value.html>
- Gutierrez, J. D. (2024). UNESCO Global Judges' Initiative: Survey on the Use of AI Systems by Judicial Operators. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Noudettu 2.3.2026 osoitteesta <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000389786>
- Haapio, H. (2025). No More Legal Writing in Contracts – Time to Break the Magic Spell! Teoksessa M. Corrales Comapagnucci, M. Fenwick & H. Haapio (toim.), *Generative AI, Contracts, Law and Design* (s. 11—34). Singapore Springer.
- Haapio, H., Plewe, D. A. & de Rooy, R. (2016). Next generation deal design: comics and visual platforms for contracting. Teoksessa W. Hötendorfer, F. Kummer & E. Schweighofer (toim.), *Networks. Proceedings of the 19th International Legal Informatics Symposium, IRIS 2016*. Österreichische Computer Gesellschaft. Noudettu 2.4.2026 osoitteesta https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2747821
- Haapio, H., Shone, P. & Waller, R. (2025). Generative AI, Can You Help Us Bridge the Implementation Gap in Contracting? Teoksessa M. Corrales Comapagnucci, M. Fenwick & H. Haapio (toim.), *Generative AI, Contracts, Law and Design* (s. 71—91). Singapore Springer.

- Hagan, M. (2026). Law By Design. Web-book. Noudettu 23.2.2026 osoitteesta <https://lawbydesign.co/>
- Heintz, F. & Larsson, S. (2020). Transparency in artificial intelligence. Internet Policy Review, Volume 9, Issue 2, 1–16. Noudettu 26.3.2026 osoitteesta <https://policyreview.info/concepts/transparency-artificial-intelligence>
- Hietanen-Kunwald, P. (2024). Liikejuridiikkaa (kolmas painos). Kauppakamari.
- Hirvonen, A. (2011). Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. Helda. Noudettu 15.1.2026 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/20149471-38b2-4cc8-94b7-2f6b3feed81d/content>
- Hrdy, C. A. (2025). Trade secrecy meets generative Ai. Chicago-Kent Law Review, Vol. 100, Issue 1, 317–360. Heinonline. Noudettu 21.3.2026 osoitteesta <https://heinonline-org.proxy.uwasa.fi/HOL/Page?handle=hein.journals/chknt100&id=325&collecti on=journals&index=>
- Kallio, A. & Kolari, J. (2023). Tekoäly 123: matkaopas tulevaisuuteen. Docendo.
- Kallioniemi, I. (2022). Tekoälyoikeus: varallisuus oikeuden ja riskienhallinnan kysymyksiä. Alma Talent.
- Keller, (M). (2025). Datajuridiikka. Paremmat pelisäännöt datataloudelle. Alma Insights.
- Kerikmäe, T. & Metin, E. (2025). Generative AI: Rule of Law Be Bargained for the Sake of Legal Tech Efficiency? Teoksessa M. Corrales Comapagnucci, M. Fenwick & H. Haapio (toim.), Generative AI, Contracts, Law and Design (s. 93–108). Singapore Springer.
- Koivisto, I., Koulu, R., Lindroos-Hovinheimo, S. & Sankari, S. (2025). Tekoälyn sääntely. Alma Insights.
- Lindroos-Hovinheimo, S. (2024). Lyhyt johdatus unionin tekoälyasetukseen. Teoksessa P. Korpisaari (toim.), Puheenvuoroja sananvapaudesta. Viestintäoikeuden vuosikirja 2023. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja (s. 67–76). Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta. Unigrafia Oy.

- Lutz, C. (2019). Digital inequalities in the age of artificial intelligence and big data. *Human Behavior and Emerging Technologies*, Volume 1, Issue 2: Emerging Technologies: Perspectives from Behavioral Scientists, 141—148. Wiley. Noudettu 25.3.2026 osoitteesta <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/hbe2.140>
- Magnusson Sjöberg, C. (2019). Legal Automation: AI and Law Revisited. Teoksessa M. Corrales, M. Fenwick & H. Haapio (toim.), *Legal Tech, Smart Contracts and Blockchain* (s. 173—187). Springer Singapore.
- Mansnerus, J. (2/2025). Resilienssin monet kasvot asianajajan työssä – Resilientia Advocati, Ars Vivendi in Officio. Teoksessa T. Malminen (toim.), *Defensor Legis. Suomen Asianajajien oikeudellinen aikakausikirja* (s. 287—311). Edilex. Noudettu 4.3.2026 osoitteesta <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/defensor legis/100299.pdf>
- Myroslavskiy, S. (2025). The role of AI in standardizing contracts and its impact on business process optimization. *Legal Horizons*, Vol. 2025, Issue 2 (2025), 47—62. Heinonline. Noudettu 7.3.2026 osoitteesta https://heinonline-org.proxy.uwasa.fi/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/lglhizns2025&id=146&men_tab=srchresults
- Neal, J. (2024). The legal profession in 2024: AI. *Harvard Law Today*. Noudettu 26.3.2026 osoitteesta <https://hls.harvard.edu/today/harvard-law-expert-explains-how-ai-may-transform-the-legal-profession-in-2024/>
- Norros, O. (2018). *Velvoiteoikeus*. Alma Talent
- Ojanperä, T. (2023). *Tekoälyn vallankumous: käsikirja* (toinen, uudistettu painos). Alma Talent.
- Perkins, R. H. (2024). AI now. *Temple Law Review*, vol. 97, Issue 2 (Winter 2025), 227—264. Heinonline. Noudettu 16.3.2025 osoitteesta https://heinonline-org.proxy.uwasa.fi/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/temple97&id=242&men_tab=srchresults
- Pöysti, T. (2025). Vastaväittäjän lausunto. Teoksessa P. Korpisaari (toim.), *Data, Yksityisyys ja Oikeudet. Viestintäoikeuden vuosikirja 2024*. Helsingin yliopiston

oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisu (s. 74–89). Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta. Unigrafia Oy.

Radanliev, P. (2025). Artificial intelligence: reflecting on the past and looking towards the next paradigm shift. *Journal of Experimental & Theoretical Artificial Intelligence*, Vol. 37, No. 7, 1045–1062. Taylor & Francis Group. Noudettu 4.3.2026 osoitteesta

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/0952813X.2024.2323042?needAccess=true>

Raskulla, S. (2023). Tekoäly oikeusvaltiossa? Automaattinen päätöksenteko ja julkisen vallan käyttö. Teoksessa N. Mäntylä, L. Perttola & J. Viljanen (toim.), *Tieto, valta ja vaikuttaminen oikeusvaltiossa* (Luku 9). Gaudeamus.

Raymond, N. (2024). US appellate judge calls bans on AI use by lawyers “misplaced”. Reuters. Noudettu 27.3.2026 osoitteesta

<https://www.reuters.com/legal/transactional/us-appellate-judge-calls-bans-ai-use-by-lawyers-misplaced-2024-04-05/>

Sahoo, N. N. (2024). The Future of AI in Legal Practice: Trends and Predictions. *International Journal of Law Management & Humanities*. Vol. 7 Issue 1, 2194–2198. Heinonline. Noudettu 17.3.2026 osoitteesta https://heinonline-org.proxy.uwasa.fi/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/ijlmhs27&div=184&start_page=2194&collection=journals&set_as_cursor=16&men_tab=srchresults

Salo, I. (2024). Luova tekoäly työn supervoimana (ensimmäinen painos). Kauppakamari.

Saunders, T. (2024). How AI is removing legal obstacles that slow down business. Financial Times. Noudettu 12.3.2026 osoitteesta

<https://www.ft.com/content/6c251704-a17b-43be-b65d-18f3b2f26fb5>

Scattarreggia, E. (2025). AI-driven smart contracts: Enhancing consumer protection or exacerbating consumer protection challenges? *Journal of Law, Market & Innovation*, Vol. 2025, Issue 3, 607–636. Heinonline. Noudettu 7.3.2026 osoitteesta

<https://heinonline-org.proxy.uwasa.fi/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/jlolwmkt2025>

[&div=35&start_page=607&collection=journals&set_as_cursor=27&men_tab=srchresults](#)

Siivonen, V. (2023). Onko GPT käynyt oikiksen? Tekoäly suomenkielisten oikeudellisten aiheiden käsittelijänä. Edita Publishing Oy. Edilex. Noudettu 4.3.2026 osoitteesta <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/artikkelit/30308.pdf>

Thomson Reuters. (2025). Future of Professionals Report 2025. Strategic AI Adoption: Unlocking Innovation and Maximizing Returns. Noudettu 29.3.2026 osoitteesta <https://www.thomsonreuters.com/content/dam/ewp-m/documents/thomsonreuters/en/pdf/reports/future-of-professionals-report-2025.pdf>

Tirri, K. & Turunen, K. (2025). Rekrytinnin juridiikkaa: käytännön opas. Alma Insights.

Vapaavuori, T. (2019). Liikesalaisuudet ja salassapitosopimukset (kolmas, uudistettu painos). Alma Talent Oy.

Villasenor, J. (2024). Generative Artificial Intelligence and the Practice of Law: Impact, Opportunities and Risk. Artificial Intelligence (AI) in Legal Research and Decision-Making: Opportunities and Risks, Minnesota Journal of Law, Science and Technology, Vol. 25, Symposium Issue (2024), 25—48. Heinonline. Noudettu 18.3.2026 osoitteesta https://heinonline-org.proxy.uwasa.fi/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/mipr25&div=22&start_page=25&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults

Wilkinson, A. (2025). I recently hired a lawyer to give me an opinion on a personal corporate structure question. Palvelu X. Noudettu 27.3.2026 osoitteesta <https://x.com/awilkinson/status/1874865457469235287>

World Commerce & Contracting. (2024). AI in contracting: untapped revolution to emerging evolution. WorldCC. Noudettu 13.3.2026 osoitteesta <https://www.worldcc.com/Portals/IACCM/Reports/AI-in-Contracting.pdf>

Virallislähteet

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679. Yleinen tietosuojasetus.

EUR-lex. Noudettu 26.2.2026 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/fin>

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1689. Tekoälyasetus. EUR-lex.

Noudettu 12.1.2026 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj?locale=fi>

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen konsolidoidut toisinnot (2016/C 202/01). Sopimus Euroopan unionin toiminnasta. Noudettu 4.3.2026 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:12016ME/TXT>

HE 46/2025 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi

lainsäädännöksi. Eduskunta. Noudettu 5.3.2026 osoitteesta [https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_46+2025.p](https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_46+2025.pdf)

[df](https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_46+2025.pdf)

Laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta 22.12.2025/1377. Finlex. Noudettu

3.3.2026 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2025/1377>

Laki varallisuusuoikeudellisista oikeustoimista 13.6.1929/228. Finlex. Noudettu 30.1.2026

osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1929/228>

Liikesalaisuuslaki 10.8.2018/595. Finlex. Noudettu 21.3.2026 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2018/595>